

до доходу
[Signature]

Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

Навчально-науковий Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет

Кафедра економічного аналізу і фінансів

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи
ступеню бакалавр

студентки Пістунова Юлія Максимівна

(ПІБ)

академічної групи 072-18ск-1

(шифр)

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(код і назва спеціальності)

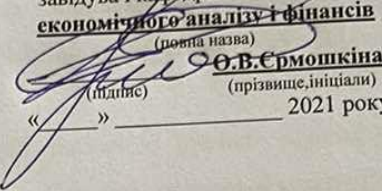
освітньо-професійної програми: «Фінанси, банківська справа та страхування»

на тему: «Прогнозування фінансової стійкості та платоспроможності страхової компанії (на прикладі АТ «СК «ІНГО»)»

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
Кваліфікаційної роботи	проф. Єрмошкіна О.В.	45	добре	<i>[Signature]</i>
Рецензент	Недашківська Ю.А.	90	відмінно	<i>[Signature]</i>
Нормоконтролер	доц. Доценко О.Ю.	48	добре	<i>[Signature]</i>

Дніпро
2021

Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

ЗАТВЕРДЖЕНО:
завідувач кафедри
економічного аналізу і фінансів
(повна назва)

(підпис) О.В.Єрмошкіна
(прізвище, ініціали)
« » 2021 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню бакалавр

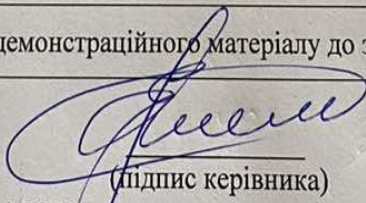
студентці Пістуновій Юлії Максимівні академічної групи 072-18ск-1
(прізвище, ініціали) (шифр)

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код і назва спеціальності)

На тему: «Прогнозування фінансової стійкості та платоспроможності страхової компанії (на прикладі АТ «СК «ІНГО»)»
затверджену наказом ректора НТУ "Дніпровська політехніка" від 14.05.21 р. №264-с

Розділ	Зміст	Термін виконання
ВСТУП	Актуальність теми, мета і завдання, об'єкт і предмет роботи, методи, наукова та практична цінність, апробація результатів, публікації, структура роботи	03.05.2021-06.05.2021
Розділ 1	Теоретичні основи фінансової стійкості страхових компаній	07.05.2021-16.05.2021
Розділ 2	Аналіз страхової і фінансової діяльності АТ «СК «ІНГО»	17.05.2021-27.05.2021
Розділ 3	Прогнозування фінансової стійкості та платоспроможності АТ «СК «ІНГО»	28.05.2021-03.06.2021
ВИСНОВКИ		04.06.2021-06.06.2021
Демонстраційний матеріал	Підготовка демонстраційного матеріалу до захисту	07.06.2021-10.06.2021

Завдання видано

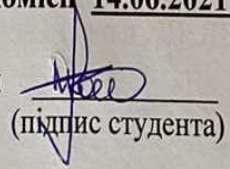

(підпис керівника)

Єрмошкіна О.В.
(прізвище, ініціали)

Дата видачі завдання 19.04.2021 р.

Дата подання до екзаменаційної комісії 14.06.2021 р.

Завдання прийнято до виконання

(підпис студента)

Пістунова Ю.М.
(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Пістунова Ю.М. Прогнозування фінансової стійкості та платоспроможності страхової компанії (на прикладі АТ «СК «ІНГО»).

Кваліфікаційна робота бакалавра за спеціальністю 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування». - Національний технічний університет "Дніпровська політехніка". - м. Дніпро, 2021.

Об'єктом дослідження в дипломній роботі є процес прогнозування показників фінансової стійкості та платоспроможності страхової компанії.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти прогнозування фінансових показників страхових компаній.

Мета дипломної роботи: вибір адекватних економіко-математичних методів моделювання, які б дозволили з високою точністю спрогнозувати показники фінансової стійкості та платоспроможності страхової компанії.

У вступі обґрунтована актуальність обраної теми, поставлено мету та задачі дипломної роботи. У першому розділі досліджено теоретичні підходи до трактування поняття фінансової стійкості страхової компанії, методичні підходи до оцінювання й прогнозування фінансової стійкості страхових компаній.

У другому розділі здійснено аналіз страхової і фінансової діяльності АТ «СК «ІНГО».

У третьому розділі спрогнозовано показники фінансової стійкості та платоспроможності трендовими моделями та адаптивною моделлю Брауна.

Рекомендації щодо прогнозування показників фінансової стійкості можуть бути застосовані у подальшій діяльності АТ «СК «ІНГО».

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ, ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ, ЛІКВІДНІСТЬ,
ПРОГНОЗУВАННЯ, ТРЕНДОВІ МОДЕЛІ, МОДЕЛЬ БРАУНА

ABSTRACT

Pistunova Yu.M. Forecasting financial stability and solvency of an insurance company (in terms of SK INGO JSC).

Qualification work of the bachelor in specialty 072 - "Finance, Banking and Insurance". - National Technical University Dnipro Polytechnic. - Dnipro, 2021.

The object of research in the thesis is the process of forecasting the indicators of financial stability and solvency of an insurance company.

The subject of the research is theoretical, methodological and practical aspects of forecasting the financial performance of insurance companies.

The purpose of the thesis: the choice of adequate economic and mathematical modeling methods that allow predicting the cash income of an insurance company with high accuracy.

The introduction substantiates the relevance of the chosen topic, sets the goal and objectives of the thesis. The first section examines theoretical approaches to the interpretation of the concept of financial stability of an insurance company, methodological approaches to assessing and predicting the financial stability of insurance companies.

The second section analyzes the insurance and financial activities SK INGO JSC.

In the third section, indicators of financial stability and solvency are predicted using trend models and Brown's adaptive model.

Recommendations for forecasting financial stability indicators can be applied in the future activities of SK INGO JSC.

FINANCIAL STABILITY, SOLVENCY, LIQUIDITY, FORECASTING,
TREND MODELS, BROWN'S METHOD

ЗМІСТ

	Стр
ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ.....	10
1.1. Сутність та особливості визначення фінансової стійкості страхових компаній	10
1.2. Методичні підходи до оцінювання фінансової стійкості страхової компанії.....	23
1.3. Методичні підходи до прогнозування фінансової стійкості та платоспроможності страхової компанії.....	30
Висновки за розділом 1.....	36
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТРАХОВОЇ І ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ «СК «ІНГО».....	38
2.1. Коротка характеристика АТ «СК «ІНГО».....	38
2.2. Аналіз ліквідності та платоспроможності АТ «СК «ІНГО».....	40
2.3. Аналіз фінансової стійкості АТ «СК «ІНГО».....	47
2.4. Аналіз тестів раннього попередження АТ «СК «ІНГО».....	53
2.5. Оцінка страхового портфеля АТ «СК «ІНГО».....	62
Висновки за розділом 2.....	69
РОЗДІЛ 3. ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ І ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ АТ «СК «ІНГО».....	71
3.1. Прогнозування фінансової стійкості і платоспроможності АТ «СК «ІНГО Україна» на основі аналітичного вирівнювання рядів динаміки... ..	71
3.2. Прогнозування фінансової стійкості і платоспроможності АТ «СК «ІНГО» на основі адаптивної моделі Брауна.....	82
3.3. Вибір найкращого методу прогнозування фінансової стійкості та платоспроможності АТ «СК «ІНГО».....	89
Висновки за розділом 3.....	92

ВИСНОВКИ.....	94
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	96
ДОДАТКИ	104

ВСТУП

Актуальність теми. Ефективно функціонуючий страховий ринок є невід'ємною складовою фінансової інфраструктури країн з ринковою економікою. В умовах невизначеності та широкого спектру ризиків страхові компанії покликані надавати надійний страховий захист юридичним і фізичним особам, сприяючи їх ефективному функціонуванню та забезпечуючи їх впевненість у майбутньому. Стійкість страхових компаній є не лише важливою передумовою їх виживання, але й запорукою успішної реалізації їх місії та стратегічних цілей.

Фінансова стійкість страхових компаній є основною умовою, за допомогою якої інститут страхування може повноцінно виконувати свою багатопланову роль у процесі суспільного відтворення. Тому впровадження процесу прогнозування і аналізу фінансової стійкості для страховиків є одним з найважливіших елементів ринкового успіху і умовою динамічного розвитку.

Окремі аспекти теоретико-методологічного обґрунтування сутності діяльності страхових компаній та забезпечення їх фінансової стійкості досліджували у своїх працях І. Бланк, М. Заюкова, І. Зятковський, А. Поддєрьогін, О. Терещенко, у сфері страхування – М. Александрова, В. Базилевич, В. Бігдаш, Н. Внукова, О. Вовчак, О. Журавльова, О. Заруба, М. Клапків, М. Мних, С. Осадець, В. Плиса, А. Таркуцяк, Н. Ткаченко, Л. Шірінян.

Аспекти планування та прогнозування окремих показників діяльності підприємств є предметом вивчення статистики, які викладені в працях Білик М.Д., Білої О.Г., Глівенко С.В., Жмайлова В.М., Орлової І.В та ін.

Проблемами прогнозування страхової діяльності займаються такі вчені як Баранова В.Г., Клепікова О.А., Коркуна Д.М., Літовченко І.Л., Ніколаєнко С.М., Новошинська Л.В., Ромащенко О., Рульніська О.В. та інші.

Проте різноманітність підходів до аналізу тенденцій показників зумовлює необхідність їх порівняння та вибору саме тих підходів, які б дали можливість

змодельовати певну ситуацію з урахуванням факторів та обставин, що безпосередньо впливають на досліджуваний показник.

Мета і завдання дослідження. Мета дипломної роботи: вибір адекватних економіко-математичних методів моделювання, які б дозволили з високою точністю спрогнозувати показники фінансової стійкості та платоспроможності страхової компанії.

Для досягнення поставленої мети в дипломній роботі поставлені та вирішені такі задачі:

- з'ясовано економічну природу й уточнено сутність поняття «фінансова стійкість страхової компанії»;
- узагальнено існуючі методичні підходи до оцінки фінансової стійкості страхових компаній;
- досліджено існуючі методичні підходи до прогнозування фінансової стійкості страхової компанії;
- виконано аналіз страхової та фінансової діяльності АТ «СК «ІНГО»;
- обґрунтовано вибір моделі прогнозування показників фінансової стійкості та платоспроможності для АТ «СК «ІНГО».

Об'єктом дослідження в дипломній роботі є процес прогнозування показників фінансової стійкості та платоспроможності страхової компанії.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти прогнозування фінансових показників страхових компаній.

Методи дослідження. Для розв'язання завдань, поставлених у дослідженні, використовувалися такі загальнонаукові та специфічні методи наукового пізнання: діалектичного пізнання (при дослідженні особливостей фінансового прогнозування страхових компаній), фінансового аналізу (в процесі аналізу фінансової звітності АТ «СК «ІНГО») теоретичного узагальнення і системного аналізу (при систематизації методичних підходів до фінансового аналізу страхової компанії), метод прогновної екстраполяції, графічний і табличний (під час наочного подання результатів проведеного дослідження та встановлення зв'язку між ними).

Інформаційна база. Теоретичну і методичну основу дослідження склали загальні положення економічної теорії, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених щодо аналізу та прогнозування фінансової діяльності страхових компаній, чинні законодавчі та нормативні акти України та звітні дані досліджуваної страхової компанії.

Обробка інформації, побудова графіків, діаграм здійснювалась за допомогою ПЕОМ з використанням апарату математичних і статистичних функцій прикладного пакету MS Excel.

Прикладна цінність. Пропозиції кваліфікаційної роботи щодо прогнозування фінансової діяльності АТ «СК «ІНГО»), розглянуті керівництвом страхової компанії і прийняті до реалізації.

Апробація результатів. Основні положення бакалаврської дипломної роботи, її теоретичні та практичні висновки, рекомендації та пропозиції дипломної роботи доповідались та були схвалені на студентській науково-практичній Інтернет-конференції «Розвиток фінансової системи країни в умовах глобалізації» (Дніпро, 19-20 травня 2021 року).

Особистий внесок здобувача. Дипломна робота є самостійно виконаною кваліфікаційною працею, у якій викладено теоретико-методичні основи та практичні аспекти прогнозування фінансової діяльності страхової компанії.

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Структура роботи відображає логіку дослідження та особливості характеру розробки практичної проблеми. Основний зміст роботи викладено на 103 сторінках. Робота містить 25 таблиць, 5 рисунків, 2 додатки. Список використаних джерел містить 81 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

1.1. Сутність та особливості визначення фінансової стійкості страхових компаній

Страховий процес покликаний забезпечувати передання ризику від страхувальника до страховика і тим самим підвищувати стійкість бізнесу підприємства-страхувальника чи зберігати досягнутий рівень добробуту фізичної особи-страхувальника. За відсутності об'єктивних гарантій спроможності страхової компанії відповідати за своїми зобов'язаннями страхування втрачає будь-який сенс. Водночас, збільшення обсягу прийнятих страховиком ризиків має бути збалансоване різними методами: зростанням обсягу страхових операцій, співстрахуванням, перестрахуванням, управлінням страховими резервами, андеррайтерською політикою тощо. В іншому випадку, страхувальник, передаючи страховикові один ризик, придбає інший – ризик власного банкрутства. Тому, виходячи з природи діяльності страхової компанії, історично виділився основний критерій її оцінки – фінансова стійкість.

Основи фінансової діяльності й аналізу страхових компаній розглядали у своїх працях чимало вітчизняних та зарубіжних дослідників. Серед них слід відзначити роботи українських науковців В. Бігдаша, Н. Внукової, І. Іванюка, Д. Маруженка, С. Науменкової, С. Осадця, Н. Ткаченко, О. Шевчук, Л. Шірінян, праці російських дослідників А. Архіпова, В. Гомелі, В. Глуценка, Н. Кириллової, А. Кудряцевцева, С. Кулікова, Н. Нікуліної, Л. Орланюк-Малицької, В. Сухова, Ю. Троніна, Т. Федорової, А. Шихова, Р. Юлдашева та інших. Виддаючи належне здобуткам цих учених, зауважимо, що теоретичні основи поняття «фінансова стійкість страхових компаній» досліджено недостатньо. Причина такого стану справ полягає в тому, що для нього характерні складність, багатоаспектність та відсутність концептуальних

досліджень у цій сфері. Як наслідок, у вітчизняній економічній літературі спостерігаємо дещо безсистемне використання понять «фінансова стійкість», «фінансова надійність» та «платоспроможність». Відбувається їх підміна чи ототожнення, що ускладнює їх вивчення та оцінку. Усе це робить дослідження теоретичних основ фінансової стійкості страхових компаній актуальним.

У сучасній економічній літературі єдиний методологічний підхід до трактування поняття «фінансова стійкість страхових компаній» відсутній. Це можна пояснити такими причинами:

- по-перше, вивчення питань, пов'язаних із забезпеченням умов фінансово стійкого функціонування страхових компаній, підтриманням їх постійної плато- та конкурентоспроможності, привернуло до себе увагу вітчизняних науковців і практиків лише після демонополізації страхового бізнесу та активізації розвитку фінансового посередництва. Отже, це відносно новий і малодосліджений напрям;

- по-друге, неусвідомлення дослідниками особливостей страхового бізнесу порівняно з іншими видами підприємницької діяльності, що часто унеможливорює пряме ототожнення існуючих у вітчизняній та зарубіжній науці підходів.

Специфіка діяльності страхових компаній, особливості формування та використання фінансового капіталу, обчислення фінансових результатів тощо не дозволяє застосовувати до інтерпретації їх діяльності підходи, придатні для інших підприємств [1].

З огляду на це, вважаємо за необхідне дати оцінку існуючим теоретичним підходам до визначення сутності поняття «фінансова стійкість страхової компанії» та розкрити його зміст. Серед дослідників сфери страхування досі точаться дискусії щодо відмінності або подібності понять «фінансова стійкість» і «фінансова надійність». При цьому одні вчені-економісти [2, с. 187; 3, с. 317; 4, с. 190; 5, с. 249] ототожнюють терміни «стійкість» і «надійність». Другі вважають, що фінансова стійкість є «частковим виявом фінансової надійності страховика» [6, с. 7] або характеристикою терміна «надійність» [7, с. 11; 8, с.

169]. Третя група вчених заперечує згаданий вище підхід, визнаючи фінансову надійність похідною від поняття «фінансова стійкість» [9, с. 84].

Ми підтримуємо останню групу науковців. На нашу думку, термінологічна плутанина виникає внаслідок прагнення розв'язати проблему поверхнево, не вдаючись до фундаментального обґрунтування своїх поглядів. Отже, спершу доцільно розглянути поняття «стійкість» і «надійність» у їх вузькій (предметній) технічній інтерпретації, з урахуванням теорії стійкості, рівноваги і руху механічних систем.

Новий політехнічний словник описує стійкість споруди як «здатність протистояти силам, що намагаються вивести її з вихідного стану статичної або динамічної рівноваги» [10, с. 572]. Таким чином, під стійкістю механічної системи слід розуміти її здатність повертатися до стану рівноваги після дестабілізуючого впливу, за умови, що параметри системи внаслідок цього впливу коливалися в межах, які визначають область стійкості, і не виходили за межі припустимих значень певних параметрів, дотримання яких дозволяє системі повернутися у ці межі.

Надійність, з технічної точки зору, – це «здатність виробу виконувати задані функції, зберігати свої експлуатаційні показники в заданих межах за визначених режимів роботи та умов використання, технічного обслуговування, ремонту і транспортування» [10, с. 317]. Таким чином з фізичної точки зору поняття «надійність», на відміну від поняття «стійкість», характеризує властивість системи зберігати в часі у встановлених межах значення всіх параметрів, які характеризують здатність виконувати необхідні функції в заданих режимах і умовах функціонування.

Переходячи до застосування терміна «надійність» в економіці підкреслимо, що у «Новій економічній енциклопедії» він визначається як «властивість системи зберігати значення своїх основних параметрів у межах, що відповідають заданому режиму» [11, с. 339]. Такої самої думки дотримується і Є.С. Кузьменко, який характеризує фінансову надійність «як здатність швидко реагувати у випадку настання несприятливих фінансових

ситуацій за умови стабільності інших факторів (економічна ситуація в країні, грошово-кредитна політика держави, відсутність різних змін у нормативно-правових актах)» [12, с. 166].

Узагальнююче сказане, можна констатувати, що поняття «фінансова надійність» змістовно значно вужче порівняно з поняттям «фінансова стійкість». З точки зору Ткаченко Н.В., фінансова надійність виявляється лише в момент урегулювання фінансових зобов'язань страховиком, за умов стабільного середовища, в якому внутрішні та зовнішні фактори впливу заздалегідь відомі й не змінюються впродовж певного проміжку часу [1]. Те, що поняття «фінансова надійність» підпорядковане поняттю (або іншими словами, включене, у поняття) «фінансова стійкість», а отже є вужчим за нього, на наш погляд, ілюструє така ситуація: між моментом укладення договору страхування (за умов сплати страховику страхової премії) та моментом виконання страховою компанією своїх зобов'язань існує часовий розрив. Тому на час настання страхового випадку страховик, унаслідок впливу негативних чинників, може уже перебувати в зміненому середовищі. Отже, виходячи з наведених вище міркувань головною характеристикою страхової компанії є фінансова стійкість, а не фінансова надійність. Остання, на нашу думку, не завжди може свідчити про те, що страхова компанія є фінансово стійкою. Водночас фінансово стійка страхова компанія завжди буде фінансово надійною. Щоб наочно пояснити два останніх твердження, вкажемо на можливість наступної ситуації, коли виконання фінансових зобов'язань страховиком призведе до порушення його фінансової стійкості, в результаті чого відбудеться зменшення обсягів прибутку, а в найгіршому випадку – у нього виникнуть збитки. Отже надійний страховик, може бути фінансово не стійким.

Рухаючись від загального до конкретного, розглянемо поняття «фінансова стійкість» і «фінансова надійність» з точки зору діяльності страховиків. Загальноприйнятим підходом до визначення поняття «фінансова стійкість страхової компанії» є її характеристика як «здатності виконувати взяті зобов'язання за договорами страхування в умовах впливу несприятливих

факторів, змін в економічній кон'юктурі» [13, с. 19; 14, с. 116; 15, с. 9]. Фінансову стійкість страхових компаній також визначають як «здатність виконувати прийняті на себе зобов'язання за усіма укладеними договорами страхування» [2, с. 186]. Аналогічне визначення, з наголосом на виконанні зобов'язань «за договорами страхування та перестраховування», наводять авторський колектив підручника «Страхування» [16, с. 521], О.Д. Вовчак [3, с. 318], В.Д. Бігдаш [17, с. 358] і авторський колектив навчально-методичного посібника «Страхування: теорія та практика» [18, с. 204], але зауважимо, що стосується воно не поняття «фінансова стійкість», а поняття – «фінансова надійність».

Враховуючи виявлену нами відмінність, яка існує в трактуванні понять «фінансова стійкість» та «фінансова надійність», мусимо констатувати необґрунтовану підміну одного поняття іншим. Згадані у попередньому абзаці уточнення, щодо визначення поняття «фінансова надійність», на нашу думку, правильніше віднести до визначення категорії «фінансова стійкість». У свою чергу, А.В. Палкін пропонує дещо розширений підхід до визначення поняття «фінансова стійкість страхової компанії». Він акцентує увагу не лише на виконанні зобов'язань за договорами страхування та перестраховування, а й на виконанні фінансових зобов'язань перед «працівниками і власниками організації» [19, с. 45].

Ткаченко Н.В. пропонує внести певні уточнення до наведеної загальноприйнятої дефініції поняття «фінансова стійкість», що зумовлено такими причинами.

По-перше, сучасна тенденція розвитку світового страхового ринку полягає в дедалі більшому поширенні практики продажу не страхового, а так званого фінансового продукту, який, поряд із страховими послугами, включає інші різновиди послуг фінансово-кредитного характеру. У цьому зв'язку підвищується значимість інших (нестрахових) зобов'язань страхової компанії. Отже, при оцінці її фінансової стійкості необхідно враховувати усі зовнішні зобов'язання страховика, а не лише страхові. При цьому, не можна нехтувати і

його внутрішніми зобов'язаннями. Саме таких поглядів дотримується Ю.М. Тронін, трактуючи фінансову стійкість страхової компанії як «здатність своєчасно і в передбаченому обсязі виконувати взяті на себе фінансові зобов'язання щодо усіх суб'єктів (включаючи державу) впродовж усього строку дії укладених між ними договорів» [20, с. 318]. Під цим самим кутом зору розглядає фінансову стійкість страхових компаній і російський практик С.В. Луконін [21, с. 28].

Наведена точка зору, звичайно, є цікавою і має право на існування, але водночас слід зазначити, що вона містить певні протиріччя. Адже специфіка надання страхових послуг, крім іншого, зумовлюється також наявністю часового інтервалу, впродовж якого страхова компанія готова виконувати взяті на себе зобов'язання. За певних обставин, договірні строки здійснення страховиком своїх зобов'язань можуть виходити за межі передбаченого договором кінцевого терміну їх дії. Таке явище виникає в таких випадках:

1) страхову компанію з об'єктивних причин ще не повідомили про страховий випадок, який відбувся в межах строку дії договору страхування, хоча термін дії договору вже завершився;

2) страхову компанію повідомили про настання страхового випадку, але процедура страхової виплати триває певний час, що виходить за межі терміну дії договору страхування;

3) при укладанні деяких договорів страхування відповідальності (страхування професійної відповідальності, відповідальності за забруднення навколишнього середовища тощо) шкода чи збиток може виявитися після закінчення строку дії договору страхування.

У всіх описаних випадках страхова компанія зобов'язана здійснити страхові виплати, незважаючи на закінчення терміну дії укладеного договору страхування.

По-друге, у наведених визначеннях поняття «фінансова стійкість» на перший план виходять характеристики, які переважно стосуються сутності поняття «платоспроможність», оскільки в них системоутворюючою

характеристикою є «відповідальність за зобов'язаннями», тобто здатність здійснювати платежі за зобов'язаннями. Безумовно, платоспроможність – важлива умова (показник) забезпечення фінансової стійкості [22, с. 110; 4, с. 237; 23, с. 808; 24, с. 140], але, на нашу думку, визначення поняття «фінансова стійкість страхової компанії» на підставі лише одної характеристики – платоспроможності не є коректним.

Так, Р.Т. Юлдашев і Ю.М. Тронін говорять про платоспроможність лише як про одну з чотирьох (поряд з ліквідністю, кредитоспроможністю та рентабельністю) «характеристик фінансово-господарського стану підприємства, при поєднанні прийнятних значень яких має місце фінансова стійкість» [25, с. 235]. О.Д. Вовчак характеризує фінансову стійкість з позицій ліквідності та рентабельності, а саме «наявності достатнього рівня покриття залучених пасивів активами, та рентабельності, тобто значної прибутковості, яка забезпечує необхідний розвиток компанії» [3, с. 327].

Хоча поняття «ліквідність» і «платоспроможність» тісно взаємопов'язані, на нашу думку, їх не можна ототожнювати, як це роблять окремі вчені-дослідники, розглядаючи ліквідність і платоспроможність або як синоніми [26, с. 226; 27, С. 345–346], або як поняття одного порядку, що розрізняються лише тривалістю періоду виконання зобов'язань [28, с. 326, 332; 29, с. 346; 30, с. 391, 401; 31, с. 177].

З огляду на це, вважаємо за доцільне зупинитися на дослідженні понять «ліквідність» і «платоспроможність». Поняття «ліквідність» у цілому визначається як процес перетворення активів у кошти. Зокрема, у «Великому економічному словнику» ліквідність трактується як «здатність елементів основного або обігового капіталу компанії швидко і легко реалізовуватися» [32, с. 427].

На нашу думку, суть терміну «ліквідність» щодо страхування найповніше розкриває Р.Т. Юлдашев, який розглядає її як «здатність страховика своєчасно виконувати свої зобов'язання, а також швидко перетворювати активи в реальні кошти, за умови незначних втрат у їх вартості, щоб у разі необхідності

своєчасно врегульовувати пред'явлені претензії» [33, с. 264]. Щодо наведеного визначення, слід уточнити, що «здатність страховика своєчасно виконувати зобов'язання» – це тлумачення платоспроможності, а ліквідності стосується лише друга його частина.

Отже, з урахуванням розглянутих вище трактувань, погоджуємося, що доцільне визначати термін «ліквідність» щодо страхової компанії як здатність забезпечувати своєчасне трансформування активів у гроші для виконання з мінімальними затратами зобов'язань, які виникають [1]. При цьому, потрібно враховувати, що в основі можливості такого трансформування лежить узгодженість руху активів і пасивів страхової компанії, їх висока якість, що, в свою чергу, дозволяє страховику забезпечувати, в межах певного терміну, відповідність зобов'язань і джерел їх покриття.

Повертаючись до розгляду поняття «платоспроможність», зазначимо, що дане поняття характеризує здатність страхової компанії виконувати зобов'язання на конкретну дату. Аналізуючи співвідношення понять «ліквідність» і «платоспроможність» стосовно практики діяльності страхових компаній, слід наголосити, що коли страховик ліквідний, то він, як правило, здатен виконати свої платіжні зобов'язання. Недостатня ліквідність страховика може спричинити неочікуваний дефіцит платіжних засобів, який покривається шляхом збільшення затрат, що, цілком природно, призводить до зменшення його прибутковості. У гіршому випадку неадекватна ліквідність здатна викликати неплатоспроможність страхової компанії. Разом з тим, надлишкова ліквідність, яка є результатом неефективного страхового менеджменту, також негативно впливає на діяльність страховика і свідчить про його неспроможність розумно розпоряджатися вільними ресурсами. У свою чергу, це може спричинити втрату страховою компанією рентабельності, а іноді навіть призвести до збитків. Отже, платоспроможність страхової компанії визначається, поряд з певними вимогами до її активів, ще й вимогами до ліквідності останніх тією мірою, якою це необхідно для виконання власних зобов'язань, насамперед страхових.

Повністю погоджуємося з трактуванням Л.О. Орланюк-Малицькою поняття «платоспроможність» як ширшого за «ліквідність», оскільки перше включає в себе «проблему наявності коштів для виконання зобов'язань і форму, в якій ці кошти перебувають» [34, с. 4].

Водночас ми не підтримуємо твердження Л.В. Шірінян [31, с. 177], згідно з яким страхова компанія може бути неплатоспроможною, але фінансово стійкою, адже вважаємо, що платоспроможність – це головна умова фінансової стійкості. Водночас ми припускаємо, що можлива ситуація, коли страхова компанія платоспроможна, але фінансово нестійка.

Конкретизуючи поняття «фінансова стійкість страхової компанії», А.Є. Жеребко визначає її як «властивість страхової компанії відновлювати свою платоспроможність у разі її випадкового порушення» [35, с. 22]. У такому трактуванні фінансова стійкість страховика розуміється як збереження платоспроможності в цілому за певний проміжок часу у випадку можливого порушення параметрів платоспроможності в окремі моменти.

Деякі автори намагаються визначити фінансову стійкість страховика через систему відповідності граничних величин встановленим нормативам [36, с. 156; 37, с. 216; 38, с. 74]. Для цього вони окреслюють комплекс показників для оцінки фінансової стійкості страхових компаній. Л.М. Горбач, прихильник цього підходу, наголошує на необхідності формування комплексів таких показників окремо для компаній, які здійснюють страхування життя, компаній, які здійснюють інші види страхування, і для перестрахових компаній (при цьому не наводячи як перелік показників, так і методику їх розрахунку). Натомість С.В. Куліков для визначення фінансової стійкості страховика пропонує застосовувати такі показники: «достатність власного капіталу, забезпеченість страховими резервами, платоспроможність, ліквідність, прибутковість і рентабельність» [38, с. 74], не розмежовуючи їх залежно від спеціалізації страховиків.

Щоб краще зрозуміти природу явища, слід розглянути його прояви під різними кутами зору. Саме тому, тут і далі по тексту роботи, при розгляді

питання фінансової стійкості страхових компаній вважаємо за доцільне користуватися напрацюваннями вчених-економістів, які досліджували суміжні галузі фінансів. Враховуючи, що страхові компанії – це фінансові установи, проаналізуємо нетипові погляди науковців на проблему фінансової стійкості інших фінансових інституцій.

Так, наприклад, учені-економісти В.П. Пантелєєв і С.П. Халява підкреслюють, що «оцінка рівня фінансової стійкості залежить від обраної стратегії і є суб'єктивною, як суб'єктивна й оцінка якості будь-якої системи, яка залежить від того, чому віддає перевагу особа, яка приймає рішення» [39, с. 65]. Ми не можемо погодитися з наведеною точкою зору з таких причин: по-перше, стратегія – це дії, що розгортаються в часі, вони можуть впливати на фінансову стійкість (поліпшуючи або погіршуючи її), але не на оцінку її фактичних характеристик; по-друге, чинні нормативно-правові акти встановлюють умови та критерії забезпечення фінансової стійкості, отже, їх дотримання є об'єктивною вимогою.

Таким чином, охарактеризований підхід не дозволяє правильно інтерпретувати сутність поняття «фінансова стійкість».

Проаналізувавши наведені нижче варіанти визначення поняття «фінансова стійкість» ми виявили, що в деяких літературних джерелах поняття «фінансова стійкість» тлумачиться з використанням філософського та загальноекономічного понятійного апарату, тобто розглядається або як «здатність виконувати на заданому суспільством рівні властиві фінансовій установі функції та роль в економіці незалежно від впливу зовнішніх і внутрішніх сил, що перешкоджають їх здійсненню» [40, с. 17], або як «якісна інтегральна характеристика спроможності установи ефективно виконувати свої функції та забезпечувати цілеспрямований розвиток шляхом трансформації ресурсів та мінімізації ризиків, витримуючи вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища» [41, с. 6].

Водночас, на думку В.В. Глуценка, фінансова стійкість страхової компанії – це «такий стан її фінансових ресурсів, який забезпечує

платоспроможність і подальший розвиток організації в умовах ризику, пов'язаного зі страховим захистом суб'єктів ринку» [42, с. 318]. Згідно з А.К. Шиховим, під фінансовою стійкістю страхової організації розуміється «її майновий і фінансовий стан, при якому величина та структура власних і прирівняних до них коштів, ліквідних активів, які є наслідком ступеня досконалості організації страхування, розвитку його нових видів, а також масовості проведення ефективних страхових операцій і режиму економії, забезпечують в будь-який момент часу певний рівень платоспроможності» [43, с. 125].

За нашими переконаннями, такі визначення фінансової стійкості не зовсім коректні, оскільки в них не враховано умову фінансової адаптації страховика до змін ринкового середовища, зокрема, в разі банкрутства банків, у яких розміщено кошти страхувальників, і перестраховиків, яким передаються страхові ризики, що, у свою чергу, спричиняє втрату «ступеня досконалості організації страхування». Згадана суперечність виправлена у трактуванні, запропонованому Ю.О. Сплетуховим і Є.Ф. Дюжиковим, на думку яких, фінансова стійкість страховика являє собою «збереження оптимального якісного та кількісного стану активів і зобов'язань, що дозволяє страховій організації забезпечити безперебійне здійснення своєї діяльності та її розвиток» [44, с. 283]. Визначення Н. Кириллової, яка інтерпретує фінансову стійкість страхових компаній як «здатність забезпечувати свої зобов'язання відносно усіх суб'єктів ринку, адаптуватися до мінливого економічного середовища, реалізовуватися як страховик у ринковій економіці» [45, с. 20], вважаємо не зовсім чітким, адже забезпечення зобов'язань ще не означає їх виконання, по-перше, своєчасно, а по-друге, у повному обсязі. Таку нечіткість долає Я.Є. Телепін, який повністю погоджуючись з підходом Н. Кириллової, акцентує увагу на «здатності виконання своїх зобов'язань» [46, с. 15].

Аналогічної точки зору дотримується і колектив авторів, розглядаючи поняття «фінансова стійкість» як «такий стан фінансових ресурсів організації, за якого вона здатна своєчасно і в передбаченому обсязі виконувати взяті на

себе поточні та майбутні фінансові зобов'язання перед усіма суб'єктами за рахунок власних і залучених коштів» [23, с. 750].

Слід зазначити, що в науковій літературі виділяється специфічна ознака фінансової стійкості, властива лише страховим компаніям, – «відповідність кількості та якості ресурсів величині та структурі прийнятого страхового ризику, що, у свою чергу, означає можливість виконання зобов'язань страховика перед страхувальниками» [47, с. 35].

Підсумовуючи сказане, вважаємо за необхідне ще раз наголосити на специфіці поняття «фінансова стійкість» щодо сфери страхової діяльності порівняно з його суттю стосовно інших сфер економіки. Організація, яка не займається страховою діяльністю, використовуючи залучені кошти, як правило, точно знає, кому з ділових партнерів, коли і скільки їй потрібно заплатити. У страхових компаніях ситуація інша. Основну частину своїх активів страховик формує за рахунок залучених коштів, однак терміни і розміри майбутніх виплат страхувальникам він може оцінити лише з використанням імовірнісного підходу. При виконанні своїх зобов'язань страховик орієнтується не лише на кошти страхових резервів, спеціально призначених для здійснення страхових виплат, а й на інші власні кошти, вільні від будь-яких зобов'язань.

Проведений критичний аналіз літературних джерел дозволяє виділити три органічно і тісно взаємопов'язані та взаємообумовлені ознаки фінансової стійкості страхових компаній: надійність, платоспроможність та ліквідність. Ліквідність – основоположний фактор (умова) платоспроможності, остання, в свою чергу, є найбільш значущим критерієм надійності страхової компанії. Усі вказані вище ознаки спроможні впливати на формування рівня довіри до страховика і є підґрунтям для визначення рівня його фінансової стійкості.

На нашу думку феномен фінансової стійкості окремого страховика реалізовується не інакше як через постійний кругообіг коштів в межах сфери його діяльності. Складовими цього кругообігу виступають грошові надходження і грошові витрати страхових компаній. Слушною є думка деяких експертів, які наголошують на тому, що поняття грошових потоків є

«узагальненим, агрегованим, включає до свого складу різні види потоків, які обслуговують фінансово-господарську діяльність страхової організації» [49, с. 7]. Опосередковуючи економічні відносини, грошовий потік стає об'єктом управління в процесі страхової, інвестиційної та фінансової діяльності страховика.

На основі узагальнення й аналізу наведеної вище інформації створено графічну модель (рис. 1.1) поняття «фінансова стійкість страхової компанії», яка дозволяє сформулювати уточнене трактування цього поняття [1, с. 120].

Рис. 1.1. Графічне подання поняття «фінансова стійкість страхової компанії»

1.2. Методичні підходи до оцінювання фінансової стійкості страхової компанії

В умовах економічної нестабільності та розбалансованості фінансових ринків проблема вдосконалення підходів до оцінки фінансової стійкості страхових компаній є надзвичайно актуальною. Страховики є одними з основних суб'єктів ринку фінансових послуг, і результативність їх діяльності та фінансова стійкість впливають на стан і розвиток галузі та економіки в цілому.

Незважаючи на те, що сьогодні існує чимало підходів до оцінки фінансової стійкості компаній, у тому числі страхових, багато з них не є об'єктивними та ґрунтуються на прийнятті суб'єктивних рішень на кожному з етапів аналізу рівня фінансової стійкості страховика. Удосконалення підходів до оцінки фінансової стійкості є необхідним та важливим кроком у напрямку досягнення високих результатів діяльності як на рівні окремої компанії, так і на рівні національної економіки, адже стосується широкого кола економічних суб'єктів – підприємств та громадян, що прагнуть обрати надійного страховика; держави, серед першочергових завдань якої – забезпечити ефективне регулювання ключових ринків для підтримки стабільного соціально-економічного розвитку; а також менеджменту та інвесторів страхових компаній, які зацікавлені у зростанні бізнесу.

Хоча проблемі оцінки фінансової стійкості компаній загалом і страховиків зокрема було приділено чимало уваги як вітчизняними (О.Я. Базілінська, М.Д. Білик, Н.Г. Білуха, І.О. Бланк, Є.В. Бридун, Н.А. Мамонтова, Г.О. Партин, Г.В. Савицька, О.О. Терещенко, Л.М. Шаблиста, А.Д. Шеремет та ін.), так і закордонними вченими (М.С. Абрютина, Є.Ф. Брігхем, А.В. Грачов, Л. Донас, А.Ф. Іонова, В.В. Ковалев, П. Леон, В.М. Родіонова, Н.Н. Селезньова, К.Уолш, М.А. Федотова та ін.), ними, як правило, висвітлюються теоретичні аспекти цієї проблеми, тоді як практичні сторони оцінки фінансової стабільності страховиків відображаються здебільшого у регуляторних актах та рейтингових методологіях, які не представляють деталі підходів відкрито.

Серед українських науковців дослідження фінансової стійкості було в центрі уваги Н.В. Ткаченко та Л.В. Шірінян.

Тому з для визначення напрямів удосконалення методик оцінки фінансової стійкості страхових компаній необхідно здійснити порівняння характеристик наявних підходів.

Основні завдання, що вирішуються при оцінці фінансової стійкості страхової компанії, такі:

- визначення рівня фінансової стійкості у конкретний момент часу;
- дослідження тенденцій і закономірностей у сфері підвищення фінансової стійкості за досліджуваний період;
- визначення «вузьких» місць, що негативно впливають на забезпечення фінансової стійкості страховика;
- виявлення резервів, які страхова компанія може використовувати для підвищення рівня своєї фінансової стійкості [50].

Підходи до оцінки фінансової стійкості страхової компанії відрізняються переліком показників для аналізу, а також методами, що застосовуються на різних етапах дослідження стійкості. У табл.1.1 методики, які будуть розглянуті, наведено у порядку зростання глибини аналізу, а також перелічено основні методи, що застосовуються в кожній з методик.

Таблиця 1.1

Перелік методик оцінки фінансової стійкості страховиків

Методика	Основні методи
Методики оцінки фінансової стійкості, що базуються на одному показнику – коефіцієнт професора Коньшина [51]	Коефіцієнтний
Методики оцінки стійкості фінансового стану страхової компанії на основі класичного фінансового аналізу [52]	Балансовий, агрегатний, коефіцієнтний методи
Тести «раннього попередження» методика, наведена у Рекомендаціях щодо аналізу діяльності страховиків [53, 54]	Коефіцієнтний, агрегатний методи
Прогнозування можливості банкрутства страховика з використанням економетричних моделей та методів – регресія, дискримінантний аналіз [55]	Коефіцієнтний, факторний, методи дискримінантного аналізу та ін..

Продовження табл.1.1

Методика	Основні методи
Рейтинг фінансової стійкості страхових компаній РА «Експерт-Рейтинг», опублікованих у журналі «Україна Бізнес Ревю» [56]	Коефіцієнтний метод; експертні оцінки
Рейтинги фінансової надійності страхових компаній, що створюються міжнародними рейтинговими агентствами – рейтингова методологія агентства А.М. Best [57]	Балансовий, коефіцієнтний, агрегатний методи; експертні оцінки, опитування, сценарне прогнозування

Зупинимося на кожній з наведених методик детальніше. Спершу розглянемо найпростішу методику оцінки фінансової стійкості страхової компанії, яка полягає виключно в обрахунку коефіцієнта професора Коньшина [51, с.208].

Цей коефіцієнт застосовується для оцінки ймовірності критичної дефіцитності ресурсів страховика для продовження діяльності. Формула коефіцієнта Коньшина така:

$$K = \sqrt{\frac{1 - \bar{T}}{n * \bar{T}}}, \quad (1.1)$$

де K - коефіцієнт дефіцитності коштів, n – кількість застрахованих об'єктів, \bar{T} - середня тарифна ставка страхового портфеля.

Чим вищий коефіцієнт дефіцитності коштів, тим менша фінансова стійкість компанії.

Основна перевага цієї методики – використання єдиного показника. Недоліки методики: концентрація уваги виключно на страхуванні; використання середніх значень недоречне для компанії, яка здійснює кілька видів страхування; відсутність додаткового аналізу не фінансових показників; не виправдана простота [55].

Відповідно до методики оцінки фінансової стійкості страхової компанії на основі використання типових коефіцієнтів фінансового аналізу [52, с.198-205; 53, с.380]. Залежно від значень переліку коефіцієнтів оцінюється позитивність/негативність стану кожної складової (рентабельності,

платоспроможності, ліквідності тощо); дослідження стійкості фінансового стану продовжується аналізом абсолютних показників діяльності страхової компанії. Абсолютні показники мають зростати, відносні мають щонайменше відповідати нормативним значенням. Остаточний висновок щодо фінансової стійкості страхової компанії робиться на основі поєднання результатів порівняння коефіцієнтів із їхніми нормативними значеннями по категоріях, а також виявлення динаміки абсолютних показників та коефіцієнтів, що характеризують власне операції страхування.

Переваги цієї методики: спроба оцінити якомога більше коефіцієнтів різного плану для більшої деталізації фінансового стану страхової компанії; використання публічної інформації. Основні недоліки: суб'єктивізм інтегральної оцінки; використання статистичних нормативних значень; відсутність додаткового аналізу не фінансових показників; до аналізу включено аналіз не всіх ключових сфер діяльності страховика.

Додатково у підходах, що базуються на фінансовому аналізі, можуть використовуватися методи динамічного фінансового аналізу для прогнозування окреслення майбутнього фінансового стану страховика [58].

Розглянемо методику оцінки фінансової стійкості страхових компаній, яку пропонувала Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України (нині – Нацкомфінпослуг) [54]. У цій методиці, що відноситься до так званих тестів «раннього попередження», враховано аспекти як власне страхування (премії, виплати тощо), так і інвестиційної та фінансової складових діяльності компанії (резерви, ліквідність активів, перестраховання).

Цей підхід полягає у розрахунку та зважуванні переліку коефіцієнтів з подальшим визначенням інтегральної оцінки. Спочатку обраховуються абсолютні показники, які використовуються для визначення показників, що стосуються різних сфер діяльності страховика (андерайтинг, інвестиційна та фінансова діяльність, перестраховання). Залежно від розрахованого значення кожному коефіцієнту надається оцінка відповідно до запропонованих критеріїв. Наступним кроком є зважування кожного бала показника на відповідну

величину, що характеризує важливість того чи іншого показника у діяльності страхової компанії. Наприкінці обраховується сумарний бал, який округлюється за загальними правилами, і відповідно до нього страховій компанії присвоюється один із чотирьох станів фінансової стійкості: від «1» - стійкого до «4» - незадовільного.

Переваги цієї методик: використання єдиного коефіцієнту для кожного аспекту діяльності страхової компанії; наявність відмінностей у методиці оцінки для ризикового страхування та страхування життя; надання ваги кожній складовій; наявність інтегрального показника.

Недоліки цієї методики: сумнівний розподіл ваг між показниками; відсутність обґрунтування нормативних значень показників; відсутність аналізу якості активів; викривлення суті співпраці із перестраховиками; відсутність додаткового аналізу не фінансових показників; використання конфіденційної інформації.

Далі розглянемо оцінку фінансової стійкості страховика з використанням економетричних методів та моделей на прикладі методики, яка розроблялася науковцями Університету Анкари для оцінки ймовірності банкрутства страхових компаній [55]. У дослідженні розроблено багатофакторну регресійну та дискримінантну моделі для прогнозування фінансової нестійкості страховика в межах 3-х років діяльності.

Вибірка включає 45 компаній, яким присвоєно значення залежної змінної «0» або «1» залежно від краху компанії (13 збанкрутували); незалежні змінні – 17 фінансових коефіцієнтів. Під час дослідження тестувалося дві гіпотези. Перша – для визначення того, які з коефіцієнтів можуть бути використані в оцінці фінансової стійкості страховика. Друга – для того, щоб визначити, який із методів, дискримінантний чи регресійний, краще прогнозує фінансовий крах страхової компанії. На основі проведених тестів із 17 коефіцієнтів для аналізу було обрані такі: коефіцієнт стабільності власного капіталу; балансовий прибуток/власний капітал; балансовий прибуток/активи; технічний прибуток/зібрані премії; технічний прибуток/активи.

Побудована модель багатофакторної регресії має прогнозну силу 93% на наступний рік, 89% - другий прогнозний рік, 87% - третій прогнозний рік. Прогнозна сила дискримінантної моделі 100% на наступний рік, 94% - на другий прогнозний рік, 81% - на третій прогнозний рік.

Переваги методик, що ґрунтуються на економетричних методах та моделях: статистичне обґрунтування застосування певних показників, коефіцієнтів при них, напрямку дії факторів фінансової стійкості; прийнятні прогнозні можливості.

Недоліки таких методів: обмеження фінансовою складовою аналізу; трудомісткість розрахунку; потреба у значному обсязі інформації (у т.ч. конфіденційної).

Прикладами методик рейтингової оцінки фінансової стійкості страховиків є рейтинги вітчизняного агентства «Еспрес-рейтинг» [56] та зарубіжної рейтингової компанії А.М. Best [57]. Суть рейтингового підходу полягає в обрахуванні низки показників, що характеризують різні аспекти діяльності страхової компанії (фінансовий стан, диверсифікація страхової діяльності, ділова активність, якість активів, ризику), з присвоєнням балів відповідно до розрахованого значення (менший бал – краще становище) та подальшим зважуванням на питому вагу показника в інтегральному показнику фінансової стійкості. Отриманий інтегральний показник фінансової стійкості додатково коригується залежно від інформаційної відкритості компанії, зовнішньої підтримки материнської страхової компанії, масштабу діяльності та інших важливих якісних, не фінансових та інших специфічних показників.

«Експерт-рейтинг» пропонує розподіляти компанії на три групи стійкості: найвищий, добрий та задовільний. Агентство А.М. Best присвоює компаніям один із можливих рейтингів фінансової стійкості (від А++ - «відмінна фінансова стійкість» до F – «страховик у процесі ліквідації» та S – «діяльність припинено»).

Переваги рейтингових методик: розроблено інтегральний показник фінансової стійкості; використано нестандартні показники фінансового стану;

використано якісні показники для уточнення рівня фінансової стійкості компанії; наявність відмінностей у методиці оцінки для ризикового страхування та страхування життя; наявний експертний прогноз майбутнього фінансової стійкості; орієнтованість на порівняння компаній.

Основні недоліки: відсутнє обґрунтування розподілу ваг і нормативів коефіцієнтів; необхідний доступ до конфіденційної інформації; за результатами оцінки не виділяється група компаній із незадовільною фінансовою стійкістю.

Розглянув існуючі підходи до оцінювання фінансової стійкості страхових компаній можна відзначити, що кожен із них має свої позитивні та негативні аспекти.

Найпростіший підхід, що базується на обрахунку конюшина, не дає можливості зробити висновки, адже не враховує різних аспектів діяльності страховика. Розширені методики, за допомогою яких пропонується обраховувати перелік відносних та абсолютних показників діяльності компанії, здебільшого не містять настанов, яким чином зробити кінцевий висновок, маючи ряд різнорідних результатів по кожній з величин.

Обох недоліків вищезгаданих підходів позбавлені «тести раннього попередження». Відповідно до українського регулятора, кожен із показників до розрахунку має свою вагу, а на підставі аналізу формується єдиний інтегральний показник. Однак у методиці не наводиться обґрунтування ваг та нормативів, а погляд на певні сфери діяльності страховика (а саме перестрашування) не є цілком виправданим.

Підходи, в яких використовуються економетричні моделі та методи, дають змогу статистично обґрунтувати включення до аналізу певних показників, їх ваг, нормативів, співвідношень. Утім для досягнення об'єктивності при їх застосування необхідно мати доволі широкий масив даних, що в українських реаліях є суттєвою проблемою.

Найбільш глибокими можна назвати методики оцінки фінансової стійкості, розроблені рейтинговими агентствами. У них поєднано аналіз головних фінансово-економічних та не фінансових показників і враховано

більшість ключових сфер діяльності страховика. Проте у підходах рейтингових агентств, які правило, не наводиться теоретичне чи емпіричне виправдання для використання певних методів, а експертні висновки щодо рівня фінансової стійкості страховика є значною мірою суб'єктивними.

Загалом удосконалення підходів до оцінки фінансової стійкості страхових компаній має відбуватися у напрямі підвищення об'єктивності власне процесу аналізу для можливості отримання достовірних результатів. Для досягнення цієї мети методика оцінки фінансової стійкості мають містити:

- обґрунтування включення до аналізу певного переліку показників, їх ваг, нормативів та співвідношень;
- формування принципу, за яким висновок є однозначним;
- врахування особливостей страхової справи;
- врахування обмежень, пов'язаних з доступом до інформації та етичними проблемами (низька доступність інформації про діяльність страховиків, подання викривлених звітних даних).

Зміна підходів до оцінки фінансової стійкості страхових компаній має позитивно вплинути як на функціонування власне страховиків, так і на діяльність широкого кола економічних суб'єктів, пов'язаних тим чи іншим видом відносин зі страховим ринком.

1.3. Методичні підходи до прогнозування фінансової стійкості та платоспроможності страхової компанії

Страхова компанія в процесі своєї діяльності перебуває під постійним впливом безлічі різних факторів. Для передбачення того, як ці чинники в їх складній взаємодії поведуть себе в перспективі, використовується прогнозування. Прогнозування входить в число функцій управління фінансовою стійкістю страховика і зазвичай орієнтоване на середньо- і короткостроковий період.

Роль фінансового прогнозування в системі чинників забезпечення фінансової стійкості підприємства полягає в тому, що воно є основою для прийняття осмислених з позиції фінансової ефективності науково обґрунтованих управлінських рішень щодо майбутнього розвитку фінансів компанії.

У зв'язку з цим розробка форм і методів прогнозування фінансової стійкості господарюючого суб'єкта, які будуть враховувати вплив факторів внутрішнього і зовнішнього середовища, є однією з найважливіших проблем в діяльності будь-якого економічного суб'єкта, що визначає актуальність теми дослідження.

Фінансове прогнозування в процесі забезпечення фінансової стійкості підприємства дозволяє забезпечити вирішення таких завдань [59]:

- узгодження розвитку різних напрямків діяльності підприємства;
- ув'язку потреби в інвестиціях з наявністю фінансових ресурсів;
- узгодження різних, часто суперечливих, цілей;
- порівняння і оцінку різноманітних сценаріїв фінансового розвитку підприємства і вибору найбільш оптимальних з них;
- попередження негативних наслідків реалізації обраних напрямків розвитку;
- завчасного формування антикризового плану дій в разі виникнення можливих негативних подій;
- більш ефективного розподілу ресурсів і посилення контролю в компанії.

Вибір конкретного методу є однією з найбільш важливих завдань прогнозування. На вибір конкретного методу прогнозування впливають [60]:

- суть проблеми, що підлягає рішенню;
- динамічні характеристики об'єкту прогнозування;
- вид і характер інформаційного забезпечення;
- обраний період прогнозу;
- вимоги до результатів прогнозування (точності, надійності й вирогідності).

Для вибору найбільш прийняттого методу прогнозування на допрогнозному етапі необхідно структурувати інформацію про об'єкт прогнозування, проаналізувати її (оцінити повноту, порівнянність і сумірність даних, точність і вірогідність інформації).

Спочатку необхідно виділити із числа загальновідомих методів прогнозування як прийнятні для рішення конкретного завдання, так і ті, які застосовувати за тими або іншими причинами неможливо. Останні варто виключити із числа розглянутих альтернатив.

Обґрунтованість прогнозу значною мірою залежить від вибору методу прогнозування, сукупність основних з яких наведено на рис.1.2 [60].

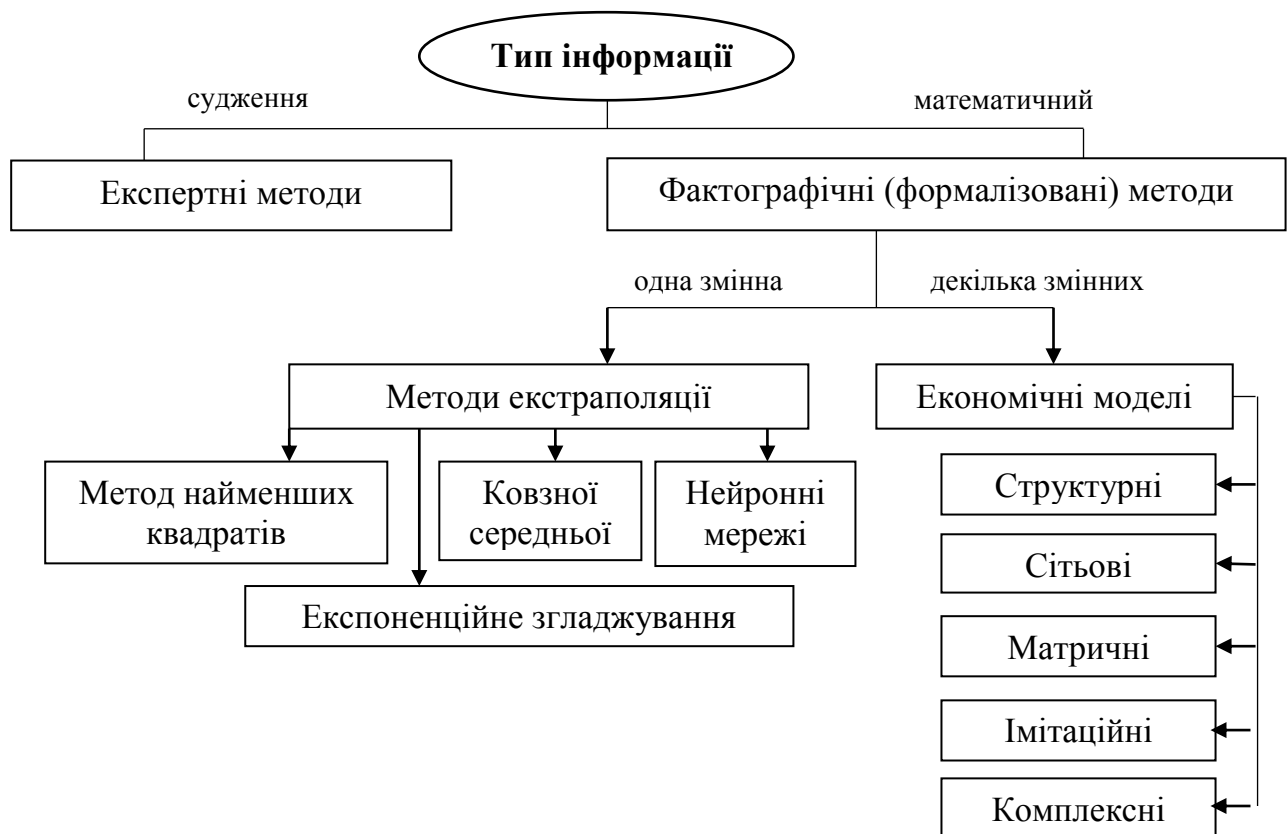

Рис.1.2. Класифікація методів прогнозування в залежності від типу інформації

Як показано на рис.1.2 в залежності від типу наданої інформації всі існуючі методи прогнозування умовно можна розбити на дві великі групи:

- фактографічні (формалізовані), які базуються на фактично наявній інформації про об'єкт прогнозування і його минулому. Вони умовно підрозділяються на:

- статистичні, засновані на побудові й аналізі динамічних рядів, або на даних випадкової вибірки;
- аналогові методи, спрямовані на виявлення подібності в закономірностях розвитку різних систем і процесів;
- експертні (інтуїтивні) методи передбачають використання думок фахівців-експертів і застосовуються тоді, коли неможливо формалізувати досліджувані процеси або має місце невизначеність розвитку економіки.

Особливе місце в класифікації методів прогнозування займають комбіновані методи, які поєднують різні методи прогнозування. Різновидом комбінованих методів можна вважати економетричне моделювання.

Розглянемо детальніше фактографічні методи прогнозування. Статистичні методи вивчені найкраще, однак їх застосування не є єдино можливим. У ряді випадків їх залучають до побудови сценаріїв розвитку, морфологічного аналізу, історичних аналогій. Важливим є й те, що статистичні методи спираються на апарат аналізу, розвиток і практика якого мають досить тривалу історію.

Не завжди статистичні методи використовуються в чистому вигляді. Часто їх включають у вигляді важливих елементів у комплексні методики, що передбачають поєднання статистичних методів з іншими, наприклад, експертними оцінками.

Статистичні методи засновані на побудові й аналізі динамічних рядів, або на даних випадкової величини. До них належать методи прогновної екстраполяції, кореляційний і регресійний аналіз. У групу статистичних методів можна включити метод максимальної правдоподібності та асоціативні методи – імітаційне моделювання й логічний аналіз.

Динаміку досліджувальних показників розвитку економічної системи можна прогнозувати за допомогою двох різних груп кількісних методів:

методів однопараметричного і багатопараметричного прогнозування. Спільним для обох груп методів є, насамперед, те що застосовувані для параметричного прогнозування математичні функції, ґрунтуються на оцінці вимірюваних значень минулого періоду (ретроспективи). Однопараметричне прогнозування базується на функціональній залежності між прогнозованим параметром (змінної) і його минулим значенням, або фактором часу.

При обробці таких прогнозів користуються методом екстраполяції трендів, експоненційним згладжування або авторегресією.

В основі багатопараметричних прогнозів лежить припущення про причинний взаємозв'язок між прогнозованим параметром і декількома іншими незалежними змінними.

Як показує іноземна практика прогнозування, для середньострокового прогнозування більш виправданими є багатопараметричні методи [60].

Методи економіко-математичного моделювання застосовуються переважно в середньостроковому, а також у довгостроковому прогнозуванні.

У даній групі методів можна виділити кореляційно-регресійне моделювання, що використовується для об'єктів складної багатофакторної природи (обсяг інвестицій, витрати, прибуток, обсяги продаж і т.п.). Для регресійного моделювання необхідні [61]: - наявність щорічних даних за досліджуваними показниками; - наявність одноразових прогнозів, тобто таких, які не коригуються з появою нових даних.

Найбільш розробленою в теорії прогнозування є методологія так званої парної кореляції, що досліджує вплив факторної ознаки x на результативний y . Методи оцінки параметрів рівняння регресії аналогічні прийомам при екстраполяції (тому що фактор часу можна розглядати як окремий випадок параметру x). На практиці ж набагато частіше доводиться досліджувати залежність результативної ознаки від декількох факторних.

Для вирішення завдань прогнозування фінансової стійкості страхових компаній в умовах невизначеності і мінливості зовнішнього середовища деякі науковці [62] вважають за доцільне використовувати методи, засновані на

теорії нечітких множин. Теорія нечітких множин лежить в основі побудови нечітких регресійних моделей, які застосовуються для прогнозування рівня досліджуваного показника.

Аналогові методи спрямовані на виявлення подібності в закономірностях розвитку різних систем і процесів.

Методи експертних оцінок ґрунтуються на суб'єктивному оцінюванні теперішнього стану і перспектив розвитку страхового ринку. Ці методи доцільно використовувати для кон'юнктурних оцінок, особливо у випадках, коли неможливо отримати безпосередню інформацію про явище чи процес.

Перевагою даного методу при використанні на страховому ринку є можливість прогнозувати якісні характеристики, наприклад, зміну соціально-політичного становища на ринку та ін. Однак основними недоліками експертних методів є можливий суб'єктивізм та обмеженість думок експертів [63].

Серед показників, які характеризують фінансову стійкість страхових компаній, вважаємо доцільним виявляти тенденції зміни та прогнозувати наступні:

1. Показники, які характеризують поточну ліквідність страхової компанії (показник достатності капіталу, показник надійності, показник фінансового потенціалу, показник платоспроможності, показник поточної ліквідності).

2. Показники, які характеризують дохідність та прибутковість діяльності страховика (рівень виплат, рівень витрат, рентабельність капіталу).

3. Показники якості андеррайтингової політики та політики перестраховування (показник достатності страхових резервів, показник власного утримання ризику, показник участі перестраховиків у страхових резервах).

Базуючись на всебічному якісному аналізі досягнутого рівня результативних показників у минулому періоді та врахуванні суб'єктивних та об'єктивних факторів, які можуть спричинити помітні зміни в закономірностях розвитку страхової компанії, при вмілому застосуванні основних методів

прогнозування та використанні комп'ютерних технологій страхові компанії мають можливість розробити економічно обґрунтовані оптимальні фінансові плани та скласти низку альтернативних програм на випадок можливих змін на ринку страхових послуг з причин, незалежних від страхових компаній.

Висновки за розділом 1

Проведене дослідження теоретичних засад прогнозування фінансової стійкості та платоспроможності страхових компаній дозволило зробити наступні висновки.

1. Питанням забезпечення фінансової стійкості страхових компаній приділяється все більше уваги, що пов'язано насамперед з особливостями страхової діяльності, до яких відноситься: соціальний характер страхової діяльності; складність, а часто і неможливість, точної оцінки витрат в момент продажу страхового продукту, непрозорість страхових витрат; наявність значних негативних зовнішніх ефектів у випадку визнання страхової компанії фінансово нестійкою; багаточисельність та різноманітність страхових продуктів; велика кількість страхових компаній; посилення невизначеності та нестабільності в ринкових умовах.

2. Дослідження основних теоретичних підходів до поняття «фінансова стійкість страхових компаній» та узагальнення існуючих вітчизняних і зарубіжних поглядів дозволило створити графічну модель поняття фінансова стійкість страхових компаній» та визначити її складові. В бакалаврській роботі пропонується розуміти фінансову стійкість страхової організації як такий стан організації її грошових потоків (вхідних і вихідних), при якому страхова компанія здатна своєчасно та в повному обсязі виконувати зобов'язання за негативного впливу як зовнішніх, так і внутрішніх чинників.

3. Розглянув основні підходи до оцінки фінансової стійкості страхових компаній було встановлено, що кожна із існуючих методик має свої позитивні та негативні аспекти. На підставі аналізу позитивних та негативних

характеристик кожної методики було окреслено можливі шляхи вдосконалення підходів до оцінки фінансової стійкості страхових компаній, які полягають: в обґрунтуванні включення до аналізу певного переліку показників, їх ваг, нормативів та співвідношень; формування принципу, за яким висновок є однозначним; врахування особливостей страхової справи; врахування обмежень, пов'язаних з доступом до інформації.

4. В умовах високого рівня невизначеності та динаміки параметрів зовнішнього середовища суттєво зростає роль фінансового прогнозування у забезпеченні фінансової стійкості та платоспроможності страхової компанії.

5. До методів прогнозування основних показників діяльності страхових компаній, у тому числі показників фінансової стійкості, можна віднести: фактографічні (статистичні, аналогові) методи та методи експертних оцінок.

6. Найважливішими показниками в фінансовому прогнозуванні фінансової стійкості страхових компаній є: показники, які характеризують поточну ліквідність страхової компанії (показник достатності капіталу, показник надійності, показник фінансового потенціалу, показник платоспроможності, показник поточної ліквідності); показники, які характеризують дохідність та прибутковість діяльності страховика (рівень виплат, рівень витрат, рентабельність капіталу); показники якості андеррайтингової політики та політики перестраховування (показник достатності страхових резервів, показник власного утримання ризику, показник участі перестраховиків у страхових резервах).

РОЗДІЛ 2
АНАЛІЗ СТРАХОВОЇ ТА ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
АТ «СК «ІНГО»

2.1. Коротка характеристика АТ «СК «ІНГО»

АТ «СК «ІНГО» має власну історію розвитку. У 1990 році правонаступником відкритого страхового акціонерного товариства «Інгосстрах» в Україні стає страхове акціонерне товариство «Остра» (м. Одеса). В 1991р. утворюється Київська філія САТ «Остра». В 1994 році Київська філія САТ «Остра» перетворюється в ЗАТ «Акціонерна страхова компанія «Остра-Київ». В 2004 році контрольний пакет акцій АСК «Остра-Київ» купує ОСАТ «Інгосстрах» (Росія). АСК «Остра-Київ» входить у Міжнародну страхову групу «ІНГО». АСК «Остра-Київ» міняє назву й стає АСК «ІНГО Україна». 31 березня 2020 року змінюється назва з ПрАТ «АСК «ІНГО Україна» на АТ «СК «ІНГО».

Юридична адреса компанії: 01054, м. Київ, вул. Бульварно-Кудрявська, 33. тел. 8(044) 490-27-44. Представлена 22 філіями та 100 центрами для продажу та обслуговування клієнтів (ЦПОК на всій території України, крім окупованих територій Донецької, Луганської областей та Криму). Протягом 2019 року було створено 6 відділень в регіонах України. На сьогодні Товариство має 31 структурний підрозділ в обласних та районних центрах України. Штатних працівників на 31.12.2019 року - 503 осіб.

Статутний капітал СК «ІНГО Україна» складає 305,54 млн. гривень, що повністю відповідає вимогам Закону України „Про страхування” щодо мінімального розміру статутного капіталу страхових компаній.

Компанія надає широкий спектр послуг підприємствам та організаціям різних форм власності, а також фізичним особам. Дуже тісно співпрацює з багатьма банками та їх відділеннями по страхуванню залогового майна при отриманні кредитів.

Діяльність компанії направлена на надання повного комплексу страхових послуг, професійну роботу з клієнтами, розвиток та впровадження нових перспективних програм, які забезпечують ринкову конкурентоспроможність.

СК «ІНГО» входить до складу Міжнародної Страхової Групи «ІНГО» (INGO – International Network of Guarantees and Obligations – Міжнародна мережа гарантій та зобов'язань).

СК «ІНГО» є повним членом Моторного (транспортного) Страхового Бюро України (МТСБУ), членом Американської Торговельної Палати (АСС), Європейської Бізнес Асоціації (ЕВА), Української Федерації Убезпечення (УФУ) та Міжнародної Торгової Палати (ІСС).

Основним видом послуг, що надаються Товариством впродовж звітного періоду є: добровільні та обов'язкові види страхування; перестраховування. Інформація щодо впровадження нових технологій, нових товарів, постачальників за видами сировини і матеріалів у зв'язку із специфікою діяльності Товариства, відсутня. Основним пріоритетним напрямком страхової діяльності Товариства в 2019 р. було розширення переліку страхувальників щодо добровільних видів страхування. Протягом 2019 року у Товариства своєчасно здійснювало розрахунки зі страхувальниками щодо страхових виплат. Порядок формування страхових резервів та частки перестраховиків у страхових резервах планується згідно Закону України "Про страхування", враховуючи частки надходжень сум страхових платежів та сум часток страхових платежів, що сплачуються перестраховикам.

Товариство отримало відзнаку на церемонії нагородження фіналістів РЕЙТИНГУ ПРОЄКТНИХ ОФІСІВ РМО UA AWARDS 2019. Команда INGO посіла 7-му позицію в десятці найкращих. Вхідження в цей список говорить про те, що Товариство дотримується високих стандартів в роботі своїх проектних офісів, які використовують найсучасніші практики управління проектами, портфелями та програмами. Це єдине в Україні дослідження, яке оцінює сучасні світові підходи до побудови роботи РМО, націленості на

створення цінності для своїх стейкхолдерів. Зазначаємо, що Товариство - єдиний представник страхового ринку, що потрапив у такий рейтинг.

13 грудня 2019 р., за даними Рейтингового агентства "IBI-Rating", оновлено довгостроковий кредитний рейтинг Товариства за Національною рейтинговою шкалою на рівні "uaAA", що є найвищим рівнем, який свідчить про максимальну надійність Товариства.

2.2. Аналіз ліквідності та платоспроможності АТ «СК «ІНГО»

Найважливішою функцією страхової компанії є безумовне забезпечення надійності свого фінансового стану, що дає змогу задовольнити будь-які претензії з боку власників полісів та договорів страхування. Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про страхування" (ст. 30) зобов'язує страховиків дотримуватися певних вимог, які мають забезпечити їхню платоспроможність:

- наявність сплаченого статутного фонду;
- наявність гарантійного фонду страховика;
- створення страхових резервів, достатніх для майбутніх виплат страхових сум і страхових відшкодувань;
- перевищення фактичного запасу платоспроможності страховика над розрахунковим нормативним запасом платоспроможності [64].

Фактичний запас платоспроможності (нетто-активи) визначається шляхом вилучення із вартості майна (загальної суми активів) страховика суми нематеріальних активів і загальної суми зобов'язань, в тому числі страхових. Страхові зобов'язання приймаються рівними обсягам страхових резервів, які страховик зобов'язаний формувати у порядку, передбаченому Законом "Про внесення змін до Закону України "Про страхування" [65]. Цей Закон зобов'язує, щоб на будь-яку дату фактичний запас платоспроможності страховика перевищував розрахунковий нормативний запас платоспроможності.

Нормативний запас платоспроможності страховика, який здійснює види страхування інші, ніж страхування життя, визначається двома способами:

1) множенням суми страхових премій за попередні 12 місяців на 0,18 (останній місяць буде складатися із кількості днів на дату розрахунку). При цьому сума страхових премій зменшується на 50% страхових премій, належних перестраховикам.

2) множенням суми страхових виплат за попередні 12 місяців на 0,26 (останній місяць буде складатися із кількості днів на дату розрахунку). При цьому сума страхових виплат зменшується на 50% виплат, що компенсуються перестраховиками згідно з укладеними договорами перестраховування.

На кінець 2019 року АТ «СК «ІНГО» виконувало наступні умови забезпечення платоспроможності:

- наявність сплаченого статутного фонду та наявність гарантійного фонду, представлено у таблиці 2.1;

- перевищення фактичного запасу платоспроможності над розрахунковим, представлено у таблиці 2.2;

- формування страхових резервів, достатніх для майбутніх страхових виплат.

Таблиця 2.1

Наявність сплаченого статутного фонду та гарантійного фонду АТ «СК «ІНГО» (на кінець 2019 року)

Показник	У тис. грн.	У тис. Євро
Сплачений статутний фонд	305543	11 564
Гарантійний фонд, у тому числі:	312658,4	х
Додатковий капітал (ст.1410 Балансу Форма№1)	0	х
Резервний капітал (ст.1415 Балансу Форма№1)	11452	х
Нерозподілений прибуток (ст. 1420 Балансу Форма№1)	202206,4	х

Таблиця 2.2

Перевищення фактичного запасу платоспроможності страховика над розрахунковим нормативним запасом платоспроможності

Показник	Значення, тис. грн.	Значення, тис. грн.
	2018	2019
Фактичний запас платоспроможності (нетто-актив) = загальна сума активів (рядок балансу 280) – сума нематеріальних активів (рядок балансу 010) – загальна сума зобов'язань (сума рядків балансу 430, 480, 620, 630)	597 436	604 023
Нормативний запас платоспроможності для страховиків, що здійснюють види страхування, інші, ніж страхування життя, - більша з визначених величин:		
1. (сума надходжень страхових премій за попередні 12 місяців – (сума страхових премій, що належать перестраховикам x 50 %) x 0,18	194 653	244 965
2. (сума здійснених виплат протягом попередніх 12 місяців - (сума виплат, компенсованих перестраховиками x 50%)) x 0,26	130 032	159 035
Розмір перевищення фактичного запасу платоспроможності страховика над розрахунковим нормативним запасом = фактичний запас платоспроможності – більша з величин нормативного запасу платоспроможності	402 783	359 058

Якщо ФЗП > РЗП, то страховик вважається платоспроможним.

Також рівень платоспроможності підприємства оцінюють за наступним коефіцієнтом: (розрахункові значення наведені в таблиці 2.3).

- Коефіцієнт платоспроможності (Кп) характеризує достатність власних коштів страхової компанії для виконання своїх зобов'язань. Його визначаємо як відношення [66]:

$$K_n = \frac{\Phi}{H}, \quad (2.1)$$

де Φ - фактичний запас платоспроможності;

H - нормативний запас платоспроможності.

Показник платоспроможності АТ «СК «ІНГО»

№ п/п	Показники	Значення		
		2017	2018	2019
1.	Коефіцієнт платоспроможності	3,75	3,06	3,46

Розрахунок платоспроможності показує, що «СК «ІНГО» платоспроможна компанія, оскільки коефіцієнт платоспроможності більше 1, а фактичний запас платоспроможності також значно перевищує показники розрахункових запасів платоспроможності.

Фінансовий стан підприємства у короткостроковому періоді оцінюється показниками ліквідності, які характеризують спроможність своєчасного та повного розрахунку за короткостроковими зобов'язаннями. Від ступеня ліквідності залежить платоспроможність підприємства. Також ліквідність характеризує не тільки поточний стан компанії, а і перспективний [67].

Показники ліквідності відображають достатність по сумах і можливість за часом для покриття коштами, що перебувають у розпорядженні страхової компанії, наявних зобов'язань. Показники ліквідності розраховуються в цілому, а також з урахуванням частки перестраховиків (тобто за винятком частки перестраховиків). Показники ліквідності в цілому варто розглядати у зв'язку з необхідністю першочергового виконання прямим страховиком виниклих страхових зобов'язань по відшкодуванню збитку, у зв'язку із чим страхова компанія повинна мати запас ліквідності. Показники ліквідності можуть аналізуватися поквартально з метою виявлення тенденцій зміни ліквідності й за підсумками річних періодів, коли уточнюються обсяги зобов'язань і коштів страхової компанії СК [68].

Ліквідність підприємства, як відомо, можна оперативно визначити за допомогою коефіцієнтів ліквідності. Основними з них при оцінці

платоспроможності в короткостроковій перспективі є коефіцієнти абсолютної, швидкої і поточної ліквідності.

Загальна ліквідність балансу – найбільш узагальнюючий показник платоспроможності, що відображає достатність оборотних коштів у страхової організації, які можуть бути використані для погашення короткострокових зобов'язань, у тому числі й при настанні страхових випадків [38, 69]:

$$\text{Кл.з.} = \text{Ао.} : (\text{Зк.} + \text{Ср.}), \quad (2.2)$$

де Кл.з. – коефіцієнт загальної ліквідності;

Ао. – сума оборотних активів (стр. 1100...1190) ф.№1;

Зк. – короткотермінові зобов'язання (стр. 1600...1610 +1615...1690), ф.№1;

Ср – страхові резерви (стр. 1530-1180), ф.№1.

Значення цього коефіцієнта, що рекомендується, повинне бути більше 1,0.

Ця нижня границя обумовлена тим, що оборотного капіталу повинно бути щонайменше достатньо для погашення короткострокових зобов'язань і для забезпечення виплат страхових відшкодувань і страхових сум в обсязі страхових резервів, інакше страхова організація може виявитися неплатоспроможною в аналізований період часу з наслідками, що впливають із цієї ситуації [69].

Поточна ліквідність – найважливіший показник платоспроможності страхової організації. Але на відміну від показника загальної ліквідності балансу він «очищений» у чисельнику від довгострокової дебіторської заборгованості й показує поточну ліквідність балансу:

$$\text{Кл.п.} = (\text{Ао.} - \text{Дд.}) : (\text{Зк.} + \text{Ср.}) \quad (2.3)$$

де Кл.п. - коефіцієнт поточної ліквідності;

Ао. – сума оборотних активів (стр. стр. 1100...1190) ф.№1;

Дд. – довгострокові дебітори (стр. 1040), ф.№1;

Зк. – короткотермінові зобов'язання (стр. 1600...1610 +1615...1690), ф.№1;

Ср – страхові резерви (стр. 1530-1180), ф.№1.

Цей коефіцієнт дозволяє встановити поточний фінансовий стан компанії й виявити, чи здатна вона протягом звітного року погасити свої короткострокові зобов'язання за рахунок поточних активів.

Відповідно до загальноприйнятих стандартів цей коефіцієнт не повинен бути менш 1 і може перебувати в межах від 1 до 1,3.

Співвідношення менш 1 означає, що в компанії немає достатньої кількості коштів для погашення своїх короткострокових зобов'язань, а це свідчить про наявність фінансового ризику й погрози банкрутства.

Низький рівень ліквідності може бути наслідком утруднень у реалізації продукції, збільшення дебіторської заборгованості й інших причин.

Значення показника поточної ліквідності показують, що величина оборотного капіталу страхової організації повинна бути достатньої для покриття своїх короткострокових зобов'язань і виплат страхових відшкодувань і страхових сум в обсязі страхових резервів [38, 69].

Швидка ліквідність (її також називають коефіцієнтом миттєвої ліквідності) – це основний показник ліквідності компанії або її здатностей погасити короткострокову заборгованість. Цей коефіцієнт має багато різних назв. Крім перерахованих використовуються назви «коефіцієнт лакмусового папірця», «швидкий коефіцієнт», «коефіцієнт критичної оцінки». У порівнянні з коефіцієнтом поточної ліквідності цей коефіцієнт дає уточнену оцінку ліквідності, тому що враховує найбільш ліквідну частину поточних активів (без матеріально-виробничих запасів).

Цей коефіцієнт показує відношення ліквідних коштів до короткострокової заборгованості й свідчить про здатність фірми швидко погасити свої поточні зобов'язання :

$$\text{Кл.ш.} = (\text{Гк.} + \text{Фв.} + \text{Рд.}): \text{Зк.}, \quad (2.4)$$

де Кл.ш. – коефіцієнт швидкої ліквідності;

Гк. – грошові кошти (стр. 1165), ф.№1;

Фв. – короткотермінові фінансові вкладення (стр. 1160), ф.№1;

Рд. – розрахунки з дебіторами (стр. 1125...1155), ф.№1;

Зк. – короткотермінові зобов'язання (стр. 1600...1610 +1615...1690), ф.№1.

Цей показник виявляє відношення найбільш ліквідної частини оборотного капіталу - наявних коштів, легко реалізованих цінних паперів і дебіторської заборгованості - до короткострокових зобов'язань. Це означає, що в чисельнику не враховуються товарно-матеріальні запаси як найменш ліквідна частина поточних активів, оскільки вони можуть бути використані для погашення поточних зобов'язань тільки після їхньої реалізації.

Значення коефіцієнта зізнаються достатніми на рівні - більше 1,0. [38, 69]. Однак у сьогоднішніх реаліях значення коефіцієнта перевищують рекомендоване в 3 і більше раз через те, що страховики змушені відмовлятися від довгострокових інвестицій і займатися в основному короткостроковими фінансовими вкладеннями.

Абсолютна ліквідність – коефіцієнт, що розкриває відношення найбільш ліквідної частини оборотного капіталу – коштів до поточним (короткостроковим) зобов'язанням [69, 70]:

$$\text{Кл.а.} = (\text{Гк.} + \text{Фв.}) : \text{Зк.}, \quad (2.5)$$

де Кл.а. – коефіцієнт абсолютної ліквідності;

Гк. – грошові кошти (стр. 1165), ф.№1;

Фв. – короткотермінові фінансові вкладення (стр. 1160), ф.№1;

Зк. – короткотермінові зобов'язання (стр. 1600...1610 +1615...1690), ф.№1.

Серед всіх коштів, що становлять оборотний капітал страхової організації, найбільшою ліквідністю, тобто можливістю звернення до грошової форми, володіють кошти. Але оскільки коштам немає необхідності звертатися в самих себе, то говорять, що вони мають абсолютну ліквідність.

За допомогою цього коефіцієнта можна визначити, яку частку короткострокових зобов'язань здатна покрити найбільш ліквідна частина оборотного капіталу в найкоротший термін.

Значення коефіцієнта визнаються достатніми на рівні 0,5-1,0 [69].

За даними фінансової звітності розрахуємо відносні показники ліквідності та платоспроможності «СК «ІНГО» за 2017 – 2019 роки. Результати розрахунків

наведені в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Розрахункові показники ліквідності «СК «ІНГО»

№ п/п	Показники	Норматив не значення	Значення показників			Відхилення абсолютне	
						Періоди	
			2017	2018	2019	2018 до 2017	2019 до 2018
1	Коефіцієнт загальної ліквідності	> 1	1,35	1,23	1,01	-0,12	-0,22
2	Коефіцієнт поточної ліквідності	> 1	1,35	1,23	1,01	-0,12	-0,22
3	Коефіцієнт швидкої ліквідності	> 1	2,46	3,04	2,47	0,58	-0,57
4	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,5-1,0	1,49	1,91	1,48	0,42	-0,43

У всіх показниках ліквідності більше важливе значення мають нижні межі показників, що рекомендуються. Верхні рекомендовані значення показників необхідні для поточного регулювання значень виходячи зі складної практики ринкових економічних умов, інфляційних процесів, а також обсягів, умов і видів страхування, що здійснюються страховою організацією.

Коефіцієнти ліквідності «СК «ІНГО» на протязі трьох років перевищують нормативні значення. Тому можна з упевненістю сказати, що страховик у змозі покрити усі свої зобов'язання у повному обсязі. Не дивлячись на те, що швидка ліквідність має тенденцію до зменшення у 2019 р. в порівнянні з 2018 роком, все одно її значення задовольняють нормам. Це вказує на те, що у СК достатньо засобів для погашення короткострокових зобов'язань. Не може бути негативного впливу на термін виплат страхових відшкодувань.

2.3. Аналіз фінансової стійкості АТ «СК «ІНГО»

Однією з найважливіших умов організації страхової справи є контроль фінансової стійкості страховиків. Саме тому пріоритетною задачею в

управлінні фінансовими ресурсами в страховій компанії є завдання організувати поточне і перспективне управління фінансовою діяльністю, що забезпечує платоспроможність і фінансову стійкість підприємства. Визначення ступеню фінансової стійкості страхової компанії є одним із найважливіших завдань у забезпеченні ефективної та успішної фінансової діяльності конкретної страхової компанії.

Фінансова стійкість страховика забезпечується: розміром оплаченого статутного капіталу страхової компанії; розмірами страхових резервів; оптимальним портфелем розміщення страхових резервів; системою перестрашування; обґрунтованістю страхових тарифів та інших факторів.

Основним завданням аналізу об'ємних (абсолютних) показників фінансової стійкості є кількісна оцінка діяльності страхової організації. До числа цих показників відносять: обсяг страхових премій – СП; обсяг страхових виплат - СВ ; величина власного капіталу страховика - СК; величина страхових резервів - СР.

Показник “Страхові платежі” характеризує розмір коштів, отриманих страховиком по договорах страхування й перестрашування.

Показник “Страхові виплати” характеризує розмір коштів, які фактично виплачено страховиком за страховими випадками за договорами страхування та перестрашування.

Показник “Власний капітал” відповідає сумі капіталу, вільного від зобов'язань компанії й виконання, що є додатковою гарантією, зобов'язань при відхиленні їхнього розміру від розрахункових величин. До складу власного капіталу входять: статутний капітал, додатковий капітал, нерозподілений прибуток, резервний фонд і інший капітал за винятком несплаченого й вилученого капіталу.

Показник “Страхові резерви” характеризує страховика на предмет забезпечення майбутніх виплат й складається з резерву незароблених премій, які відповідають страховим ризикам, які не настали на звітну дату; резервів

збитків (включає зарезервовані, але ще не виплачені суми страхового відшкодування).

Дані абсолютних показників фінансової стійкості зведено в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Абсолютні показники фінансової стійкості, тис.грн.

№ з/п	Показник	2017	2018	2019	Абсолютне відхилення від попереднього періоду	
					2018 до 2017	2019 до 2018
1	Обсяг страхових премій	1064474	1213986,7	1527517,7	149512,7	313531
2	Обсяг страхових виплат	549711,5	527794,6	657554,3	-21916,9	129759,7
3	Величина власного капіталу	640996,4	639854,8	647011,6	-1141,6	7156,8
4	Величина страхових резервів	787803,7	934499,1	1060150,6	146695,4	125651,5

За результатами діяльності «СК «ІНГО» на протязі 2017-2019 рр. можна зробити такі висновки. Сума страхових премій Компанії постійно зростає. Ці показники відповідають тенденціям страхового ринку України. Страхові виплати в 2019 році з урахуванням росту страхових премій збільшилися на 129759,7 тис. грн. Але щоб оцінити зміну цього показника, використовують відносний показник - рівень відшкодувань, який буде розраховано в подальшому.

Збільшення розміру власного капіталу в 2019 рр. є позитивною тенденцією, яка свідчить про підвищення додаткової гарантії забезпечення виконання страхових зобов'язань.

Величина страхових резервів також має позитивну тенденцію, а саме збільшення технічних резервів в 2019 році на 125651,5 тис.грн. Це говорить про збільшення гарантій страхової компанії відносно майбутніх виплат страхових сум та страхового відшкодування.

Графічно динаміка зміни значень цих показників зображена на рисунку 2.1.

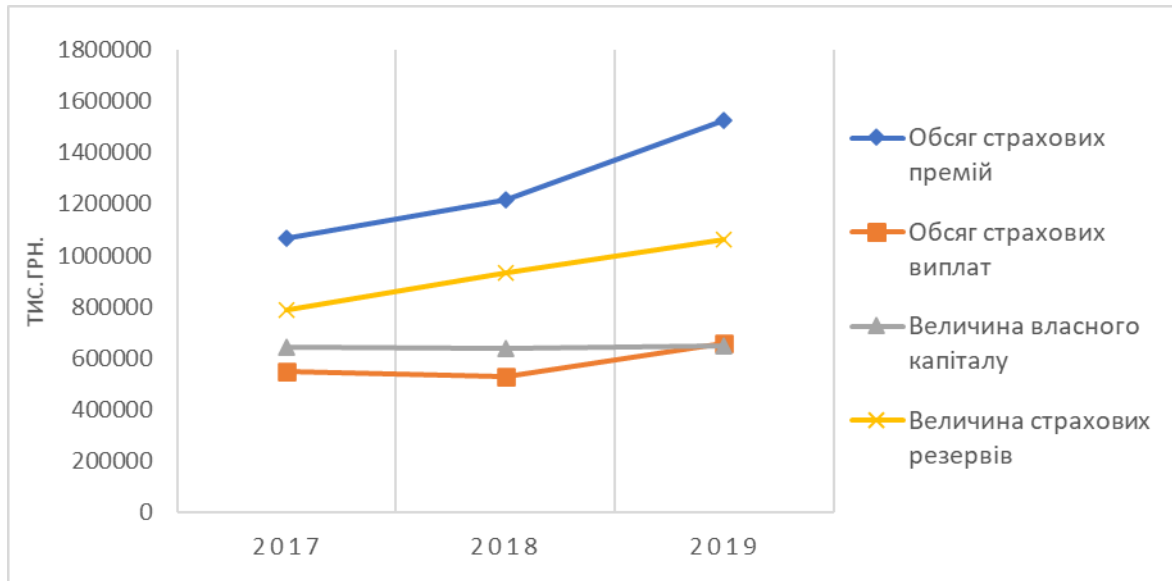

Рис. 2.1. Динаміка абсолютних показників фінансової стійкості «СК «ІНГО»» впродовж 2017-2019 років

У той же час відносні показники більш точно відображають фінансову стійкість страхової організації.

До показників, що характеризують фінансову стійкість відносять наступні:

- Коефіцієнт фінансової автономії. Коефіцієнт фінансової автономії відображає питому вагу власного капіталу в загальній сумі коштів, авансованих в діяльність підприємства. Розраховується за формулою [71]:

$$K_{\text{авт.}} = \text{Власні кошти (1495)Б} / \text{Вартість майна (1900)Б} \quad (2.6)$$

Нормативне значення $> 0,5$.

- Коефіцієнт фінансової залежності, високий рівень якого свідчить про загрозу банкрутства страхової компанії. Нормативне значення $< 2,0$. Цей коефіцієнт є зворотним коефіцієнту автономії. Розраховується відповідно [71]:

$$K_{\text{ф.з.}} = \text{Вартість майна (1900)Б} / \text{Власний капітал (1495)Б} \quad (2.7)$$

Збільшення цього коефіцієнту означає збільшення долі позикових коштів та втрати підприємства змоги до самофінансування.

- Коефіцієнт співвідношення залученого та власного капіталу (фінансування). Зростання показника в динаміці свідчить про збільшення

залежності підприємства від зовнішніх інвесторів і кредиторів. Він показує скільки залученого капіталу припадає на 1 гривню власного. Нормативне значення $\leq 0,5$. Розраховується за формулою:

$$\text{Кспів.з.ів.к.} = \frac{\text{Довгострокові зобов'язання (1595)Б} + \text{Поточні зобов'язання (1695)Б}}{\text{Власний капітал (1495)Б}} \quad (2.8)$$

Коефіцієнт маневреності власних коштів (коефіцієнт маневреності, коефіцієнт фінансової маневреності, коефіцієнт маневреності власного капіталу) (K_m) характеризує спроможність підприємства підтримувати рівень власних оборотних коштів і поповнювати оборотні кошти за рахунок власних джерел. Показує, яка частина власного капіталу перебуває в обороті, тобто в тій формі, яка дає змогу вільно маневрувати цими коштами. Розраховується як відношення власних оборотних коштів до загальної величини власних коштів (власного капіталу) підприємства:

$$K_m = \frac{\text{Власний капітал (1495)Б} - \text{Необоротні активи (1000)Б}}{\text{Власний капітал (1495)Б}} \quad (2.9)$$

Значення цього показника залежить від структури капіталу і галузевої належності підприємства. Оптимальне його значення в межах від 0,2 до 0,5.

- Показник оцінки достатності страхових резервів. Оскільки страхові премії сплачуються попередньо й страховик повинен мати певні кошти для того, щоб могли в майбутньому виконати свої зобов'язання, йому необхідно зберегти частину страхової премії (нетто-частина), призначену на страхові виплати. Отже, страховик повинен зарезервувати нетто-премії, тобто сформувати страхові резерви по укладених договорах страхування.

Звідси, страхові резерви – це оцінка зобов'язань страховика, виражена в грошовій формі, по забезпеченню майбутніх страхових виплат. Наявність страхових резервів у запропонованому розмірі є гарантією платоспроможності страховика й фінансової стійкості проведених страхових операцій. Оцінку достатності страхових резервів можна провести по видах страхування життя

або видам страхування іншим, чим страхування життя, через однойменний коефіцієнт:

$$K_{\text{дср}} = \frac{\text{Резерви за видами страхування, іншими ніж страхування життя}}{\text{Страхові премії-нетто}} \quad (2.10)$$

Відношення суми страхових резервів до нетто-премії по видах страхування повинне бути не менш 100% [72].

- Показник, що характеризує ступінь перестрахового захисту, визначається через коефіцієнт залежності від перестраховання ($K_{\text{зпс}}$). Розраховується як відношення страхових внесків, переданих у перестраховання, до загального обсягу страхових внесків, значення якого рекомендується у діапазоні від 5 до 50% [72]:

$$K_{\text{зпс}} = \frac{\text{Сума премій, які передано в перестраховання}}{\text{Сума премій - всього}} \quad (2.11)$$

Вплив ступеня перестраховиків на фінансовий стан страхової організації визначається тим, що незалежно від передачі ризиків у перестраховання первинний страховик (перестраховувальник) повністю несе відповідальність перед клієнтами по укладеним їм договорам страхування. Крайні границі $K_{\text{зпс}}$ свідчать про те, що якщо значення більше 50%, то страховик повністю залежить від перестраховика по забезпеченню своєї фінансової стійкості, а якщо менш 5%, то дана страхова організація практично не займається перестрахованням, тобто не дотримується гарантія фінансової стабільності страховика.

Рівень виплат (P_v), що визначає скільки копійок страховик віддає з кожної зібраної гривні як страхове забезпечення (відшкодування). Розраховується наступним чином:

$$P_v = \frac{\text{Розмір страхових відшкодувань}}{\text{Розмір зібраних страхових премій}} \quad (2.12)$$

Нормативне значення цього коефіцієнту: 40-80% [72].

Результати розрахунків наведені в таблиці 2.6.

Показники фінансової стійкості АТ «СК «ІНГО»

№ п/п	Показники	Норма	Значення		
			2017	2018	2019
1.	Коефіцієнт фінансової автономії	> 0,5	0,35	0,35	0,32
2.	Коефіцієнт фінансової залежності	< 2,0	2,82	2,88	3,17
3.	Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу (фінансування)	≤ 0,5	1,82	1,88	2,17
4.	Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,2 ÷ 0,5	0,96	0,93	0,93
5.	Достатність страхових резервів	> 100%	103,41	98,49	88,76
6.	Коефіцієнт залежності від перестраховування	5-50%	28,43	21,84	21,81
7.	Рівень відшкодувань	40-80%	51,64	43,47	43,05

Як видно з даних табл. 2.6 коефіцієнт фінансової автономії на протязі трьох років нижчий нормативного значення. В 2019 році в порівнянні з 2018 роком відбулося збільшення частки позичених коштів у фінансування компанії.

Негативним є не дотримання в 2018-2019 рр. нормативу щодо достатності страхових резервів. Коефіцієнти залежності від перестраховування знаходяться в межах нормативу, це говорить про те, що перестраховий захист портфелю ризиків достатньо надійний.

Показники «Рівня відшкодувань» знаходиться на рівні рекомендованого значення. Це свідчить про те, страхова компанія виконує свої страхові зобов'язання перед страхувальниками.

2.4. Аналіз тестів раннього попередження АТ «СК «ІНГО»

Однією з найважливіших умов організації страхової справи є контроль фінансової стійкості страховиків. Саме тому пріоритетною задачею в управлінні фінансовими ресурсами в страховій компанії є завдання організувати поточне і перспективне управління фінансовою діяльністю, що

забезпечує платоспроможність і фінансову стійкість підприємства. Визначення ступеню фінансової стійкості страхової компанії є одним із найважливіших завдань у забезпеченні ефективної та успішної фінансової діяльності конкретної страхової компанії.

Фінансова стійкість страховика забезпечується: розміром оплаченого статутного капіталу страхової компанії; розмірами страхових резервів; оптимальним портфелем розміщення страхових резервів; системою перестраховування; обґрунтованістю страхових тарифів та інших факторів.

В українському законодавстві існують нормативні акти, які стандартизують здійснення аналізу діяльності страховиків, виявлення ризиків у діяльності страховиків та визначення їх фінансової стійкості. До таких документів належить Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України „Про затвердження Рекомендацій щодо аналізу діяльності страховиків” № 3755 від 17 березня 2005 р. [54].

Рекомендації щодо аналізу діяльності страховиків розроблено з метою стандартизації процедур здійснення аналізу діяльності страховиків. Документ містить тести раннього попередження.

Тести раннього попередження — це система порівняння фактичних фінансових показників діяльності страховиків з визначеними комітетом Держфінпослуг показниками, їх узагальнення та оцінка ризиків діяльності страховиків. Тести раннього попередження використовуються для визначення рівня фінансової надійності страховиків, який розраховується за даними річної фінансової звітності, складеної відповідно до Порядку складання звітних даних страховиків, затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від 3 лютого 2004 р. № 39.

Відповідно до Рекомендацій здійснюється аналіз капіталу, активів, перестраховування, страхових резервів, дохідності, ліквідності і надається відповідна оцінка.

Оцінки виставляються по 4-бальній системі в залежності від діапазону, в який потрапило значення відповідного показника.

На основі проведених тестів раннього попередження страховики можуть отримати такі оцінки:

«1» (стійка) — фінансові показники знаходяться на високому рівні;

«2» (задовільна) — відсутні серйозні проблеми, фінансові показники знаходяться на середньому рівні;

«3» (гранична) — фінансовий стан викликає побоювання, фінансові показники знаходяться на рівні значно нижчому за середній;

«4» (незадовільна) — вважається неприпустимим, фінансовий стан є дуже нестабільним [54].

Дані, які використовуються при розрахунку показників тестів раннього попередження, їх зміст та порядок розрахунку наведені в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Данні «СК «ІНГО» для розрахунку тестів раннього попередження

№ з/п	Термін	Зміст	Значення 2018., тис. грн.	Значення 2019р., тис. грн.	Відхилення, тис. грн.
1	2	3	4	5	6
1	Капітал, чистий капітал	Активи по балансу за вирахуванням нематеріальних активів та зобов'язань по балансу	597436,1	604023,3	6587,2
2	Високоліквідні активи	Грошові кошти та їх еквіваленти	349412	385375,7	35963,7
3	Зобов'язання, загальна сума зобов'язань	Зобов'язання по балансу	1203240	1406200,7	202960,7
4	Дебіторська заборгованість	Всі види дебіторської заборгованості відповідно до балансу	289622,2	329792,8	40170,6
5	Сума чистих премій	Валовий обсяг зібраних премій за вирахуванням частки, належної перестраховикам	948822,5	1194311,8	245489,3

Продовження табл. 2.7

1	2	3	4	5	6
6	Зароблені страхові платежі	Дохід від реалізації послуг з видів страхування, інших, ніж страхування життя	882284,5	1090088,1	207803,6
7	Чистий прибуток (або збиток)	Чистий прибуток (збиток) відповідно до звіту	24767,5	40329,7	15562,2
8	Виплати і витрати	Страхові виплати та відшкодування, а також витрати, пов'язані з врегулюванням страхових випадків, збільшені на суму резервів збитків на кінець звітного періоду та зменшені на суму резервів збитків на початок звітного періоду	641872,6	733056,3	91183,7
9	Прибуток від фінансової діяльності	Дохід від участі в капіталі та інші фінансові доходи за вирахуванням витрат від участі в капіталі та інші фінансові витрати	63967,8	58369,6	-5598,2
10	Середній обсяг фінансових інвестицій протягом року	Сума довгострокових фінансових інвестицій, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств, та інших фінансових інвестицій та поточних фінансових інвестицій на початок і кінець звітного періоду, поділена на два	361590,9	420122,8	58531,9
11	Чисті страхові резерви	Страхові резерви за балансом за вирахуванням частки перестраховиків у страхових резервах	629920,5	774112	144191,5

На основі результатів розрахунків, що наведені в таблиці 2.7 можна зробити наступні висновки, що деякі показники фінансової стійкості страхової компанії покращились, але є і такі що погіршилися.

Так, наприклад, сума капіталу збільшилась на 6587,2 тис. грн., чисті страхові резерви компанії збільшилися на 144191,5 тис. грн., збільшився чистий прибуток компанії на 15562,2 тис.грн. Це позитивні зміни діяльності страхової

компанії. Щодо негативних це, відбулося зменшення прибутку від фінансової 91183,7тис.грн.

Показники тестів раннього попередження розраховуються відповідно формул, що наведені в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Методи та формули розрахунок показників тестів раннього попередження

№ з/п	Показник	Метод розрахунку	Формула*
1	2	3	4
1	Показник дебіторської заборгованості	ПДЗ = 100% * (Дебіторська заборгованість) / (Капітал)	$100 * (\Phi 1\ 1040 + 1125 + 1130 + 1135 + 1140 + 1145 + 1155 + 1045) / (\Phi 1\ 1300 - 1000 - 1595 - 1695)$
2	Показник ліквідності активів	ПЛА = 100% * (Високоліквідні активи) / (Зобов'язання)	$100 * (\Phi 1\ 1165) / (\Phi 1\ 1595 + 1695)$
3	Показник ризику страхування	ПРС = 100% * (Сума чистих премій за всіма полісами) / (Капітал)	$100 * (P1\ 010 - 020) / (\Phi 1\ 1300 - 1000 - 1595 - 1695)$
4	Зворотний показник платоспроможності	ЗПП = 100 * (Загальна сума зобов'язань) / (Капітал)	$100 * (\Phi 1\ 1595 + 1695) / (\Phi 1\ 1300 - 1000 - 1595 - 1695)$
5	Показник доходності	ПД = 100 * (Чистий прибуток) / (Капітал)	$100 * (\Phi 2: 2350) / (\Phi 1\ 1300 - 1000 - 1595 - 1695)$
6	Показник обсягів страхування (андеррайтингу)	ПА = 100 * (Виплати і витрати) / (Сума чистих зароблених премій)	$100 * (P1\ 240 + 320 + 330 + P3(K)070 - P3(\Pi)070) / P1\ 070$
7	Показник змін у капіталі	ПЗК = 100 * (Капітал (t)) / (Капітал (t-1) - 1)	$100 * ((\Phi 1\ 1300 - 1000 - 1595 - 1695)(K) / (\Phi 1\ 1300 - 1000 - 1595 - 1695)(\Pi) - 1)$
8	Показник змін у сумі чистих премій за всіма полісами	ПЗЧП = 100 * ((Сума чистих премій (t)) / (Сума чистих премій (t-1)) - 1)	$100 * (P1(\Pi)\ (010 - 020) / P1(K)\ (010 - 020) - 1)$
9	Показник незалежності від перестраховування	ПНП = 100 * (Чиста сума премій по всіх полісах) / (Валова сума премій по всіх полісах)	$100 * P1\ (010 - 020) / P1\ 010$

1	2	3	4
10	Показник відношення чистих страхових резервів до капіталу	$PBRK = 100\% * (\text{Чисті страхові резерви}) / (\text{Капітал})$	$100 * (\Phi 1\ 1530 - 1180) / (\Phi 1\ 1300 - 1000 - 1595 - 1695)$
11	Показник доходності інвестицій	$ПДІ = 100\% * (\text{Прибуток від фінансової діяльності}) / (\text{Середній обсяг фінансових інвестицій протягом року})$	$100 * \Phi 2 (2200 + 2220 + 2240 - 2250 - 2255 - 2270) / \Phi 1(1030(П) + 1035(П) + 1160(П) + 1030(К) + 1035(К) + 1160(К)/2)$

*Формули записані відповідно до форм звітних даних, затверджених розпорядженням Держфінпослуг від 03 лютого 2004 р. № 39 «Про затвердження Порядку складання звітних даних страховиків».

При записі формул в цій таблиці використовують такі умовні позначення: $\Phi 1$ — баланс, $P1$ — розділ 1 звіту, $P3$ — розділ 3 звіту, $P4$ — розділ 4 звіту, (П) — на початок річного звітного періоду, (К) — на кінець річного звітного періоду, якщо не зазначено — на кінець річного звітного періоду [54].

Результати розрахунків наведені у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Показники тестів раннього попередження для «СК «ІНГО»
за 2018 та 2019 роки

№ з/п	Показник	Значення (%)		Відхилення
		2018р.	2019р.	
1.	Показник дебіторської заборгованості	48,47	54,59	6,12
2.	Показник ліквідності активів	29,03	27,40	-1,63
3.	Показник ризику страхування	158,81	197,72	39,91
4.	Зворотний показник платоспроможності	201,4	232,8	31,4
5.	Показник доходності	4,14	6,67	2,53
6.	Показник обсягів страхування (андеррайтингу)	67,64	61,37	-6,27

№ з/п	Показник	Значення (%)		Відхилення
		2018р.	2019р.	
7.	Показник змін у капіталі	14,04	1,10	-12,94
8.	Показник змін у сумі чистих премій за всіма полісами	76,56	25,87	-50,69
9.	Показник незалежності від перестраховання	105,02	112,19	7,17
10.	Показник відношення чистих страхових резервів до капіталу	105,43	128,15	22,72
11.	Показник доходності інвестицій	17,69	13,89	-3,79

Фактична оцінка кожного показника визначається шляхом порівняння розрахованого значення показника з відповідною шкалою значень (враховуючи те, якими видами страхування (життя/не життя) займається страховик.

Оскільки «СК «ІНГО» – це компанія яка займається іншими видами страхування ніж життя то для аналізу тестів раннього попередження використовуємо шкалу згідно таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Оціночна шкала для показників тестів раннього попередження для страховиків, що займаються іншими видами страхування ніж страхування життя

№ з/п	Вид показника	Оціночна шкала
1	2	3
1	Показник дебіторської Заборгованості	1. $0 \leq \text{ПДЗ} < 50$
		2. $50 \leq \text{ПДЗ} < 75$
		3. $75 \leq \text{ПДЗ} < 100$
		4. $100 \leq \text{ПДЗ}$
2	Показник ліквідності активів	1. $95 \leq \text{ПЛА}$
		2. $80 \leq \text{ПЛА} < 95$
		3. $65 \leq \text{ПЛА} < 80$
		4. $\text{ПЛА} < 65$

Продовження табл. 2.10

1	2	3
3	Показник ризику страхування	1. $\text{ПРС} \leq 100$
		2. $100 < \text{ПРС} \leq 200$
		3. $200 < \text{ПРС} \leq 300$
		4. $300 < \text{ПРС}$
4	Зворотний показник платоспроможності	1. $0 < \text{ЗПП} \leq 20$
		2. $20 < \text{ЗПП} \leq 50$
		3. $50 < \text{ЗПП} \leq 75$
		4. $75 < \text{ЗПП}, \text{ЗПП} \leq 0$
5	Показник доходності	1. $50 < \text{ПД}$
		2. $25 < \text{ПД} \leq 50$
		3. $0 \leq \text{ПД} \leq 25$
		4. $\text{ПД} < 0$
6	Показник обсягів страхування (андеррайтингу)	1. $\text{ПА} \leq 50$
		2. $50 < \text{ПА} \leq 100$
		3. $100 < \text{ПА} \leq 110$
		4. $110 < \text{ПА}$
7	Показник змін у капіталі	1. $10 < \text{ПЗК}$
		2. $5 < \text{ПЗК} \leq 10$
		3. $0 < \text{ПЗК} \leq 5$
		4. $\text{ПЗК} \leq 0$
8	Показник змін у сумі чистих премій за всіма полісами	1. $40 \leq \text{ПЗЧП}$
		2. $33 \leq \text{ПЗЧП} < 40$
		3. $10 \leq \text{ПЗЧП} < 33$
		4. $\text{ПЗЧП} < 10$
9	Показник незалежності від перестраховування	1. $50 \leq \text{ПЗП}$
		2. $40 \leq \text{ПЗП} < 50$
		3. $30 \leq \text{ПЗП} < 40$
		4. $\text{ПЗП} < 30, 85 \leq \text{ПЗП}$
10	Показник відношення чистих страхових резервів та капіталу	1. $0 < \text{ПВРК} \leq 50$
		2. $50 < \text{ПВРК} \leq 75$
		3. $75 < \text{ПВРК} \leq 100$
		4. $100 < \text{ПВРК} \leq 0$
11	Показник доходності інвестицій	1. $10 \leq \text{ПДІ}$
		2. $5 \leq \text{ПДІ} < 10$
		3. $0 \leq \text{ПДІ} < 5$
		4. $\text{ПДІ} < 0$

Відповідно до вищезазначеної шкали, в таблиці 2.11 представлені розраховані оцінки тестів раннього попередження, а також фактичні оцінки з урахуванням відповідних коефіцієнтів.

Загальна оцінка визначається як сума фактичних оцінок по окремих показниках, помножених на відповідні коефіцієнти враховуючи те, якими видами страхування (життя/не життя) займається страховик. Загальна оцінка округлюється до цілого числа за загальними правилами округлення [12].

Таблиця 2.11

Оцінки тестів раннього попередження, коефіцієнти та загальна оцінка
для «СК «ІНГО»

№ з/п	Показник	Оцінка		Відхилення	Коефіцієнт (не життя)	Фактична оцінка з урахуванням коефіцієнту	
		2018	2019			2018	2019
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Показник дебіторської заборгованості	1	1	0	0,04	0,04	0,04
2	Показник ліквідності активів	4	4	0	0,10	0,4	0,4
3	Показник ризику страхування	2	2	0	0,06	0,12	0,12
4	Зворотний показник платоспроможності	4	4	0	0,18	0,72	0,72
5	Показник доходності	3	3	0	0,06	0,18	0,18
6	Показник обсягів страхування (андеррайтингу)	2	2	0	0,06	0,12	0,12
7	Показник змін у капіталі	1	3	2	0,06	0,06	0,18
8	Показник змін у сумі чистих премій за всіма полісами	1	1	0	0,06	0,06	0,06
9	Показник незалежності від перестраховання	1	1	0	0,18	0,18	0,18

Продовження табл. 2.11

1	2	3	4	5	6	7	8
10	Показник відношення чистих страхових резервів до капіталу	4	4	0	0,16	0,64	0,64
11	Показник доходності інвестицій	1	1	0	0,04	0,04	0,04
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА						2,56=“3”	2,68=“3”

Як свідчать дані таблиці 2.11, загальний фінансовий стан «СК «ІНГО» в 2018-2019 рр. є граничним, коли фінансовий стан викликає побоювання.

На високому рівні, знаходяться показники: показник дебіторської заборгованості, показник незалежності від перестраховування, показник доходності інвестицій.

До негативних показників відносяться показники: показник ліквідності активів, зворотний показник платоспроможності, відношення чистих страхових резервів до капіталу. Всі ці показники отримали позначку «4» (незадовільна), що вважається неприпустимим.

Що стосується загальних результатів, то округливши суму фактичних оцінок по окремих показниках, помножених на відповідні коефіцієнти, ми отримали оцінку “3” (гранична).

Тому можна зробити висновок, що у «СК «ІНГО» фінансові показники знаходяться на рівні значно нижчому за середній.

2.5. Оцінка страхового портфеля АТ «СК «ІНГО»

Питання оцінки страхового портфеля має безпосередній вплив на забезпечення фінансової надійності страховика. Страхова організація лише в тому разі може бути надійною, коли забезпечується збалансування між договорами, які закінчуються, і тими, що укладаються; коли вирівнюється ризик між видами страхування; коли забезпечується оптимальне співвідношення між доходом та ризиком по портфелю тощо. Саме тоді можна

говорити про те, що фінансовому стану страховика не загрожують непередбачені великі виплати чи банкрутство та несвочасність виконання страхових зобов'язань [73].

Комплексна система показників оцінки страхового портфеля буде включати наступні групи показників: величини, структури, однорідності, збалансованості, доходності, збитковості та ризиковості страхового портфеля (рис. 2.2).

Рис. 2.2. Показники комплексної системи показників оцінки страхового портфеля

Показники величини страхового портфеля характеризують розміри тих складових, з яких він складається. Ідеться про обсяги сукупності чи окремі її частини (кількість елементів) та відповідні їм обсяги значень ознаки.

До таких показників можна віднести фактичну кількість застрахованих об'єктів або кількість договорів страхування, сукупність страхових премій,

отриманих страховою організацією за укладеними договорами страхування, розмір сукупної страхової суми, сукупну відповідальність страховика (перестраховика) за всіма діючими договорами тощо. Кожний з цих показників дає кількісну міру тієї чи іншої ознаки страхового портфеля.

Величина страхового портфеля як фактична кількість укладених договорів страхування. Визначаємо шляхом підсумовування всіх договорів страхування, які організація уклала протягом періоду, що аналізується, за формулою (2.13).

$$ВСП_{дс} = \sum ДС, \quad (2.13)$$

де $ВСП_{дс}$ – величина страхового портфеля за договорами страхування, укладеними страховиком;

$ДС$ – конкретний договір страхування.

Кількість укладених договорів характеризує з кількісної сторони величину страхового портфеля. Цей показник має бути якомога більшим, тобто будь-яка страхова організація має прагнути до максимізації його значення. По-перше, чим більше буде укладено договорів страхування, тим більше страхова організація отримає страхових премій. По-друге, чим більше договорів буде укладено, тим більше диверсифікованими будуть страхові ризики, які входять до складу страхового портфеля, і тим точнішими будуть розрахунки страхових тарифів, закладені при формуванні тарифікаційної сітки страховика.

Величина страхового портфеля як сукупність страхових премій, отриманих страховою організацією за укладеними договорами страхування. Визначаємо шляхом підсумовування всіх страхових премій, отриманих за кожним договором страхування (якщо їх сплата відбувається періодично), а потім і за всіма договорами, які організація уклала протягом періоду, що аналізується, за формулою (2.14).

$$ВСП_{сп} = \sum_{i=1}^N \sum_{j=1}^M СП_{ij}, \quad (2.14)$$

де $ВСП_{сп}$ – величина страхового портфеля за обсягом зібраних премій;

СП – j -та сплачена частина страхової премії за i -тим договором страхування.

Обсяг страхових премій також характеризує з кількісної сторони величину страхового портфеля. Цей показник має бути якомога більшим, тобто будь-яка страхова організація має прагнути до максимізації його значення. Чим більше буде отримано страхових премій, тим більшими будуть за величиною доходи страховика, отриманий прибуток та тим більше фінансово надійним він буде.

Показники збитковості страхового портфеля займають окреме важливе місце в методиці його оцінки. Під збитковістю розуміють «економічний показник, який характеризує відношення суми збитку до відповідної базової величини» [38]. У вітчизняній страховій справі показник збитковості використовується для оцінки результатів господарської діяльності страховика і для оцінки страхового ризику.

Збитковість страхового портфеля за страховою премією ($ЗСП_{сп}$). Визначається шляхом співвідношення загальної величини страхового відшкодування до загального обсягу зібраних страхових премій за період, що аналізується, за формулою (2.15).

$$ЗСП_{сп} = \frac{\sum_{i=1}^M S_{b_i}}{\sum_{k=1}^N СП_k} = \frac{Q}{СП} \quad (2.15)$$

де $\sum_{i=1}^M S_{b_i}$ – сумарна величина відшкодувань;

$\sum_{k=1}^N СП_k$ – сумарна величина страхових премій.

Цей показник дозволяє визначити яку частку страхових премій компанія спрямовує на виплату страхових відшкодувань. Коли $ЗСП_{сп}=1$, то збитковість страхового портфеля складає 100%, тобто виплачується страхових відшкодувань стільки ж, скільки збирається страхових премій. Страхова організація починає працювати у збиток, оскільки у формулі використано бруто-премію, яка окрім виплати страхових відшкодувань має покривати витрати на ведення справи та забезпечувати отримання певної фіксованої величини прибутку.

Показники доходності та ризиковості страхового портфеля доцільно розглядати разом. Для страхової організації більш цінним є не конкретне значення того чи іншого показника, а саме їх співвідношення. Слід зауважити, що для простоти аналізу під доходністю (прибутковістю) портфеля розуміється співвідношення між величиною прибутку та витратами організації. Під ризиком розуміється коефіцієнт збитковості, тобто співвідношення між величиною страхових виплат та загальною страховою сумою. Цей показник дозволяє співставити витрати на виплату страхових відшкодувань або страхових сум з обсягом прийнятих страхових зобов'язань. Звичайно, що чим більший ризик приймає страховик на страхування, тим більший тариф він встановить.

Співвідношення доходності до збитковості страхового портфеля. Цей показник має наближатися до 1. В даному випадку, це свідчить про те, що оцінка ризиків, які приймаються на страхування, є адекватною ціні, що встановлюється на них. В ідеалі ціна страхового портфеля повинна дорівнювати його ризику (збитковості). Цей постулат можна вивести з принципу паритетності зобов'язань страховика та страхувальника.

У загальному виді збалансований страховий портфель можна оцінити через однойменний коефіцієнт $K_{з.с.п.}$, обчислювальний як відношення сум нетто-премії до обсягу бруто-премії й змінам страхових резервів [38]:

$$K_{з.с.п.} = \frac{СП_n}{СП_б + ЗСР}, \quad (2.16)$$

де $СП_n$ - страхові премії (внески) - нетто-перестраховування (стр. 010 - стр. 020, Р.1 звіту);

$СП_б$ - страхові премії (внески), усього (стр. 010, Р.1 звіту);

$ЗСР$ - зміни страхових резервів (стр. 030 – стр. 040 + стр.050 – стр.060, Р.1 звіту).

Коефіцієнт збалансованості страхового портфеля показує частку перевищення надходжень над виплатами, тобто забезпеченість страхових виплат коштами страхових резервів. Рекомендоване значення $K_{з.с.п.}$ по накопичувальних видах страхування становить 20, по ризикових видах

страхування - більше 50. Коефіцієнт дозволяє миттєво визначити правильність побудови тарифних ставок по видах страхування іншим, чим страхування життя, і по страхуванню життя. Порівнюючи його середнє значення з рекомендованим, можна довідатися, чи правильно в страховій організації здійснювався андерайтинг по вже укладених договорах, чи є страховий портфель високоризикованим або ж збалансованим [74].

Ефективність страхових операцій $ПЕ_{с.о}$ можна визначити як відношення технічного результату до нетто-премії:

$$ПЕ_{с.о} = \frac{ВС}{СП_{н}} \times 100\% \quad (2.17)$$

де $ВС$ - виторг страховика або технічний результат по операціях страхування (стр. 010-стр. 020 - стр. 240 +стр. 150, Р.1 звіту); $СП_{н}$ - нетто-премії (стр. 010 - стр. 020, Р.1 звіту). Значення $ПЕ_{с.о}$ повинне бути більше 15% [38].

При аналізі фінансово-економічної ситуації в страховій компанії використовується показник рентабельності страхових операцій в розрахунку на грн. собівартості. Під собівартістю, як відзначалося, розуміється відношення видатків страховика (сума страхових виплат, відрахувань у страхові резерви й видатків на ведення справи) до обсягу страхової премії. Відношення чистого прибутку до собівартості - це застарілий показник страхової діяльності, що був застосовний в умовах планової економіки. У сучасних умовах частіше співвідносять чистий прибуток з обсягом страхових внесків, одержуючи значення рентабельності страхових операцій на грн. страхових внесків ($Пр_{с.о}$):

$$Пр_{с.о} = \frac{ЧП}{СП} \times 100\% , \quad (2.18)$$

де $ЧП$ - чистий прибуток (стр. 470, Р.1 звіту); $СП$ - обсяг страхових премій (стр. 010, Р.1 звіту).

Отримані значення рентабельності показують, який дохід протягом року одержував страховик з 1 грн. страхової премії, але видно, що формування рентабельності відбувалося під впливом результату страхових операцій.

Коефіцієнт рентабельності активів відображає ефективність використання майна підприємства:

$$P_{акт} = \frac{ЧП}{\bar{A}}, \quad (2.19)$$

де ЧП – сума чистого прибутку; \bar{A} - середня сума чистих активів.

Розрахунок коефіцієнтів, що характеризують страховий портфель зведено в табл. 2.12.

Таблиця 2.12

Коефіцієнти, що характеризують страховий портфель АТ «СК «ІНГО»

№ п/п	Показники	Нормати вне значення	Значення показників			Відхилення абсолютне	
			2017	2018	2019	Періоди	
1	2	3	4	5	6	2018 до 2017	2019 до 2018
1	Величина страхового портфеля як фактична кількість укладених договорів страхування	$ВСП_p \rightarrow \max$	295834	349115	459543	53281	110428
2	Величина страхового портфеля як сукупність страхових премій (ВСП _{сп})	$ВСП_{сп} \rightarrow \max$	1064474	121398 6,7	1527517, 7	149512,7	313531
3	Величина страхового портфеля як розмір сукупної страхової суми	$ВСП_{сс} \rightarrow \max$, але меншими темпами ніж $ВСП_{сп} \rightarrow \max$	6249645 08,4	5469764 80,1	49189505 6,1	- 7798802 8,3	- 5508142 4
4	Збитковість страхового портфеля за страховою премією	$ЗСП_{сп} \leq 1$	0,516	0,434	0,43	-0,08	-0,004
5	Коефіцієнт збалансованості страхового портфеля, %	> 50%	87,9	75,05	75,56	-12,85	0,51

Продовження табл. 2.12

1	2	3	4	5	6	7	8
6	Ефективність страхових операцій, %	> 15%	51,03	50,2	52,62	-0,83	2,42
7	Рентабельність страхових операцій, %	↑	2,58	2,04	2,64	-0,54	0,6
8	Рентабельність активів, %	↑	1,66	1,35	2,07	-0,31	0,72

За даними табл. 2.12 можна зробити наступні висновки. Величина страхового портфеля страховика за кількістю договорів, сукупністю страхових премій в 2019 році збільшилась в порівняння з 2018 роком. Показник збитковості страхового портфеля знаходиться в межах нормативного значення. Страхова компанія 43% зібраних страхових премій в 2018 році та 2019 році спрямовувала на виплату страхових відшкодувань.

Коефіцієнт збалансованості страхового портфеля на протязі трьох років перевищує нормативне значення, це говорить, що страховий портфель в АТ СК «ІНГО» є збалансованим. Ефективність страхових операцій перевищує норматив, це пояснюється збільшенням перестраховиками страхових відшкодувань. Рентабельність страхових операцій АТ «СК «ІНГО» в 2017-2019 рр. позитивна. Так якщо в 2018 році компанія отримувала 2,04 грн. прибутку з 1 грн. страхової премії, то в 2019 році тільки 2,64 грн. прибутку.

Рентабельність активів в 2019 році збільшилась в порівнянні з 2018 роком і склала 2,07%. Це говорить про покращення використання активів підприємства. Тобто, якщо в 2018 році на 1 грн. активів припадало 1,35 грн. чистого прибутку, то в 2019 році на 1 грн. активів припадало 2,07 грн. чистого прибутку.

Висновки за розділом 2

Проведений аналіз фінансової стійкості АТ «СК «ІНГО» дозволили зробити такі висновки про її фінансову стійкість та фінансовий стан.

1. Аналіз абсолютних показників фінансової стійкості свідчить про збільшення страхової діяльності, про підвищення гарантій страхової компанії відносно майбутніх виплат страхових сум та страхових відшкодувань. Збільшення розміру власного капіталу в 2019 рр. на 1,11% свідчить про забезпечення додаткової гарантії виконання страхових зобов'язань. Щодо відносних показників фінансової стійкості спостерігається їх погіршення.

2. АТ «СК «ІНГО» є платоспроможною на протязі усіх періодах, що аналізувалися. Всі вимоги страхового законодавства щодо забезпечення платоспроможності компанією виконуються, а саме фактичний запас платоспроможності значно перевищує показники розрахункових запасів платоспроможності. Коефіцієнти ліквідності на протязі трьох років перевищують нормативні значення. Це вказує на те, що у СК достатньо засобів для погашення всіх своїх зобов'язань.

3. Розраховані тести раннього попередження щодо визначення рівня фінансового стану страховиків показали, що показники фінансової стійкості страхової компанії в 2019 році погіршились в порівнянні з 2018 роком. Загальний фінансовий стан АТ «СК «ІНГО» як в 2018, так і в 2019 році був граничним, коли фінансовий стан викликає побоювання. Фінансові показники знаходились на рівні значно нижчому за середній (загальна оцінка «3»).

4. Оцінка страхового портфеля АТ «СК «ІНГО» показала, що в 2019 році відбулося збільшення величини страхового портфеля, при чому страховий портфель є збалансованим. Показник ефективності страхових операцій перевищує норматив, але має тенденцію до збільшення. Рентабельність страхових операцій АТ «СК «ІНГО» невисока. Так якщо в 2018 році з 1 грн. страхової премії компанія одержувала 2,04 грн. прибутку, то в 2019 році - 2,64 грн. прибутку.

РОЗДІЛ 3

ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ І ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ АТ «СК «ІНГО»

3.1. Прогнозування фінансової стійкості і платоспроможності АТ «СК «ІНГО» на основі аналітичного вирівнювання рядів динаміки

При прогнозуванні показників перевага надається статистичним методам, прогнозний результат яких - очікувані в майбутньому значення фінансово-економічних показників підприємства. Вони дають уявлення про те, якими будуть значення показників в найближчій перспективі. Результатом застосування цих методів є побудова трендової моделі.

Трендова модель - економіко-математична динамічна модель, в якій розвиток модельованої економічної системи відбивається через тренд (тенденцію) її основних показників.

Тренд, який зазвичай називають тимчасовим трендом, відображає тенденцію зміни явища (процесу, об'єкта) в часі. Він описує фактичну, усереднену для «передісторії», основну закономірність зміни, що вивчається в часі процесу або явища. Результат при цьому зв'язується виключно з плином часу. Передбачається, що за допомогою фактору часу (t) можна виразити сукупний вплив на процес всіх основних факторів [75].

Аналітичне вирівнювання тренду - це досить широко поширений спосіб моделювання реальних фінансово-економічних процесів і явищ. Виявлена на основі трендової моделі тенденція розвитку процесу в часі «переноситься» на наступний період часу і таким чином здійснюється прогнозування явища методом екстраполяції тенденції.

Прогнозування значення конкретного показника фінансової стійкості методом екстраполяції тенденції дає об'єктивні підстави визначити, яким буде рівень фінансової стійкості на підприємстві в майбутньому періоді, якщо не вживати ніяких заходів для його поліпшення.

Формування трендової математичної моделі здійснюється на основі методу найменших квадратів, основною умовою якого є мінімізація суми квадратів відхилень фактичних значень y_t від теоретичних Y_t , визначених за трендовим рівнянням:

$$\sum_1^n (y_t - Y_t)^2 = \min \quad (3.1)$$

Користувач обирає тип тренду (вид функції), а програма синтезує рівняння тренду даного типу, яке дає найменшу суму квадратів різниці між експериментальними даними і значеннями, розрахованими за синтезованим рівнянням. За побудованим рівнянням тренду можна виконувати інтерполяцію і екстраполяцію (розрахунок прогнозу) даних.

Розрахунки будуть проведені за допомогою майстра діаграм в ППП Microsoft Excel, який пропонує різні типи апроксимуючої залежності: поліноміальних (різних ступенів апроксимації), логарифмічну, степеневу і експонентну.

ПЕТ MS Excel підтримує такі форми тренду [76]:

– лінійна: застосовується для апроксимації даних за методом найменших квадратів у відповідності до рівняння

$$Y_t = a + bt, \quad (3.2)$$

де a – початковий рівень тренду на момент чи період, прийнятий за початок відліку;

b – середня зміна за одиницю часу (константа тренду, або коефіцієнт нахилу лінії тренду).

Поліном 1-го ступеня, тобто лінійний тренд, описує процеси, які рівномірно змінюються в часі і мають стабільні прирости ординат [77].

– експоненційна: застосовується для апроксимації даних за методом найменших квадратів у відповідності до рівняння

$$Y_t = ce^{kt}, \quad (3.3)$$

де c – початковий рівень тренду;

k – константа тренду, яка виражає темп зміни показника.

Експонентні залежності застосовуються, якщо у вихідному тимчасовому ряді спостерігається або більш-менш постійний відносний ріст (стійкість ланцюгових темпів росту, темпів приросту, коефіцієнтів росту), або, при відсутності такої сталості, стійкість у зміні показників відносного росту.

– логарифмічна: застосовується для апроксимації даних за методом найменших квадратів у відповідності до рівняння

$$y = c \ln t + a; \quad (3.4)$$

- поліноміальна: застосовується для апроксимації даних за методом найменших квадратів у відповідності до рівняння

$$y = b + c_1 t + c_2 t^2 + \dots + c_6 t^6, \quad (3.5)$$

де $b, c_1 \dots c_6$ – константи;

– степенева: застосовується для апроксимації даних за методом найменших квадратів у відповідності до рівняння

$$y = ct^b, \quad (3.6)$$

де c, b – константи.

Майстер трендів MS Excel підтримує поліноміальні тренди до 6-го ступеня.

Інструментальні засоби роботи з трендами MS Excel дозволяють отримати як графічне подання тренду у вигляді лінії тренду, так і рівняння тренду, яке надалі може використовуватись окремо. Можлива також екстраполяція часового ряду на задане число кроків як вперед, так і назад.

Робота з трендами в MS Excel організована таким чином, що в якості проміжного продукту використовуються ХУ-графіки (графіки у прямокутних, або декартових координатах) залежності показника від часу (точкова діаграма), які створюються майстром діаграм. Після створення цих графіків надається доступ до інструментів розрахунку і моделювання трендів.

Важливим етапом прогнозування економічних показників є оцінка точності й надійності прогнозів.

Емпіричною мірою точності прогнозу, служить величина його помилки, що визначається як різниця між прогнозними (\hat{y}_t^*) і фактичними (y_t) значеннями досліджуваного показника [78].

Аналітичні показники точності прогнозу дозволяють кількісно визначити величину помилки прогнозу. До них відносять наступні показники точності прогнозу [78]:

Абсолютна помилка прогнозу (Δ^*) визначається як різниця між емпіричним і прогнозним значеннями ознаки й обчислюється по формулі:

$$\Delta^* = y_t - \hat{y}_t^*, \quad (3.7)$$

де y_t – фактичне значення ознаки;

\hat{y}_t^* - прогнозне значення ознаки.

Відносна помилка прогнозу ($d_{\text{отн}}^*$) може бути визначена як відношення абсолютної помилки прогнозу (Δ^*) до фактичного значення ознаки (y_t):

$$d_{\text{отн}}^* = \frac{\Delta^*}{y_t} = \frac{|y_t - \hat{y}_t^*|}{y_t} \times 100\% \quad (3.8)$$

Абсолютна й відносна помилки прогнозу є оцінкою перевірки точності одиничного прогнозу, що знижує їхню значимість в оцінці точності всієї прогнозної моделі, тому що досліджуваний показник піддається впливу різних факторів зовнішньої й внутрішньої властивості.

Тому на практиці як характеристика точності прогнозу визначають середню помилку апроксимації, що виражається у відсотках щодо фактичних значень ознаки, і визначається за формулою виду:

$$\bar{\varepsilon}^* = \frac{1}{n} \sum_{t=1}^n \frac{|y_t - \hat{y}_t^*|}{y_t} \times 100\% \quad (3.9)$$

Даний показник є відносним показником точності прогнозу й не відбиває розмірність досліджуваних ознак, виражається у відсотках і на практиці використовується для порівняння точності прогнозів отриманих як по різних

моделях, так і по різних об'єктах. Інтерпретація оцінки точності прогнозу на основі даного показника представлена в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Інтерпретація оцінки точності прогнозу

$\bar{\varepsilon}, \%$	Інтерпретація точності
< 10	Висока
10-20	Хороша
20-50	Задовільна
>50	Не задовільна

Як порівняльний показник точності прогнозу використовується коефіцієнт кореляції між прогнозними й фактичними значеннями ознаки, що визначається по формулі [78]:

$$R = \frac{\frac{\sum x_i \times y_i}{n} - \bar{x} \times \bar{y}}{\sqrt{\frac{\sum x_i^2}{n} - \bar{x}^2} \times \sqrt{\frac{\sum y_i^2}{n} - \bar{y}^2}}, \quad (3.10)$$

Використовуючи даний коефіцієнт в оцінці точності прогнозу варто пам'ятати, що коефіцієнт парної кореляції в силу своєї сутності відбиває лінійне співвідношення величин, що корелюються і характеризує лише взаємозв'язок між тимчасовим рядом фактичних значень і рядом прогнозних значень ознак. І навіть якщо коефіцієнт кореляції $R = 1$, те це ще не припускає повного збігу фактичних і прогнозних оцінок, а свідчить лише про наявність лінійної залежності між тимчасовими рядами прогнозних і фактичних значень ознаки.

Для оцінки якості рівняння тренду в MS Excel автоматично розраховується коефіцієнт детермінації R^2 , який показує, яка доля варіації спостережуваного показника (Y) пояснюється за рахунок фактору часу (t) при даній формі тренду. Більше значення коефіцієнта детермінації R^2 відповідає кращому рівнянню регресії. Але цей критерій не є досить надійним і достовірним, тому застосовують інші методи, зокрема, наприклад, звіряють контрольну суму теоретичного (розрахованого за рівнянням тренду) ряду з сумою значень вихідного ряду.

Розрахунок теоретичного ряду виконується за формулою тренду, яка відображається на діаграмі при відповідній установці, звичайними методами роботи з формулами аркуша MS Excel. Для цього слід задати на робочому аркушеві значення періодів (моментів часу), формулу тренду ввести за правилами MS Excel у першу комірку діапазону значень показника, задати у формулі посилання на відповідну комірку моменту часу (періоду), розширити формулу на усі комірки значень періодів [76].

Моделювання показників фінансової стійкості здійснюється за річними даними фінансової стійкості АТ «СК «ІНГО» за період 2010-2019 рр.

За кожний рік було розраховано 9 показників, п'ять з яких характеризують забезпеченість підприємств власними і позиковими засобами, три коефіцієнта ліквідності, один показник платоспроможності.

Рівняння трендових моделей прогнозованих показників, коефіцієнтів, що характеризують стан фінансової стійкості підприємства, зведено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Результати моделювання тенденції зміни показників фінансової стійкості
«СК «ІНГО»

Розрахунковий показник	Тренд	Модель	Коефіцієнт детермінації, R^2
1. Коефіцієнт автономії y_1	1.Лінійний	$Y = -0,0147x + 0,4779$	0,8252
	2.Логарифмічний	$Y = -0,0578\ln(x) + 0,4843$	0,7453
	3.Степеневий	$Y = 0,4911x^{-0,1457}$	0,7154
	4.Експоненційний	$Y = 0,4851e^{-0,0378x}$	0,8205
	5.Поліномінальний	$Y = -0,0005x^3 + 0,077x^2 - 0,0472x + 0,5101$	0,865
2. Коефіцієнт фінансової залежності y_2	1.Лінійний	$Y = 0,098x + 2,0133$	0,8119
	2.Логарифмічний	$Y = 0,3714\ln(x) + 1,9912$	0,6837
	3.Степеневий	$Y = 2,0317x^{0,1462}$	0,7169
	4.Експоненційний	$Y = 2,057e^{0,0379x}$	0,8219
	5.Поліномінальний	$Y = 0,0036x^3 - 0,0514x^2 + 0,2864x + 1,8739$	0,8836
3. Коефіцієнт маневреності власного капіталу y_3	1.Лінійний	$Y = 0,0247x + 1,0377$	0,3149
	2.Логарифмічний	$Y = 0,1052\ln(x) + 1,0148$	0,3344
	3.Степеневий	$Y = 1,016x^{0,0915}$	0,3306
	4.Експоненційний	$Y = 1,0351e^{0,0217x}$	0,3184
	5.Поліномінальний	$Y = -0,0007x^3 + 0,0068x^2 - 0,0192x + 1,0049$	0,3781

Продовження табл. 3.2

Розрахунковий показник	Тренд	Модель	Коефіцієнт детермінації, R^2
4. Коефіцієнт фінансового ризику u_4	1.Лінійний	$Y = 0,0987x + 1,0091$	0,8136
	2.Логарифмічний	$Y = 0,3748\text{Ln}(x) + 1,9856$	0,6883
	3.Степеневий	$Y = 1,0482x^{0,2465}$	0,7429
	4.Експоненційний	$Y = 1,0758e^{0,063x}$	0,8271
	5.Поліноміальний	$Y = -0,0037x^3 - 0,053x^2 + 0,2957x + 0,8585$	0,8854
5. Достатність страхових резервів u_5	1.Лінійний	$Y = -0,4855x + 102,56$	0,0044
	2.Логарифмічний	$Y = -4,8026\text{Ln}(x) + 107,14$	0,0254
	3.Степеневий	$Y = 100,76x^{0,002}$	0,0007
	4.Експоненційний	$Y = 96,508e^{0,0154x}$	0,021
	5.Поліноміальний	$Y = -0,7164x^3 + 11,853x^2 - 55,362x + 164,75$	0,3648
6. Коефіцієнт загальної ліквідності u_6	1.Лінійний	$Y = -0,0135x + 1,436$	0,0308
	2.Логарифмічний	$Y = 0,0169\text{Ln}(x) + 1,3364$	0,0028
	3.Степеневий	$Y = 1,3293x^{0,0074}$	0,001
	4.Експоненційний	$Y = 1,429e^{-0,011x}$	0,0392
	5.Поліноміальний	$Y = -0,0005x^3 - 0,01796x^2 + 0,234x + 0,9091$	0,7559
7. Коефіцієнт швидкої ліквідності u_7	1.Лінійний	$Y = -0,1146x + 3,6987$	0,356
	2.Логарифмічний	$Y = -0,56\text{Ln}(x) + 3,914$	0,4891
	3.Степеневий	$Y = 3,8843x^{-0,1659}$	0,4731
	4.Експоненційний	$Y = 3,6643e^{-0,035x}$	0,3584
	5.Поліноміальний	$Y = -0,0155x^3 + 0,275x^2 - 1,5038x + 5,4466$	0,6625
8. Коефіцієнт абсолютної ліквідності u_8	1.Лінійний	$Y = -0,0789x + 2,422$	0,2588
	2.Логарифмічний	$Y = -0,369\text{Ln}(x) + 2,5455$	0,3317
	3.Степеневий	$Y = 2,5161x^{-0,1714}$	0,3127
	4.Експоненційний	$Y = 2,3965e^{-0,0382x}$	0,2652
	5.Поліноміальний	$Y = -0,0133x^3 + 0,2221x^2 - 1,125x + 3,6344$	0,5351
9.Коефіцієнт платоспроможності u_9	1.Лінійний	$Y = -0,0853x + 1,8469$	0,649
	2.Логарифмічний	$Y = -0,3898\text{Ln}(x) + 1,9665$	0,7944
	3.Степеневий	$Y = 1,9966x^{-0,2603}$	0,7728
	4.Експоненційний	$Y = 1,8623e^{-0,0588x}$	0,6733
	5.Поліноміальний	$Y = -0,0066x^3 + 0,1209x^2 - 0,7212x + 2,6819$	0,8798

Тенденція зміни всіх показників фінансової стійкості має вигляд полінома третього ступеня, тобто значення показників знижуються до певного періоду часу, а потім збільшуються, або навпаки.

Для того щоб зробити висновок про ефективність отриманої моделі й про можливість її використання для прогнозування, необхідно визначити середній

відсоток відхилень теоретичних (розрахункових) значень показників від фактичних, тобто визначити середню помилку прогнозу (табл. 3.3).

Відповідно таблиці 3.1 трендові моделі коефіцієнту автономії, коефіцієнту фінансової залежності, коефіцієнту маневреності власного капіталу та коефіцієнту фінансового ризику мають високу точність прогнозу. Їх відносні помилки менше 10%. Оцінка якості прогнозування моделлю поліному третього ступеня коефіцієнтів фінансової стійкості дає можливість стверджувати про доцільність їх прогнозу за допомогою цього тренду.

Розрахуємо прогнозні значення коефіцієнтів фінансової стійкості на період 2020 р.

Коефіцієнт автономії:

$$K_{авт. 2020} = -0,0005 \cdot 11^3 + 0,0077 \cdot 11^2 - 0,047 \cdot 11 + 0,5101 = 0,259$$

Коефіцієнт фінансової залежності:

$$K_{ф.з. 2020} = 0,0036 \cdot 11^3 - 0,0514 \cdot 11^2 + 0,2864 \cdot 11 + 1,8739 = 3,596$$

Коефіцієнт маневреності власного капіталу:

$$K_{ман.вк 2020} = -0,0007 \cdot 11^3 + 0,0068 \cdot 11^2 - 0,0192 \cdot 11 + 1,0049 = 1,037$$

Коефіцієнт фінансового ризику:

$$K_{ф.р. 2020} = 0,0037 \cdot 11^3 - 0,053 \cdot 11^2 + 0,2957 \cdot 11 + 0,8585 = 2,622$$

Оцінку якості прогнозування коефіцієнтів ліквідності за допомогою трендових моделей здійснено в таблиці 3.4. Найменша помилка серед п'яти моделей для коефіцієнтів ліквідності займає модель поліному третього ступеня. Її помилка для коефіцієнту загальної і швидкої ліквідності менше 10%, що говорить про високу точність прогнозів. Помилка при прогнозуванні коефіцієнту абсолютної ліквідності попадає в інтервал 10-20% і відповідно має хорошу точність прогнозу.

Розрахуємо прогнозні значення показників ліквідності на 2020 р.

Коефіцієнт загальної ліквідності:

$$K_{зл 2020} = (-0,0005 \cdot 11^3) - (0,0179 \cdot 11^2) + 0,234 \cdot 11 + 0,9091 = 0,651$$

Коефіцієнт швидкої ліквідності:

$$K_{шл 2020} = (-0,0155 \cdot 11^3) + 0,275 \cdot 11^2 - 1,5038 \cdot 11 + 5,4466 = 1,549$$

Таблиця 3.3

Значення трендових моделей (Т) та їх похибка (відносна помилка прогнозу)
при прогнозуванні коефіцієнтів фінансової стійкості

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Середнє значення	Точність моделі $\bar{\varepsilon}$, %
Коефіцієнт автономії												
Фактичне значення	0,471	0,431	0,451	0,405	0,374	0,413	0,409	0,353	0,347	0,315	X	X
Значення поліноміальної моделі	0,4703	0,442	0,424	0,413	0,405	0,397	0,386	0,370	0,346	0,310	X	X
Відносна помилка прогнозу	0,148	2,761	5,787	2,049	8,31	3,801	5,4	5,07	0,201	1,555	35,082	3,508
Коефіцієнт фінансової залежності												
Фактичне значення	2,119	2,316	2,212	2,466	2,67	2,417	2,444	2,828	2,88	3,17	X	X
Значення поліноміальної моделі	2,112	2,269	2,367	2,427	2,47	2,519	2,594	2,718	2,912	3,197	X	X
Відносна помилка прогнозу	0,306	1,99	7,038	1,561	7,456	4,24	6,174	3,864	1,128	0,88	34,637	3,46
Коефіцієнт маневреності власного капіталу												
Фактичне значення	1,064	1,071	0,943	1,195	1,353	1,27	1,053	1,281	1,296	1,211	X	X
Значення поліноміальної моделі	1,0302	1,064	1,104	1,145	1,183	1,213	1,232	1,235	1,218	1,176	X	X
Відносна помилка прогнозу	3,176	0,569	17,15	4,125	12,53	4,43	17,03	3,567	6,003	2,815	71,419	7,14
Коефіцієнт фінансового ризику												
Фактичне значення	1,11	1,316	1,212	1,466	1,67	1,417	1,445	1,828	1,88	2,173	X	X
Значення поліноміальної моделі	1,104	1,267	1,368	1,430	1,474	1,523	1,600	1,726	1,924	2,215	X	X
Відносна помилка прогнозу	0,459	3,685	12,91	2,448	11,70	7,544	10,76	5,552	2,345	1,955	59,367	5,93

Таблиця 3.4

Значення трендових моделей (Т) та їх похибка (відносна помилка прогнозу)
при прогнозуванні коефіцієнтів ліквідності

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Середнє значення	Точність моделі $\bar{\varepsilon}$, %
Коефіцієнт загальної ліквідності												
Фактичне значення	1,23	1,173	1,274	1,651	1,727	1,617	1,364	1,349	1,226	1,008	X	X
Значення тренду поліноміальної моделі	1,124	1,301	1,436	1,526	1,569	1,56	1,498	1,379	1,2007	0,959	X	X
Відносна помилка прогнозу	8,56	10,854	12,755	7,528	9,143	3,481	9,86	2,26	2,063	4,851	71,35	7,13
Коефіцієнт швидкої ліквідності												
Фактичне значення	4,38	3,26	2,647	3,002	2,813	3,612	3,096	2,464	3,045	2,472	X	X
Значення тренду поліноміальної моделі	4,202	3,415	2,991	2,839	2,865	2,975	3,078	3,08	2,887	2,408	X	X
Відносна помилка прогнозу	4,188	4,754	13,02	5,416	1,852	17,61	0,565	25,008	5,159	2,564	80,14	8,01
Коефіцієнт абсолютної ліквідності												
Фактичне значення	2,93	1,95	1,633	1,857	1,989	2,608	2,08	1,448	1,905	1,48	X	X
Значення тренду поліноміальної моделі	2,718	2,166	1,899	1,836	1,899	2,007	2,08	2,039	1,803	1,294	X	X
Відносна помилка прогнозу	7,291	11,09	16,301	1,087	4,504	23,03	0,019	40,82	5,512	12,54	122,015	12,201

Коефіцієнт абсолютної ліквідності:

$$\text{Кал } 2020 = (-0,0133*11^3)+0,2221*11^2-1,125*11+3,6344= 0,431$$

Розрахуємо відносну похибку при моделюванні коефіцієнту платоспроможності за допомогою поліноміальної моделі (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Значення поліноміальної моделі (Т) та її похибка (відносна помилка прогнозу) при прогнозуванні коефіцієнту платоспроможності

Період	Фактичне значення	Значення тренду (Т)	Відносна помилка прогнозу (d*отн)
2010 р.	2,067	2,075	0,38
2011 р.	1,698	1,6703	1,63
2012 р.	1,471	1,4282	2,909
2013 р.	1,181	1,3091	10,84
2014 р.	1,189	1,2734	7,09
2015 р.	1,556	1,2815	17,64
2016 р.	1,245	1,2938	3,91
2017 р.	1,197	1,2707	6,157
2018 р.	1,166	1,1726	0,56
2019 р.	1,007	0,9599	4,67
Середнє значення	X	X	55,786
Точність моделі $\bar{\varepsilon}$, %	X	X	5,57

Точність моделі з поліноміальним трендом, початковий коефіцієнт детермінації якої становив 0,8798%, складає 5,57% і має високу точність (< 10%).

Розрахуємо прогнозний коефіцієнт платоспроможності на 2020 р. за допомогою використання поліному третього ступеня.

$$\text{Кпл } 2020 = (-0,0066*11^3)+(0,1209*11^2)-0,7212*11+2,6819= 0,593$$

Розрахуємо відносну похибку при моделюванні коефіцієнту достатності страхових резервів за допомогою поліноміальної моделі (табл.3.6).

Результати оцінки якості прогнозування показника достатності страхових резервів за критерієм відносної помилки і коефіцієнту детермінації свідчать про недоцільність прогнозування цього показника трендовими моделями.

Таблиця 3.6

Значення поліноміальної моделі (Т) та її похибка (відносна помилка прогнозу) при прогнозуванні коефіцієнту достатності страхових резервів

Період	Фактичне значення	Значення тренду (Т)	Відносна помилка прогнозу ($d^*_{отн}$)
2010 р.	135,56	120,52	11,09
2011 р.	80,613	95,706	18,72
2012 р.	60,402	85,99	42,37
2013 р.	93,079	87,1004	6,423
2014 р.	131,13	94,71	27,77
2015 р.	105,55	104,54	0,953
2016 р.	101,91	112,28	10,183
2017 р.	103,41	113,64	9,901
2018 р.	98,49	104,32	5,928
2019 р.	88,76	80,03	9,835
Середнє значення	X	X	143,173
Точність моделі $\bar{\varepsilon}, \%$	X	X	14,317

Самий високий коефіцієнт детермінації був у моделі поліному третього ступеня і дорівнював 0,3648%, але його розмір свідчить, що лише 36,48% розміру цього показника пояснюється за рахунок фактору часу і 63,52% залежить від впливу інших факторів. Розмір відносної помилки складає 14,31% і говорить про хорошу точність прогнозу показника достатності страхових резервів моделлю поліному третього ступеня.

3.2. Прогнозування фінансової стійкості і платоспроможності АТ «СК «ІНГО» на основі адаптивної моделі Брауна

В останній час бурного розвитку отримали адаптивні методи короткострокового прогнозування. Дані методи можуть давати більш надійні результати, порівняно зі складними економетричними системами рівнянь. Перевага їх полягає в тому, що це саморегульовані моделі, у той час як економетрична модель із постійними параметрами буде екстраполювати істотно застарілі залежності. Проте інколи вони виявляються досить грубими

при прогнозуванні на серію кроків вперед. Тому в останній час ці методи отримують значний розвиток.

При короткостроковому прогнозуванні, а також при прогнозуванні в ситуації зміни зовнішніх умов, коли найбільш важливими є останні реалізації досліджуваного процесу найбільш ефективними виявляються адаптивні методи, що враховують нерівноцінність рівнів тимчасового ряду.

Адаптивні моделі прогнозування - це моделі дисконтованих даних, здатних швидко пристосовувати свою структуру й параметри до зміни умов. Інструментом прогнозу в адаптивних моделях, як і в кривих росту, є математична модель із єдиним фактором «час».

Усі адаптивні моделі базуються на двох схемах: ковзкового середнього (КС-моделі) і авторегресії (АР-моделі).

Згідно зі схемою ковзкового середнього, оцінкою поточного рівня є зважене середнє всіх попередніх рівнів, причому пріоритети при спостереженнях убувають по мірі віддалення від останнього рівня, тобто інформаційна цінність спостережень вважається тим більше, чим ближче вони до кінця інтервалу спостережень.

Реакція на помилку прогнозу і дисконтування рівнів тимчасового ряду і моделей, що базуються на схемі КС, визначається за допомогою параметрів згладжування (адаптації), значення яких можуть змінюватися від нуля до одиниці.

В авторегресійній схемі оцінкою поточного рівня служить зважена сума не всіх, а декількох попередніх рівнів, при цьому вагові коефіцієнти при спостереженнях не ранжирувані. Інформаційна цінність спостережень визначається не їх близькістю до моделюючого рівня, а тісністю зв'язку між ними.

Загальна схема побудови адаптивних моделей може бути представлена в такий спосіб. По декільком першим рівням ряду оцінюються значення параметрів моделі. По наявній моделі будується прогноз на один крок вперед, причому його відхилення від фактичних рівнів ряду розцінюється як помилка

прогнозування, яка враховується відповідно до прийнятої схеми коректування моделі. Далі по моделі зі скоректованими параметрами розраховується прогнозна оцінка на наступний момент часу і т.д. Таким чином, модель постійно «убирає» нову інформацію й до кінця періоду навчання відображає тенденцію розвитку процесу, що існує в цей момент.

В практиці статистичного прогнозування найбільше часто використовуються дві базові КС моделі – Брауна і Хольта, перша з них є частковим ви-падку другої. Ці моделі представляють процес розвитку як лінійну тенденцію з постійно мінливими параметрами.

Модель Брауна може відображати розвиток не тільки у вигляді лінійної тенденції, але також у вигляді випадкового процесу, що не має тенденції, а також у вигляді мінливої параболічної тенденції. Відповідно розрізняють моделі Брауна:

- нульового порядку, яка описує процеси, які не мають тенденцій розвитку. Вона має один параметр A_0 (оцінка поточного рівня). Прогноз розвитку на k кроків уперед здійснюється згідно з формулою $Y(t+k) = A_0$;

- першого порядку ($Y(t+k) = A_0 + A_1 k$). Коефіцієнт A_0 - значення, близьке до останнього рівня, і представляє як би закономірну складову цього рівня. Коефіцієнт визначає приріст, що сформувався в основному до кінця періоду спостережень, та відображає швидкість росту на більш ранніх етапах;

- другого порядку, що відображає розвиток у вигляді парабольних тенденції з мінливими «швидкістю» і «прискоренням». Вона має три параметри (A_2 – оцінка поточного приросту або «прискорення»). Прогноз реалізується по формулі:

$$Y(t+k) = A_0 + A_1 k + A_2 k^2. \quad (3.11)$$

Розглянемо етапи побудови лінійної адаптивної моделі Брауна [79, 80, 81].

Етап 1. По першим п'ятьом точкам тимчасового ряду оцінюються початкові значення A_0 та A_1 , параметрів моделі за допомогою методу найменших квадратів для лінійної апроксимації:

$$Y_p(t) = A_0 + A_1 t \quad (3.12)$$

Етап 2. З використанням параметрів A_0 і A_1 по моделі Брауна знаходимо прогноз на один крок ($k = 1$):

$$Y_p(t, k) = A_0(t) + A_1(t)k \quad (3.13)$$

Етап 3. Розрахункове значення $Y_p(t, k)$ економічного показника порівнюють із фактичним $Y(t)$ і обраховується величина їх розбіжності (помилки). При $k = 1$ маємо:

$$e(t+1) = Y(t+1) - Y_p(t, 1) \quad (3.14)$$

Етап 4. Відповідно до цієї величини коректуються параметри моделі. У моделі Брауна модифікація здійснюється в такий спосіб:

$$A_0(t) = A_0(t-1) + A_1(t-1) + (1-\beta^2)e(t), \quad (3.15)$$

$$A_1(t) = A_1(t-1) + (1-\beta)^2 e(t), \quad (3.16)$$

де β – коефіцієнт дисконтування даних, що змінюється в межах від 0 до 1, який характеризує знецінення даних за одиницю часу, а також відображає ступінь довіри більш пізнім спостереженням. Оптимальне значення β знаходиться ітеративним шляхом, тобто багаторазовою побудовою моделі при різних β і вибором найкращої, або по формулі:

$$\beta = N - 3 / N - 1, \quad (3.17)$$

де N - довжина тимчасового ряду. $e(t)$ – помилка прогнозування рівня $Y(t)$, обчислена в момент часу $(t - 1)$ на один крок уперед.

Етап 5. За допомогою скоригованих на попередньому кроці параметрів $A_0(t)$ і $A_1(t)$ знаходимо прогноз на наступний момент часу ($m=1$):

$$Y_p(k) = A_0(t) + A_1(t)k. \quad (3.17)$$

Точковий прогноз на майбутнє розраховується за формулою:

$$Y_p(t+k) = A_0(t) + A_1(t)k, \quad k = 1, 2, \dots \quad (3.18)$$

Скористаємося схемою адаптивного прогнозування для прогнозування показників фінансової стійкості АТ «СК «ІНГО».

Початкові оцінки параметрів отримано по першим 5 точкам за допомогою методу найменших квадратів [81].

Коефіцієнти лінійної регресії розраховуються за наступними формулами:

$$a_1 = \frac{n(\sum y_i x_i) - \sum y_i \sum x_i}{n(\sum x_i^2) - (\sum x_i)^2}, \quad (3.19)$$

$$a_0 = \frac{1}{n}(\sum y_i - a_1 \sum x_i), \quad (3.20)$$

1. За допомогою розрахунків параметрів, які наведено в таблиці 3.7, підставив ці значення у формули 3.19, 3.20 та отримаємо початкові оцінки параметрів для прогнозу виручки від реалізації продукції:

$$a_1 = \frac{5 \cdot 6,176 - 15 \cdot 2,132}{5 \cdot 55 - 15^2} = -0,22$$

$$a_0 = \frac{2,132 - (0,22) \cdot 15}{5} = 0,4924$$

Таблиця 3.7

Вихідні дані для розрахунку значені a_0 і a_1

Рік	x_i	y_i	x_i^2	$x_i y_i$
2010	1	0,471	1	0,471
2011	2	0,431	4	0,862
2012	3	0,451	9	1,353
2013	4	0,405	16	1,62
2014	5	0,374	25	1,87
Сума	15	2,132	55	6,176

За формулами 3.4 – 3.8 розрахуємо параметри для моделі Брауна.

2. Знаходимо прогноз на t крок вперед:

$$\hat{y}_p = A_{0(0)} + A_{1(t)} = 0,4924 - 0,022 = 0,4704.$$

3. Знаходимо величину відхилення:

$$e_1 = y_1 - \hat{y}_p = 0,471 - 0,4704 = 0,0006.$$

Всі розрахунки в табл. 3.8 виконані для $\alpha=0,3$; $\beta=0,7$.

4. Коректуємо параметри моделі $a_{0(t)}$ і $a_{1(t)}$ ($t=1$):

$$A_{0(t)} = A_{0(t-1)} + A_{1(t-1)} + (1 - \beta^2)e_{(t)} = 0,4924 - 0,022 + (1 - 0,7^2) \cdot (0,0006) = 0,470706,$$

$$A_{1(t)} = A_{1(t-1)} + (1 - \beta)^2 e_{(t)} = -0,022 + (1 - 0,7)^2 \cdot (0,0006) = -0,021946.$$

5. Знаходимо прогноз на наступним момент часу ($t=2$):

$$\hat{y}_{p2} = 0,470706 - 0,021946 = 0,44876.$$

6. Вертаємося до пункту 3, розрахунки повторюємо до 10 року.

Таблиця 3.8

Прогнозування коефіцієнту автономії за параметрами моделі Брауна

t	y(t)	A ₀	A ₁	\hat{y}_p	$e_t = y_t - \hat{y}_t$	$\frac{ e_t }{y_t} \cdot 100\%$
0	-	0,4924	-0,022			
1	0,471	0,470706	-0,021946	0,4704	0,0006	0,12
2	0,431	0,439702	-0,023544	0,44876	-0,01776	4,12
3	0,451	0,433927	-0,020408	0,416158	0,034842	7,72
4	0,405	0,409174	-0,021175	0,413519	-0,0085188	2,1
5	0,374	0,380859	-0,022435	0,387999	-0,013989	3,74
6	0,413	0,386258	-0,017523	0,358424	0,054575752	13,21
7	0,409	0,38927	-0,013899	0,368734	0,040265514	9,84
8	0,353	0,363961	-0,015912	0,37537	-0,02237	6,33
9	0,347	0,347514	-0,01601	0,348049	-0,00105	0,303
10	0,315	0,323088	-0,01749	0,331507	-0,01651	5,24

7. Параметри моделі, що отримані в останній момент часу ($t=10$), використовуємо для побудови прогнозу на 2020 рік.

$$K_{\text{авт}2020} \hat{y}_{8(1)} = \hat{y}_{11} = A_{0(10)} + A_{1(10)} \cdot 1 = 0,323088 + (-0,01749) \cdot 1 = 0,305$$

Значення параметрів моделі свідчать про наступне: параметр $A_0 = 0,323$ указує на точність побудованої моделі, оскільки фактичне значення останнього рівня динамічного ряду не сильно перевищує цей параметр; параметр $A_1 = -0,01$ характеризує щорічне зменшення коефіцієнту автономії на 0,01.

Розраховуємо середню відносну помилку по формулі (3.9):

$$\varepsilon (\text{модель за методом Брауна}) = 52,73 / 10 = 5,27\%$$

Середня відносна помилка за методом Брауна попадає в інтервал ($<10\%$) – точність прогнозу висока.

На рис. 3.1 представлені результати прогнозного та фактичного значення коефіцієнту автономії за моделлю Брауна.

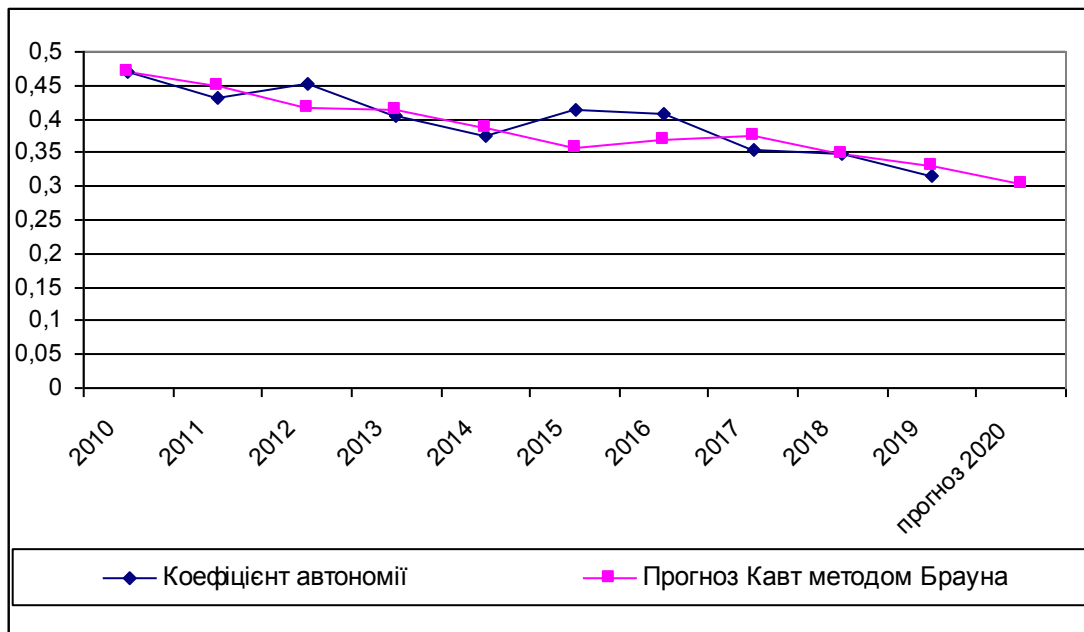

Рис. 3.1. Порівняння даних коефіцієнту автономії з модельованими за методом Брауна

За другими показниками фінансової стійкості модель Брауна було розрахована в ППП Microsoft Excel (дод. Б).

Результати моделювання зведено в таблицю 3.9.

Таблиця 3.9

Результати моделювання показників фінансової стійкості методом Брауна

Показник	2019 рік	Прогноз на 2020 рік	Середня відносна помилка, %
Коефіцієнт фінансової залежності	3,17	$K_{фз\ 2020} = 3,064456 + 0,118985 * 1 = 3,183$	5,7
Коефіцієнт фінансового ризику	2,173	$K_{фр\ 2020} = 2,06694 + 0,119804 * 1 = 2,186$	9,49
Достатність страхових резервів	88,76	$Дср_{2020} = 95,38 - 1,0333 * 1 = 93,35$	23,56
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	1,211	$K_{МАН\ ВК\ 2020} = 1,27557 + 0,0276 * 1 = 1,303$	10,2
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,008	$K_{зл\ 2020} = 1,207425 - 0,01596 * 1 = 1,191$	19,09
Коефіцієнт швидкої ліквідності	2,472	$K_{шл\ 2020} = 2,521822 - 0,15137 * 1 = 2,37$	15,96

Продовження табл. 3.9

Показник	2019 рік	Прогноз на 2020 рік	Середня відносна помилка, %
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,48	$K_{ал\ 2020} = 1,5626 - 0,1113 * 1 = 1,339$	21,76
Коефіцієнт платоспроможності	1,197	$K_{пл\ 2020} = 1,0699 - 0,1493 * 1 = 0,920$	13,76

За результатами моделювання можна відмітити, що точність прогнозу показників є різною. А саме точність прогнозу коефіцієнту автономії, фінансового ризику та фінансової залежності є високою, середня відносна помилка < 10%. Точність прогнозу коефіцієнту маневреності власного капіталу, коефіцієнту платоспроможності, загальної і швидкої ліквідності є хорошою, середня відносна помилка попадає в інтервал від 10 до 20%. Саму низьку точність прогнозу, тобто задовільну отримали прогнози коефіцієнту абсолютної ліквідності та достатність страхових резервів.

3.3. Вибір найкращого методу прогнозування фінансової стійкості та платоспроможності АТ «СК «ІНГО»

Спрогнозував показники фінансової стійкості та платоспроможності АТ СК «ІНГО» двома методами, а саме: методом трендової моделі та методом Брауна, здійснимо порівняння та вибір найкращого методу прогнозування показників. Для цього порівняємо точності (помилки) прогнозу показників.

Результати розрахунків, а саме помилка прогнозу у відсотках по кожному показнику з 2 методів прогнозування представлена у табл. 3.10.

У результаті проведених досліджень встановлено, що жоден із 2 методів прогнозування не може завжди і всюди давати гарні результати.

Таблиця 3.10

Середня відносна помилка апроксимації (помилка прогнозу) за двома методами прогнозування, %

Показник	Методи прогнозування	
	Трендова поліномінальна модель	Адаптивна модель Брауна
Коефіцієнт автономії	3,508	5,27
Коефіцієнт фінансової залежності	3,46	5,7
Коефіцієнт фінансового ризику	5,93	9,49
Достатність страхових резервів	14,31	23,56
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	7,14	10,2
Коефіцієнт загальної ліквідності	7,13	19,09
Коефіцієнт швидкої ліквідності	8,01	15,96
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	12,20	21,76
Коефіцієнт платоспроможності	5,57	13,76

Це пояснюється тим, що кожен метод прогнозу має свої переваги і недоліки, у зв'язку з чим він може краще за інші методи прогнозувати певний вид показника (табл. 3.11).

Таблиця 3.11

Переваги та недоліки запропонованих моделей

Модель	Переваги	Недоліки
Трендові модель	- моделі є одними з найважливіших у групі економіко-статистичних моделей; - збір статистичних даних здійснюється на основі первинних документів, звітних даних	- потребує виконання певних умов: факторні та результативні ознаки мають підкорятися закону нормального розподілу; - є трудомістким, і в сучасних умовах для його проведення широко використовується ПЕОМ.
Адаптивна модель Брауна	- добре висвітлюють зміни, що відбуваються в тенденції; - характеризує швидкість реакції моделі на зміни, що відбуваються в розвитку.	- в чистому вигляді не дозволяють висвітлювати коливання.

З'ясовано також, що точність прогнозу залежить від вибору методу прогнозування, вихідних значень і виду показника, що прогнозується, і довжини часового періоду, на який здійснюється прогноз.

Як видно з табл. 3.9, майже всі показники фінансової стійкості доцільно прогнозувати трендовими моделями, їх помилка нижча за помилки моделі Брауна. Як показало моделювання показник достатності страхових резервів не доцільно прогнозувати обома методами.

Щоб виявити тенденції зміни показників зведемо розраховані прогнозні показники фінансової стійкості в таблицю 3.12.

Як видно з табл. 3.12 показники, якими оцінюється фінансова стійкість мають тенденцію до зниження, що є негативним моментом, т. к. сприяє послабленню фінансової стійкості підприємства. Коефіцієнт фінансової залежності і фінансового ризику мають тенденцію до збільшення, що є також негативною тенденцією.

Таблиця 3.12

Зіставлення прогнозних показників фінансової стійкості та платоспроможності страхової компанії отриманих різними методами прогнозування

Показник	Базовий 2019	Прогноз 2020	
		Трендова поліноміальна модель	Адаптивна модель Брауна
Коефіцієнт автономії	0,315	0,259	0,305
Коефіцієнт фінансової залежності	3,17	3,596	3,183
Коефіцієнт фінансового ризику	2,173	2,622	2,186
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	1,211	1,037	1,303
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,008	0,651	1,191
Коефіцієнт швидкої ліквідності	2,472	1,549	2,37
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,48	0,431	1,339
Коефіцієнт платоспроможності	1,197	0,593	0,920

Тому ми вважаємо, що прогнозування показників фінансової стійкості і платоспроможності доцільно здійснювати трендовими моделями.

Недоліками цих методів є те, що ці методи не враховують зміни, що впливають на прибуток не тільки з боку факторів екзогенного середовища, але і факторів внутрішнього розвитку підприємства в майбутньому періоді. Тому після прогнозних результатів показників необхідно здійснювати коригування отриманих результатів з урахуванням факторів внутрішнього розвитку підприємства.

Висновки за розділом 3

1. У зв'язку з ризиковим характером страхової діяльності прогнозування в страхових компаніях має базуватися на теорії ймовірності і масових статистичних даних.

2. Більшість методів прогнозування базується на використанні історичної інформації, представленій у вигляді часових рядів, тобто рядів динаміки, які впорядковуються за часовою ознакою. Головною ідеєю аналізу часових рядів є побудова тренду на основі минулих даних і наступному екстраполюванні цієї лінії у майбутнє.

3. При прогнозуванні фінансової стійкості було обрано 9 показників, якими характеризується фінансова стійкість страхової компанії, а саме, коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт фінансового ризику, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт загальної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт платоспроможності, показник достатності страхових резервів.

4. Для прогнозування показників фінансової стійкості в бакалаврській роботі було використано методи аналітичного вирівнювання рядів динаміки, а саме лінійну, експоненційну, степеневу, логарифмічну та поліноміальна модель та адаптивну модель Брауна.

5. Отримані результати щодо якості розрахованих моделей, а саме коефіцієнт кореляції та середня помилка апроксимації, показали, що модель з поліноміальним трендом дає найбільш точні результати при прогнозуванні показників фінансової стійкості страхової компанії. Також було обґрунтовано недоцільність прогнозування показника достатності страхових резервів як трендовими моделями, так і моделлю Брауна.

6. Застосування трендових моделей та моделі Брауна до вибірці показників фінансової стійкості АТ «СК «ІНГО» дозволило виявити тенденції зміни цих показників у майбутньому і спрогнозувати їх значення методом екстраполяції тенденції, т. е. за умови, що керівництво страхової компанії не зробить спроб змінити політику управління фінансовим станом страхової компанії і її фінансової стійкістю.

ВИСНОВКИ

1. Особливості діяльності вітчизняних страхових компаній, відмінності у формуванні їх фінансового потенціалу, відмінності у визначенні фінансового результату від страхової діяльності не дозволяли їм при управлінні фінансовою стійкістю застосовувати ті ж самі підходи, що й для підприємств інших видів діяльності.

2. Сучасні умови розвитку ринкових відносин передбачають перед усім необхідність забезпечення фінансової стійкості страхової компанії. Адже надійність та платоспроможність конкретного страховика пов'язана з фінансовою стійкістю компанії.

3. На відміну від інших суб'єктів господарювання, аналіз фінансового стану страхових компаній має свою специфіку відносно до напрямів аналізу та розрахунку як фінансових так і страхових показників.

4. Прогнозування фінансових показників страхових компаній вирішується за допомогою наступних методів прогнозування: методу експертних оцінок та фактографічних.

5. До основних показників фінансової стійкості, які доцільно прогнозувати страховим компаніям, відносять показники, які характеризують поточну ліквідність страхової компанії, показники, які характеризують дохідність та прибутковість діяльності страховика, показники якості андеррайтингової політики та політики перестраховування.

6. Здійснений аналіз страхової та фінансової діяльності АТ «СК «ІНГО» дозволяє стверджувати, що дана страхова компанія платоспроможна, лише статутний капітал компанії перевищує законодавчо встановлений мінімальний його розмір приблизно в 9,09 рази (11,5 тис. євро) і становить 305543 тис грн. Але залучені фінансові ресурси перевищують власні.

7. Розраховані тести раннього попередження щодо визначення рівня фінансової надійності страховиків також показали, що майже всі показники фінансової стійкості страхової компанії погіршились. Загальний фінансовий

стан АТ «СК «ІНГО» в 2017-2019 рр. був граничним, тобто фінансовий стан викликає побоювання, фінансові показники знаходяться на рівні значно нижчому за середній (загальна оцінка «3»).

8. Прогнозування фінансової стійкості здійснювалося за 9 показниками, якими характеризується фінансова стійкість страхової компанії, методом аналітичного вирівнювання рядів динаміки та адаптивною моделлю Брауна.

9. Якість прогнозів оцінювалась двома показниками, а саме коефіцієнтом кореляції та середньою помилкою апроксимації, які показали, що модель з поліноміальним трендом дає найбільш точні результати при прогнозуванні показників фінансової стійкості страхової компанії.

10. Прогнозування показників фінансової стійкості АТ «СК «ІНГО» дозволило виявити тенденції зміни цих показників у майбутньому і спрогнозувати їх значення методом екстраполяції тенденції, за умови, що керівництво страхової компанії не зробить спроб змінити політику управління фінансовим станом страхової компанії і її фінансової стійкістю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ткаченко Н.В. Фінансова стійкість страхових компаній : теоретичні підходи / Н.В. Ткаченко // Фінанси України. – 2009. – №6. – С. 104–121.
2. Веселовский М.Я. Страховой сервис : учеб. пособие / М.Я. Веселовский. – М. : Альфа-М: ИНФРА-М, 2007. – 288 с.
3. Вовчак О.Д. Страхування : Навчальний посібник / О.Д. Вовчак. – Львів: „Новий Світ-2000”, 2004. – 480 с.
4. Гаманкова О.О. Фінанси страхових організацій : Навч. посіб. / О.О. Гаманкова. – К. : КНЕУ, 2007. – 328 с.
5. Шумелда Я. Страхування. Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей / Я. Шумелда. – Тернопіль : Джура, 2004. – 280 с.
6. Шірінян Л.В. Фінансова стійкість страхових компаній та шляхи її забезпечення / Л.В. Шірінян // Автореф. дис. на здобуття ступеня канд. екон. наук : 08.00.08 // Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Харків, 2007. – 19 с.
7. Закирова Э.Р. Оптимизация структуры денежного капитала страховых компаний / Э.Р. Закирова // Автореф. на соискание степени канд. экон. наук : 08.00.10. – Екатеринбург, 2005. – 21 с.
8. Микитчик І.І. Порівняльний аналіз методик рейтингової діяльності банків / І.І. Микитчик // Регіональна економіка. – 2007. – №3. – С. 167–172.
9. Іванюк І.С. Теоретичні підходи до визначення категорії «фінансова стійкість страхової компанії» / І.С. Іванюк, Д.С. Маруженко // Фінанси України. – 2006. – №11. – С. 77–89.
10. Новый политехнический словарь / Под ред. А.Ю. Ишлинского. – М. : Большая российская энциклопедия, 2000. – 671 с.
11. Румянцева Е.Е. Новая экономическая энциклопедия / Е.Е. Румянцева. – М. : ИНФРА-М, 2005. – VI, 724 с.
12. Кузьменко Є.С. Методика рейтингової оцінки надійності банків / Є.С. Кузьменко // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – №1. – С. 164–173.

13. Габидулин И. Есть интересный подход к рейтинговой оценке страхового рынка / И. Габидулин // Финансовые услуги. – 2003. – №4. – С. 19.
14. Приймак В.І. Динамічне управління фінансовими потоками компанії зі страхування життя / В.І. Приймак, О.І. Карчевська // Фінанси України. – 2008. – №8. – С. 113–124.
15. Сухов В.А. Государственное регулирование финансовой устойчивости страховщиков / В.А. Сухов. – М., 1995. – 112 с.
16. Страхування : Підручник / Кер. авт. колективу і наук. ред. С.С. Осадець. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2002. – 599 с.
17. Бігдаш В.Д. Страхування : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. зак. / В.Д. Бігдаш – К. : МАУП, 2006. – 448 с.
18. Страхування : теорія та практика : Навчально-методичний посібник / Н.М. Внукова, В.І. Успенко, Л.В. Временко та ін.; За заг. ред. проф. Н.М. Внукової. – Харків : Бурун Книга, 2004. – 376 с.
19. Палкин А.В. Функциональная взаимосвязь показателей и факторов финансовой устойчивости страховой организации / А.В. Палкин. – Финансы. – 2008. – №12. – С. 45–48.
20. Тронин Ю.Н. Основы страхового бизнеса / Ю.Н. Тронин. – М. : Издательство «Альфа-Пресс», 2006. – 472 с.
21. Луконин С.В. Финансовая устойчивость страховых компаний и пути ее повышения / С.В. Луконин. – Страховое дело. – 2003. – №5. – С. 28–31.
22. Архипов А.П. Страхование. Современный курс : учебник / А.П. Архипов, В.Б. Гомелля, Д.С. Туленты : под ред. Е.В. Коломина. – М. : Финансы и статистика, 2007. – 416 с.
23. Страхование : учебник / под ред. Т.А. Федоровой. – 2- изд., пераб. и доп. – М. : Экономистъ, 2006. – 875 с.
24. Чернова Г.В. О соотношении рисков и финансовых источников их покрытия в страховой организации / Г.В. Чернова // Страховое дело. – 2003. – №4. – С. 25–31.

25. Юлдашев Р.Т. Российское страхование : системный анализ понятий и методология финансового менеджмента / Р.Т. Юлдашев, Ю.Н. Тронин. – М. : Анкил, 2000. – 448 с.
26. Батракова Л.Г. Экономический анализ деятельности коммерческого банка : Учебник для вузов / Л.Г. Батракова. – М. : Логос, 2001. – 344 с.
27. Жарковская Е.П. Банковское дело : Учебник 4-е изд., испр. и доп. / Е.П. Жарковская. – М. : Омега-Л, 2006. — 452 с.
28. Селезнева Н.Н. Финансовый анализ. Управление финансами : Учебное пособие для вузов 2-е изд., перераб. и доп. / Н.Н. Селезнева, А.Ф. Ионова. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 639 с.
29. Финансы : Учебник / Под ред. В.В. Ковалева. – М. : ТК Велби, 2004. – 634 с.
30. Финансы предприятий : Учебник / Н.В. Колчина, Г.Б. Поляк, Л.В. Павлова и др. / Под ред. проф. Н.В. Колчиной. – М. : Финансы, ЮНИТИ, 1998. – 413 с.
31. Ширінян Л.В. Фінансова надійність і фінансова стійкість страховиків / Л.В. Ширінян // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – №9. – С. 173–178.
32. Большой экономический словарь / Под ред. А.Н. Азрилияна. — М. : Институт новой экономики, 1997. — 1376 с.
33. Юлдашев Р.Т. Страховой бизнес : Словарь-справочник / Р.Т. Юлдашев. – М. : Анкил, 2005. – 832 с.
34. Орланюк-Малицкая Л.А. Платежеспособность страховой организации / Л.А. Орланюк-Малицкая. – М., 1994. – 151 с.
35. Жеребко А.Э. Совершенствование финансового менеджмента рискованных видов страхования / А.Э. Жеребко. – М. : Анкил, 2003. – 128 с.
36. Агеев Ш.Р. Страхование : теория, практика и зарубежный опыт / Ш.Р. Агеев, Н.М. Васильев, С.Н. Катырин. – М. : Экспертное бюро-М., 1998. – 376 с.
37. Горбач Л.М. Страхова справа : Навч. посібник. – 2-ге вид., виправлене / Л.М. Горбач. – К. : Кондор, 2003. – 252 с.

38. Куликов С.В. Финансовый анализ страховых организаций : учеб. пособие / С.В. Куликов. – Ростов н/Д. : Феникс ; Новосибирск : Сибирское соглашение, 2006. – 224 с.
39. Пантелеев В.П. Фінансова стійкість комерційного банку : деякі проблеми її регулювання / В.П. Пантелеев, С.П. Халява // Вісник НБУ. – 1996. – №2. – С. 64–69.
40. Фетисов Г.Г. Устойчивость коммерческого банка и рейтинговые системы ее оценки / Г.Г. Фетисов. – М. : Финансы и статистика, 1999. – 168 с.
41. Крухмаль О.В. Оцінка фінансової стійкості банків: інформаційне і методичне забезпечення / О.В. Крухмаль // Автореф. дис. на здобуття ступеня канд. екон. наук : 08.00.08 // ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України. – Суми, 2007. – 20 с.
42. Глущенко В.В. Управление рисками. Страхование / В.В. Глущенко. – Железнодорожный, Московская область : ТОО НПЦ «Крылья», 1999. – 336 с.
43. Шихов А.К. Страхование / А.К. Шихов. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2000. – 431 с.
44. Сплетугов Ю.А. Страхование : Учеб. пособие / Ю.А. Сплетугов, Е.Ф. Дюжиков. – М. : ИНФРА-М, 2007. – 312 с.
45. Кириллова Н. Финансовая устойчивость и несостоятельность страховых компаний / Н. Кириллова // Страхование дело. – 2001. – №5. – С. 17–21.
46. Телепин Я.Е. Финансовая устойчивость и платежеспособность страховых компаний / Я.Е. Телепин // Страхование дело. – 2005. – №1. – С. 9–16.
47. Орланюк-Малицкая Л.А. О понятиях и факторах финансовой устойчивости страховых компаний / Л.А. Орланюк-Малицкая // Вестник финансовой академии. – 1998. – № 1. – С. 33–39.
48. Никулина Н.Н. Новая парадигма денежных потоков как объекта управления финансовыми ресурсами страховщика / Н.Н. Никулина, С.В. Березина // Страхование дело. – 2007. – №2. – С. 7–13.
49. Гаспарян А.Э. К вопросу оценки результатов управления деятельностью страховой компании / А.Э. Гаспарян // Страхование дело. – 2007. – №6. – С. 49–58.

50. Ткаченко Н.В. Фінансова стійкість страхових компаній (методологія оцінки та механізми забезпечення) : дис. докт. екон. наук. : спец. 08.00.08 / Ткаченко Наталія Володимирівна. – Суми, 2011. – 418 с.

51. Добош Н. Оцінка фінансової стійкості страховика / Н. Добош // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. - №19. – С. 207-212.

52. Бридун Є.В. Моделювання страхового механізму компенсації еколого-економічних збитків / Є.В. Бридун. – Харків : Форт, 2004. – 256 с.

53. Ермасов С.В. Страхование : учеб.пособ.для вузов / С.В. Ермасов, Н.Б. Ермасова. – М. : Юнити-ДАНА, 2004. – 462 с.

54. Про затвердження Рекомендацій щодо аналізу діяльності страховиків / Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України. - №3775 (Нормативний документ Держфінпослуг. Розпорядження) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua/files/RK-37754.pdf>.

55. Литвин А.В. Порівняння підходів до оцінки фінансової стійкості страхових компаній / А.В. Литвин // Наукові записки НаУКМА : [зб. наук. ст.] / [редкол. : С. М. Квіт (відп. ред.) та ін.]. - Київ: НаУКМА, 1998 - Т. 146 : Економічні науки / [редкол. : Лук'яненко І. Г. (голов. ред.) та ін.]. - 2013. – С. 68-73.

56. Рейтинг стабільності страхових компаній // Україна бізнес Ревю. Фінансово-економічний тижневик. – 2011. – 25 жовтня. - №17. – С.4-5.

57. А.М. Best's Insurance Rating Methodology [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ambest.com/ratings/methodology/canadianbcar.pdf>.

58. Борисов Б.И. Динамический финансовый анализ: концепция и возможности применения в России / Б. Борисов, Ф. Смоляков // Страховое дело. – 2004. - №5. – С. 42-51.

59. Саакян Т.Г. Роль и место прогнозирования в процессе обеспечения финансовой устойчивости предприятия / Т. Г. Саакян // Вестник Адыгейского государственного университета. Серия 5: Экономика. – 2013. - №1 (115). – С. 133-140.

60. Богомазова В.М. Класифікація та область застосування методів середньострокового прогнозування / В.М. Богомазова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2012. - №5. – С. 31-35.

61. Статистическое моделирование и прогнозирование / под ред. А.Т. Гринберга. – М.: Финансы и статистика, 1990. – 285 с.

62. Бадюков В.Ф. Моделирование процесса управления финансовой устойчивостью страховой организации / В.Ф. Бадюков, Л.В. Буковцева // Власть и управление на Востоке России. – 2008. - №3. – С. 58-64.

63. Стратегічне маркетингове планування в страхових компаніях : [монографія] / І. Л. Литовченко, О.В. Рулінська, Л.В. Новошинська, В.Г. Баранова; — Одеса : ИНВАЦ, 2014. — 280 с.

64. Базилевич В.Д., Базилевич К.С. Страхова справа. – 4-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2005. - 351 с.

65. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про страхування» від 04.10.2001 № 2745-III [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

66. Основи актуарних розрахунків: Навчально-методичний посібник /За ред.чл. Українського Товариства актуаріїв І.О. Ковтуна. – К.: Алеута, 2004. – 328с.

67. Селиверстов А. Оценка финансового состояния страховщика // Страхова справа. – 2003.- №4 – С. 80-87.

68. Грищенко Н.Б. Основы страховой деятельности: Учебное пособие. Барнаул: Изд-во Алт. ун-та, 2001. - 274 с.

69. Фрумина С.В. Финансовый анализ страховых организаций [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.miep-ptk.ru/files/finansovyy_analiz_strahovyh_organizaciy.pdf

70. Гарматій Т.О. Навчально-методичні матеріали з дисципліни “Облік, аналіз та контроль діяльності страхування організацій” (частина II) для студентів спеціальності 7050104. / Тернопіль: Економічна думка, 2001. – 83 с.

71. Бутинець Ф. Ф. Економічний аналіз. Навчальний посібник – Житомир. ПП “Рута”, 2003. – 680с.
72. Кнейслер О. Прагматизм фінансової стійкості страховика / О. Кнейслер // Світ фінансів . – 2009. – №4 (21). – С. 191 – 197.
73. Баранов А. Збалансованість страхового портфеля та його вплив на фінансову надійність страховика / А. Баранов // Ринок цінних паперів України. – 2006. – № 9-10. – С. 65-71.
74. Юрченко Л.А. Финансовый менеджмент страховщика. – М.: ЮНИТИ, 2001. – 235с.
75. Луппол Е.М. Прогнозирование показателей финансовой устойчивости предприятия // Экономика и современный менеджмент: теория и практика: сб. ст. по матер. LVIII междунар. науч.-практ. конф. № 2(56). – Новосибирск: СибАК, 2016. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <https://sibac.info/conf/econom/lviii/46667>
76. Теренчук А.Т. Методичні вказівки до практичного заняття «Засоби прогнозування і перспективних оцінок ПЕТ MS Excel» / А.Т. Теренчук; М-во освіти і науки України, Вінницький національний медичний університет. – В.: ВНМУ, 2011. – 17 с.
77. Єріна А. М. Статистичне моделювання та прогнозування: Навч. Посібник / А.М. Єріна. – К.: КНЕУ, 2001. – 170 с.
78. Садовникова Н.А. Анализ временных рядов и прогнозирование : учеб. пособие / Н.А. Садовникова, Р.А. Шмойлова. Московский государственный университет экономики, статистики и информатики – М., 2001. - 67 с.
79. Матвієнко Т. В. Дослідження короткострокового прогнозування – модель Брауна / Матвієнко Т. В., Цеслів О. В. // Актуальні проблеми економіки та управління : збірник наукових праць молодих вчених. – 2009. – Вип. 3. – С. 132–134.
80. Кравець І. О. Дослідження адаптивних методів прогнозування нестационарних часових рядів / І. О. Кравець, Ю. А. Коргут // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. Сер. :

Комп'ютерні технології. - 2013. - Т. 213, Вип. 201. - С. 63-72. - Режим доступу:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchduct_2013_213_201_12.

81. Орлова И.В. Экономико-математические методы и модели: компьютерное моделирование: Учеб. пособие. Орлова И.В, Половников В.А. – М.: Вузовский учебник, 2007. – 365 с.

ДОДАТОК А

Загальний друк

ДОДАТОК А

104

Контрольна сума 50563299C2FDFB7CEEF1FC36AFA32A826BFCF2B

http://www.kis.nfp.gov.ua/CompReport/PrintAllRPTFr?rpt_id=300...Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги
до фінансової звітності»

Підприємство

Територія

Організаційно-правова форма господарювання

Вид економічної діяльності

Середня кількість працівників

Адреса, телефон

Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знаку (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку «в» у відповідній клітинці) за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку за міжнародними стандартами фінансової звітності

Дата (рік, місяць, число)
Приватне акціонерне товариство "Акціонерна страхова компанія "ІНГО Україна"
м. Київ
страхування
Інші види страхування, крім страхування життя
01054 Київ, вул. Бульварно-Кудрявська, буд.33
044 4902744, 044 4902748

КОДИ	
31 грудня 2017 р.	
за ЄДРПОУ	16285602
за КОАТУУ	8039100000
за КОПОГ	96220
за КВЕД	65.12
Контрольна сума	50563299C2FDFB7CEEF1FC36AFA32A826BFCF2B

БАЛАНС
(Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2017 р.

Форма N 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	11282,20	24579,80
первісна вартість	1001	19481,60	33648
накопичена амортизація	1002	8199,40	9068,20
Незавершені капітальні інвестиції	1005	42989,30	15445,20
Основні засоби	1010	186055,80	216295,10
первісна вартість	1011	224991,70	260090,80
знос	1012	38935,90	43795,70
Інвестиційна нерухомість	1015	0	9953,20
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	0	10042,40
Знос інвестиційної нерухомості	1017	0	89,20
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	0	0
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	134608,40	146544,60
інші фінансові інвестиції	1035	142413,60	43258
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	13250	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	2101,40
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні вигоди	1060	55139	66946,30
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	73674,80	99258,30
Інші необоротні активи	1090	0	0

23.02.2018 9:07

Стр. 1 из 3

Продовження дод.А

Продовження дод.А

Загальний друк

http://www.kis.nfp.gov.ua/CompReport/PrintAllRPTFr?rpt_id=300...

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
Усього за розділом I	1095	659413,10	624381,90
II. Оборотні активи			
Запаси			
Виробничі запаси	1100	9958,20	9165,20
Незавершене виробництво	1101	1280	1333,30
Готова продукція	1102	0	0
Товари	1103	0	0
Поточні біологічні активи	1104	8678,20	7831,90
Поточні фінансові активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	141710,80	210204,50
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	936,40	2398,10
з бюджетом	1135	93,20	25,90
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	7884,40	9982,70
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	25542,70	135755
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	152385,40
Гроші та їх еквіваленти	1165	402756,30	394414,40
Готівка	1166	45,40	123
Рахунки в банках	1167	63267,10	103165
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	250232	274340,50
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	164876,80	164001,90
резервах незароблених премій	1183	85355,20	110338,60
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	839114	1188671,70
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	1498527,10	1813053,60
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	305543	305543
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	79504,80	77007
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	6156,50	6156,50
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	181441,70	207224,10
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	40251,90	45065,80
Усього за розділом I	1495	612897,90	640996,40
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	13790,60	16904

Загальний друк

106

Продовження дод.А

http://www.kis.nfp.gov.ua/CompReport/PrintAllRPTFr?rpt_id=300...

Актив	Код ридика	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
Пенсійні зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	1505	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1510	0	0
Довгострокові забезпечення	1515	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1520	0	0
Цільове фінансування	1521	0	0
Благодійна допомога	1525	0	0
Страхові резерви	1526	0	0
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1530	678206,30	787803,70
резерв збитків або резерв належних виплат	1531	0	0
резерв незароблених премій	1532	281174,70	310934,60
інші страхові резерви	1533	397031,60	476869,10
Інвестиційні контракти	1534	0	0
Призовий фонд	1535	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1540	0	0
Усього за розділом II	1595	691996,90	804707,70
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	7174,40	1527,60
розрахунками з бюджетом	1620	6269,20	12721,50
у тому числі з податку на прибуток	1621	5517,40	11820,50
розрахунками зі страхування	1625	210,30	544,40
розрахунками з оплати праці	1630	2245,70	2537,40
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	0	0
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	163298,90	318815
Поточні забезпечення	1660	6682	7960,70
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	7751,80	23242,90
Усього за розділом III	1695	193632,30	367349,50
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900		1813053,60

Керівник

Гордісню Ігор Миколайович

Головний бухгалтер

Чекурда Ірина Володимирівна

(підпис)

(підпис)

Продовження дод.А

Загальний друк

107

Продовження дод.А

http://www.kis.nfp.gov.ua/CompReport/PrintAllRPTFr?rpt_id=300...

Контрольна сума 50563299C2DFB7CEEEF1FC36AFA32A826BFCF2D

Підприємство - Приватне акціонерне товариство "Акціонерна страхова компанія "ІНГО Україна"

Дата (рік, місяць, число)
31 грудня 2017 р.
за ЄДРПОУ 16285602КОДИ
31 грудня 2017 р.
16285602Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2017 р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	Форма №2 Код за ДКУД 1801003	
			За аналогічний період попереднього року	
1	2	3	4	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	706927,50	594834,30	
Чисті зароблені страхові премії	2010	706927,50	594834,30	
Премії підписані, валова сума	2011	1064474	903448,70	
Премії, передані у перестраховання	2012	302692,40	237984,20	
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	79837,50	72388	
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	24983,40	1757,80	
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	133109,70	106558,10	
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	373049,70	302407,30	
Валовий:				
прибуток	2090	200768,10	185868,90	
збиток	2095	0	0	
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0	
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-30634,90	-25806,40	
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0	
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0	
Інші операційні доходи	2120	32449,40	104961,60	
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0	
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0	
Адміністративні витрати	2130	50818,20	44088,90	
Витрати на збут	2150	143689,90	122867,70	
Інші операційні витрати	2180	9043,70	57121,30	
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0	
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0	
Фінансовий результат від операційної діяльності:				
прибуток	2190	0	40946,20	
збиток	2195	969,20	0	
Дохід від участі в капіталі	2200	2763,50	2941,70	
Інші фінансові доходи	2220	72487,30	56155,80	
Інші доходи	2240	9937,60	16150,70	
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0	
Фінансові витрати	2250	10032,50	2288,30	
Втрати від участі в капіталі	2255	4550,30	7329,40	
Інші витрати	2270	6293,20	13546,90	
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0	
Фінансовий результат до оподаткування:				
прибуток	2290	63343,20	93029,80	
збиток	2295	0	0	

Стр. 1 из 2

23.02.2018 9:10

Продовження дод.А

Загальний друк

108

Продовження дод.А

http://www.kis.nfp.gov.ua/CompReport/PrintAllRPTFr?rpt_id=300...

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Витрати (дохід) з податку на прибуток			
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2300	35817,20	39486,50
Чистий фінансовий результат: прибуток	2305	0	0
збиток	2350	27526	53543,30
II. СУКУПНИЙ ДОХІД	2355	0	0
Дооцінка (уцінка) необоротних активів			
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2400	615,70	-2960,70
Накопичені курсові різниці	2405	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2410	0	0
Інший сукупний дохід	2415	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2445	1321,50	1315,90
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2450	1937,20	-1644,80
Інший сукупний дохід після оподаткування	2455	3113,50	-1145,30
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2460	-1176,30	-499,50
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Матеріальні затрати	2465	26349,70	53043,80
Витрати на оплату праці	2500	4298,50	3743,80
Відрахування на соціальні заходи	2505	82376,90	72200,30
Амортизація	2510	14729,30	13607,30
Інші операційні витрати	2515	8520	10306,70
Разом	2520	247567,50	230777,80
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Середньорічна кількість простих акцій	2550	357492,20	330635,90
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2605	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2615	0	0

Керівник

Годісник Ігор Миколайович

Головний бухгалтер

Чекурда Ірина Володимирівна

Годісник
 (підпис)
Чекурда
 (підпис)

26.02.2019

109

Продовження дод.А

Контрольна сума B95A5744ED3D9E8C2B827CB1D09B995E32C519C4C

Загальний друк

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги
до фінансової звітності»

Підприємство

Дата (рік, місяць, число)
Приватне акціонерне
товариство "Авіаперенесення
страхових компаній "ІНГО
Україна"

м. Київ

Територія

страхувальня

Організаційно-правова форма господарювання

інші види страхування,
крім страхування життя

Вид економічної діяльності

Середня кількість працівників

Адреса, телефон

01054 КИЇВ, вул.
Бульварно-Кудрявська,
буд. 33
044-4902744, 044-4902748Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу
IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід)
(форма N 2), грошові показники якого виводяться в гривнях з
копійками)Складено (зроблено) позначку «вік» у відповідній колонці;
за додержанням (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

БАЛАНС

(Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2018 р.

Форма N 1 Кол за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи			
первісна вартість	1001	24579,80	42418,70
накопичена амортизація	1002	33648	55678
Незавершені капітальні інвестиції	1005	9068,20	13259,30
Основні засоби			
первісна вартість	1010	15445,20	16449,40
знос	1011	216295,10	222423
Інвестиційна нерухомість	1012	260090,80	273072,80
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1015	43795,70	50649,80
Знос інвестиційної нерухомості	1016	9953,20	9798,70
Довгострокові біологічні активи	1017	10042,40	10042,40
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1018	89,20	243,70
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1019	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1020	0	0
інші фінансові інвестиції	1021	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1022	0	0
Відстрочені податкові активи	1030	146544,60	152962,10
Гудвіл	1035	43258	97143,70
Відстрочені аквізиційні витрати	1040	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1045	2101,40	2105,10
Інші необоротні активи	1050	0	0
Усього за розділом I	1060	66946,30	77895,10
II. Оборотні активи			
	1065	99258,30	140344
	1090	0	0
	1095	624381,90	761539,80

26.02.2019

110

Продовження дод.А

Актив	Загальний друк		
	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
Запаси	2	3	4
Виробничі запаси	1100	9165,20	9159,30
Незавершене виробництво	1101	1333,30	1277,80
Готова продукція	1102	0	0
Товари	1103	0	0
Поточні біологічні активи	1104	7831,90	7881,50
Депозити перестраховування	1110	0	0
Векселі одержані	1115	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1125	210204,50	208651,20
з бюджетом	1130	2398,10	1910,40
у тому числі з податку на прибуток	1135	25,90	76,50
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1136	0	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1140	9982,70	6813,40
Інша поточна дебіторська заборгованість	1145	0	0
Поточні фінансові інвестиції	1155	135755	70065,60
Гроші та їх еквіваленти	1160	152385,40	130888
Готівка	1165	394414,40	349412
Рахунки в банках	1166	123	208,80
Витрати майбутніх періодів	1167	103165	90181,10
Частка перестраховика у страхових резервах	1170	0	0
у тому числі в резервах довгострокових зобов'язань	1180	274340,50	304578,60
резервах збитків або резервах належних виплат	1181	0	0
резервах незароблених премій	1182	164001,90	202403,90
інших страхових резервах	1183	110338,60	102174,70
Інші оборотні активи	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	1188671,70	1081555
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	1813053,60	1843094,80
I. Власний капітал			
Зареєстрований (паіювий) капітал	1400	305543	305543
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	77007	75917,10
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	6156,50	7534,10
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	207224,10	207588,20
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	45065,80	43272,40
Усього за розділом I	1495	640996,40	639854,80
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	16904	16664,80
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0

25.02.2019

111

Продовження дод.А

Загальний друк			
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I	2	3	4
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1521	0	0
Благодійна допомога	1525	0	0
Страхові резерви	1526	0	0
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1530	787803,70	934499,10
резерв збитків або резерв належних виплат	1531	0	0
резерв незароблених премій	1532	310934,60	399255,90
інші страхові резерви	1533	476869,10	535243,20
Інвестиційні контракти	1534	0	0
Призовий фонд	1535	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1540	0	0
Усього за розділом II	1545	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення	1595	804707,70	951163,90
Короткострокові кредити банків			
Векселі видані	1600	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1605	0	0
товари, роботи, послуги	1610	0	0
розрахунками з бюджетом	1615	1527,60	85,80
у тому числі з податку на прибуток	1620	12721,50	11485,90
розрахунками зі страхування	1621	11820,50	10275,60
розрахунками з оплати праці	1625	544,40	1192,20
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1630	2537,40	4276,70
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	0	26148,40
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	318815	194571,70
Поточні забезпечення	1660	7960,70	5543,40
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	23242,90	8772
Усього за розділом III	1695	367349,50	252076,10
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	1841053,60	1843094,80

Керівник

Гордішню Іван Миколайович

Головний бухгалтер

Чеснуха Ірина Володимирівна

26.02.2019

Контрольна сума B95A5744ED3D9E8C2B827C1B109H995E32C519C4C

Загальний друк

112

Продовження дод.А

Підприємство Приватне акціонерне товариство "Ахтіверна страхова компанія "ВГО Україна"

Дата (рік, місяць, час) 31 грудня 2018 р.
за ЄДРПОУ 16285602КОДИ
31 грудня 2018 р.
16285602Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2018 р.

Форма №2 Кол за ДКУД 1801003

Статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	882284,50	706927,50
Чисті зароблені страхові премії	2010	882284,50	706927,50
Премії підписані, валова сума	2011	1213986,70	1064474
Премії, передані у перестраховання	2012	265164,20	302692,40
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	58374,10	79837,50
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-8163,90	24983,40
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	153691,30	133109,70
Чисті понесені збитки за страховими випадками	2070	472449,20	373049,70
Валовий:			
прибуток	2090	256144	200768,10
збиток	2095	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-49919,20	-30634,90
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-49919,20	-30634,90
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	65014,10	32449,40
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	66407,50	50818,20
Витрати на збут	2150	174403,30	143689,90
Інші операційні витрати	2180	28419,90	9043,70
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	2008,20	0
збиток	2195	0	969,20
Дохід від участі в капіталі	2200	5119,30	2763,50
Інші фінансові доходи	2220	67839,40	72487,30
Інші доходи	2240	2293,40	9937,60
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	6634,10	10032,50
Втрати від участі в капіталі	2255	76,10	4550,30
Інші витрати	2270	4574,10	6293,20
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	65976	63343,20
збиток	2295	0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	41208,50	35817,20

26.02.2019

113

Продовження дод.А

Стаття	Загальний друк		
	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
I			
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2	3	4
Чистий фінансовий результат:	2305	0	0
прибуток			
збиток			
II. СУКУПНИЙ ДОХІД	2350	24767,50	
Дооцінка (уцінка) необоротних активів:	2355	0	27526
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів			0
Накопичені курсові різниці	2400	-1089,90	615,70
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2405	0	0
Інший сукупний дохід	2410	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2415	1329,20	1321,50
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2445	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2450	239,30	1937,20
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2455	0	3113,50
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ	2460	239,30	-1176,30
Матеріальні затрати	2465	25006,80	26349,70
Витрати на оплату праці	2500	5384,30	4298,50
Відрахування на соціальні заходи	2505	92662,20	82376,90
Амортизація	2510	18780,90	14729,30
Інші операційні витрати	2515	13044,30	8520
Разом	2520	293050,30	247567,50
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ	2550	422922	357492,20
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Керівник

Горішнік Ігор Миколайович

Головний бухгалтер

Чесунда Ірина Володимирівна

28.02.2020

Контрольний номер 96DE0B051AADBAS202DB83ADA726E63C762B1017

Загальний друк

114

Продовження дод.А

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку І «Загальні вимоги
до фінансової звітності»

Підприємство	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Територія	Приватне акціонерне товариство "Акціонерна страхова компанія "НПФУ України"	28 лютого 2020 р.
Організаційно-правова форма господарювання	м. Київ	16285602
Вид економічної діяльності	страхування	8039160000
Середня кількість працівників	Інші види страхування, крім страхування життя	96220
Адреса, телефон	01054 КМВБ, бул. Бульварно-Кур'явська, буд. 33 044-4902744, 044-4002748	65.12
Одипний номер: пас.грп. без десятичного знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого не вводяться в границях 1 копійки)		96DE0B051AADBAS202DB83ADA726E63C762B1017
Складено (зробити позначку «є» у відповідній колонці); за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку за міжнародними стандартами фінансової звітності		

БАЛАНС
(Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2019 р.

Форма N 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи			
первісна вартість	1000	42418,70	42988,30
накопичена амортизація	1001	55678	62330,30
Незавершені капітальні інвестиції	1002	13259,30	19342
Основи засоби	1005	16449,40	32184,30
первісна вартість	1010	222423	219326,10
знос	1011	273072,80	277681,40
Інвестиційна нерухомість	1012	50649,80	58355,30
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1015	9798,70	9644,20
Знос інвестиційної нерухомості	1016	10042,40	10042,40
Довгострокові біологічні активи	1017	243,70	398,20
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1020	0	0
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1021	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1022	0	0
інші фінансові інвестиції	1030	152962,10	164605,90
Довгострокова дебіторська заборгованість	1035	97143,70	188003,80
Відетрочені податкові активи	1040	0	0
Гудвіл	1045	2105,10	0
Відетрочені аквізиційні витрати	1050	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1060	77895,10	90260,10
Інші необоротні активи	1065	140344	190198
Усього за розділом I	1090	0	0
Інші необоротні активи	1095	761539,80	937210,70
II. Оборотні активи			

28.02.2020

115

Продовження дод.А

Актив		Загальний друк	
1	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
	2	3	4
Запаси	1100	9159,30	8152,40
Виробничі запаси	1101	1277,80	949
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	7881,50	7203,40
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховників	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	208651,20	220550,70
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами з бюджетом	1130	1910,40	7992,80
у тому числі з податку на прибуток	1135	76,50	134,80
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1136	0	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1140	6813,40	9053,90
Інша поточна дебіторська заборгованість	1145	0	0
Поточні фінансові інвестиції	1155	70065,60	92060,60
Гроші та їх еквіваленти	1160	130888	106642,10
Готівка	1165	349412	385375,70
Рахунки в банках	1166	208,80	219,10
Витрати майбутніх періодів	1167	90181,10	156979
Частка перестраховика у страхових резервах	1170	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	304578,60	286038,60
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	202403,90	209418,60
інших страхових резервах	1184	102174,70	76620
Інші оборотні активи	1184	0	0
Усього за розділом II	1190	0	0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1195	1081555	1116001,60
Баланс	1200	0	0
1300	1843094,80	2053212,30	
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	305543	305543
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	75917,10	74808,10
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	7534,10	11452
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	207588,20	202206,40
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	43272,40	53002,10
Усього за розділом I	1495	639854,80	647011,60
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	16664,80	13674,60
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0

28.02.2020

116

Продовження дод.А

Актив	Загальний друк		
	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I	2	3	4
Довгострокові забезпечення витрат персоналу			
Цільове фінансування	1521	0	4
Благодійна допомога	1525	0	0
Страхові резерви	1526	0	0
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1530	934499,10	1060150,60
резерв збитків або резерв належних виплат	1531	0	0
резерв незароблених премій	1532	399255,90	446238,40
інші страхові резерви	1533	535243,20	613912,20
Інвестиційні контракти	1534	0	0
Призовий фонд	1535	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1540	0	0
Усього за розділом II	1545	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення	1595	951163,90	1073825,20
Короткострокові кредити банків			
Векселі видані	1600	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1605	0	0
товари, роботи, послуги	1610	0	0
розрахунками з бюджетом	1615	85,80	0
у тому числі з податку на прибуток	1620	11485,90	16775,90
розрахунками зі страхування	1625	10275,60	15367,50
розрахунками з оплати праці	1630	1192,20	996,10
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	4276,70	4616,50
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	0	0
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	26148,40	60002,50
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	194571,70	220637,20
Доходи майбутніх періодів	1665	5543,40	19469,90
Відтроджені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	8772	9877,40
Усього за розділом III	1695	252076,10	332375,50
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	1843094,80	2053212,30

Керівник

Головний бухгалтер

(підпис)

(підпис)

28.02.2020

Контрольна сума 96DE0B051AAD8A5202DB83ADA726E03C762B1017

Звітський друк

117

Продовження дод.А

Підприємство: Пріорітас акціонерне товариство "Акціонерна страхова компанія "НІС" України

Дата (рік, місяць, час): 28 лютого 2020 р.

на ЄДРКУ: 16285602

Код: КОДИ

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2019 р.

Форма №2 Кол за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1090088,10	882284,50
Чисті зароблені страхові премії	2010	1090088,10	882284,50
Премії підписані, валова сума	2011	1527517,70	1213986,70
Премії, передані у перестраховування	2012	333205,90	265164,20
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	78669	58374,10
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-25554,70	-8163,90
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	191712,10	153691,30
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	565796,20	472449,20
Валовий прибуток	2090	332579,80	256144
збиток	2095	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-39967,80	-49919,20
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	46826,40	65014,10
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	92477,70	66407,50
Витрати на збут	2150	212001,10	174403,30
Інші операційні витрати	2180	2799,80	28419,90
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	32159,80	2008,20
збиток	2195	0	0
Дохід від участі в капіталі	2200	11643,80	5119,30
Інші фінансові доходи	2220	88434,90	67839,40
Інші доходи	2240	4381,60	2293,40
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	39711,50	6634,10
Втрати від участі в капіталі	2255	0	76,10
Інші витрати	2270	6379,20	4574,10
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні етапи	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	90529,40	65976
збиток	2295	0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	50199,70	41208,50

1/2

https://kis.nfp.gov.ua/CompReportPrintAllRPTF?rpt_id=300000005957218&f_id=0

28.02.2020

118

Продовження дод.А

Стаття	Загальний друк		
	Кол рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток			
збиток	2350	40329,70	24767,50
II. СУКУПНИЙ ДОХІД	2355	0	0
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-1352,40	-1329,10
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-1352,40	-1329,10
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-243,40	-239,20
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-1109	-1089,90
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	39220,70	23677,60
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Матеріальні затрати	2500	5961,10	5384,30
Витрати на оплату праці	2505	112942,60	92662,20
Відрахування на соціальні заходи	2510	23101,40	18780,90
Амортизація	2515	16793,30	13044,30
Інші операційні витрати	2520	350191,60	293050,30
Разом	2550	508990	422922
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2620	0	0

Керівник

Головний бухгалтер

Головний бухгалтер

Головний бухгалтер

(підпис)

Головний бухгалтер

Продовження дод.А

ДОДАТОК Б

ДОДАТОК Б

119

Таблиця Б.1
Прогнозування коефіцієнту фінансової залежності за параметрами моделі Брауна

t	y(t)	A ₀	A ₁	\hat{y}_p	$e_i = y_i - \hat{y}_i$	$\frac{ e_i }{y_i} \cdot 100\%$
0	-	1,981	0,1252			
1	2,119	2,112728	0,126352	2,1062	0,0128	0,604
2	2,316	2,278309	0,133275	2,23908	0,07692	3,32
3	2,212	2,309796	0,115312	2,411584	-0,19958	9,02
4	2,466	2,445963	0,118992	2,425108	0,040892	1,65
5	2,67	2,618528	0,128446	2,564956	0,105044	3,93
6	2,417	2,578688	0,098749	2,746975	-0,32997	13,65
7	2,444	2,558384	0,077739	2,677436	-0,23344	9,55
8	2,828	2,73398	0,095008	2,636123	0,191877	6,78
Середнє значення						57,06
Точність моделі $\varepsilon, \%$						5,7

Таблиця Б.2

Прогнозування коефіцієнту фінансового ризику за параметрами моделі Брауна

t	y(t)	A ₀	A ₁	\hat{y}_p	$e_i = y_i - \hat{y}_i$	$\frac{ e_i }{y_i} \cdot 100\%$
0	-	0,9738	0,127			
1	1,11	1,105492	0,127828	1,1008	0,0092	0,828
2	1,316	1,275487	0,135269	1,23332	0,08268	6,28
3	1,212	1,30939	0,117381	1,410756	-0,19876	16,39
4	1,466	1,446778	0,120912	1,426772	0,039228	2,67
5	1,67	1,619868	0,13012	1,56769	0,10231	6,12
6	1,417	1,580164	0,100151	1,749988	-0,33299	23,49
7	1,445	1,560304	0,078972	1,680315	-0,23531	16,28
8	1,828	1,735526	0,095958	1,639277	0,188723	10,32
Середнє значення						94,91
Точність моделі $\varepsilon, \%$						9,49

120

Продовження дод. Б

Таблиця Б.3

Прогнозування достатності страхових резервів за параметрами моделі Брауна

t	y(t)	A ₀	A ₁	\hat{y}_p	$e_i = y_i - \hat{y}_i$	$\frac{ e_i }{y_i} \cdot 100\%$
0	-	99,075	0,3606			
1	135,56	117,859	3,611796	99,4356	36,1244	26,64
2	80,613	100,6333	-0,06541	121,4708	-40,8578	50,68
3	60,402	80,08331	-3,68034	100,5679	-40,1659	66,49
4	93,079	84,90774	-2,1795	76,40296	16,67604	17,91
5	131,13	107,4131	2,176658	82,72824	48,40176	36,91
6	105,55	107,5295	1,813076	109,5898	-4,0398	3,82
7	101,91	105,552	1,144144	109,3426	-7,43258	7,29
8	103,41	105,0202	0,848395	106,6961	-3,28611	3,17
Середнє значення						235,64
Точність моделі $\bar{\varepsilon}, \%$						23,56

Таблиця Б.4

Прогнозування коефіцієнту маневреності власного капіталу за параметрами моделі Брауна

t	y(t)	A ₀	A ₁	\hat{y}_p	$e_i = y_i - \hat{y}_i$	$\frac{ e_i }{y_i} \cdot 100\%$
0	-	0,9146	0,0702			
1	1,064	1,025192	0,077328	0,9848	0,0792	7,44
2	1,071	1,086445	0,074491	1,10252	-0,03152	2,94
3	0,943	1,049789	0,054877	1,160936	-0,21794	23,11
4	1,195	1,150736	0,063007	1,104666	0,090334	7,55
5	1,353	1,284764	0,07554	1,213743	0,139257	10,29
6	1,27	1,314249	0,067413	1,360304	-0,0903	7,11
7	1,064	1,219654	0,038823	1,381662	-0,31766	29,85
8	1,281	1,269964	0,04085	1,258478	0,022522	1,75
Середнє значення						102,07
Точність моделі $\bar{\varepsilon}, \%$						10,2

Продовження дод. Б

Продовження дод. Б

Таблиця Б.5

Прогнозування коефіцієнту загальної ліквідності за параметрами моделі Брауна

t	y(t)	A ₀	A ₁	\hat{y}_p	$e_i = y_i - \hat{y}_i$	$\frac{ e_i }{y_i} \cdot 100\%$
0	-	0,9694	0,1472			
1	1,23	1,174434	0,157406	1,1166	0,1134	9,21
2	1,173	1,250832	0,14311	1,33184	-0,15884	13,54
3	1,274	1,332772	0,132316	1,393942	-0,11994	9,41
4	1,651	1,559903	0,149048	1,465087	0,185913	11,26
5	1,727	1,718156	0,150672	1,708951	0,01805	1,045
6	1,617	1,740396	0,128008	1,868828	-0,25183	15,57
7	1,364	1,611158	0,082611	1,868403	-0,5044	36,97
8	1,349	1,517937	0,051582	1,693769	-0,34477	25,55
9	1,226	1,394324	0,020665	1,569519	-0,34352	28,019
10	1,008	1,207425	-0,01596	1,41499	-0,40699	40,37
Середнє значення						190,94
Точність моделі $\varepsilon, \%$						19,09

Таблиця Б.6

Прогнозування коефіцієнту швидкої ліквідності за параметрами моделі Брауна

t	y(t)	A ₀	A ₁	\hat{y}_p	$e_i = y_i - \hat{y}_i$	$\frac{ e_i }{y_i} \cdot 100\%$
0	-	4,2428	-0,3404			
1	4,386	4,149036	-0,29688	3,9024	0,4836	11,02
2	3,26	3,550158	-0,35017	3,85216	-0,59216	18,16
3	2,647	2,917964	-0,39994	3,199988	-0,55299	20,89
4	3,002	2,764852	-0,35638	2,518025	0,483975	16,12
5	2,813	2,614781	-0,31997	2,408471	0,404529	14,38
6	3,612	2,966575	-0,20143	2,294807	1,317193	36,46
7	2,98	2,874723	-0,18209	2,765149	0,214851	7,20
8	2,464	2,57603	-0,20267	2,692633	-0,22863	9,27
9	3,045	2,715898	-0,14222	2,373363	0,671637	22,05
10	2,472	2,521822	-0,15137	2,573678	-0,10168	4,113
Середнє значення						159,69
Точність моделі $\varepsilon, \%$						15,96

Продовження дод. Б

122

Продовження дод. Б

Таблиця Б.7

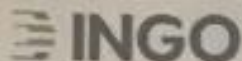
Прогнозування коефіцієнту абсолютної ліквідності за параметрами моделі Брауна

t	y(t)	A ₀	A ₁	\hat{y}_p	$e_i = y_i - \hat{y}_i$	$\frac{ e_i }{y_i} \cdot 100\%$
0	-	2,6659	-0,1979			
1	2,932	2,70464	-0,15614	2,468	0,464	15,82
2	1,95	2,243265	-0,21001	2,5485	-0,5985	30,69
3	1,633	1,829127	-0,24603	2,03326	-0,40026	24,51
4	1,857	1,722789	-0,22138	1,583099	0,273901	14,74
5	1,989	1,750081	-0,17749	1,501411	0,487589	24,51
6	2,608	2,100648	-0,08431	1,572587	1,035413	39,7
7	2,08	2,048807	-0,07858	2,016341	0,063659	3,06
8	1,448	1,703892	-0,12558	1,970229	-0,52223	36,06
9	1,905	1,744924	-0,09618	1,578314	0,326686	17,14
10	1,48	1,562686	-0,11136	1,648747	-0,16875	11,4
Середнє значення						217,63
Точність моделі $\bar{\varepsilon}, \%$						21,76

Таблиця Б.8

Прогнозування коефіцієнту платоспроможності за параметрами моделі Брауна

t	y(t)	A ₀	A ₁	\hat{y}_p	$e_i = y_i - \hat{y}_i$	$\frac{ e_i }{y_i} \cdot 100\%$
0	-	2,9525	-0,2997			
1	2,606	2,628932	-0,30391	2,6528	-0,0468	1,79
2	2,425	2,37601	-0,29491	2,32502	0,09998	4,1
3	2,067	2,073907	-0,29618	2,081096	-0,0141	0,68
4	1,698	1,737065	-0,30336	1,777725	-0,07972	4,69
5	1,471	1,452727	-0,3	1,433707	0,037293	2,53
6	1,181	1,167145	-0,29746	1,152725	0,028275	2,39
7	1,189	1,032538	-0,26872	0,869689	0,319311	26,85
8	1,556	1,167831	-0,19742	0,763819	0,792181	50,91
9	1,245	1,11045	-0,17271	0,970409	0,274591	22,05
10	1,197	1,069963	-0,14938	0,937741	0,259259	21,65
Середнє значення						137,64
Точність моделі $\bar{\varepsilon}, \%$						13,76

АТ «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «ІНГО»
вул. Бельварсько-Лудвєвська, 35,
Київ, Україна, 02054

тел: +38 044 490 2744/45
факс: +38 044 490 2728
office@ingo.ua / www.ingo.ua

№ _____ від «__» _____ 20__ р.

В.О. Ректорові
Національного ТУ
«Дніпровська політехніка»
академіку НАН України
професору Півняку Г.Г.

ЗАМОВЛЕННЯ на виконання кваліфікаційної роботи

Просимо Вас надати можливість студентці групи 072-18ск-І фінансово-економічного факультету Навчально-наукового Інституту економіки НТУ «Дніпровська політехніка» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» Пістунівій Юлії Максимівні виконати кваліфікаційну роботу на тему: «Прогнозування фінансової стійкості та платоспроможності страхової компанії (на прикладі АТ «СК «ІНГО»)» з використанням обліково-економічної інформації підприємства.

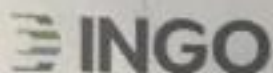
Тема роботи є актуальною для даної компанії, тому що завдання, поставлені в роботі, вирішують реальні проблеми компанії і можуть бути використані з метою підвищення результативності та ефективності її діяльності.

Фінансово-економічна інформація, передана АТ «СК «ІНГО» для виконання кваліфікаційної роботи, надає під дію внутрішнього «Положення про комерційну таємницю», та не підлягає оприлюдненню.

/Директор Філії у м. Дніпро
АТ «СК «ІНГО»

Ю.О. Недашківська

АТ «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «ІНГО»
вул. Бульварно-Людськська, 33,
Київ, Україна, 01054

тел.: +38 044 490 2744/48
факс: +38 044 490 2728
office@ingo.ua / www.ingo.ua

№ _____ від «__» _____ 2021 р.

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу студентки Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» фінансово-економічного факультету Навчально-наукового Інституту економіки за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» на тему «Прогнозування фінансової стійкості та платоспроможності страхової компанії (на прикладі АТ «СК «ІНГО»)) Пістунової Юлії Максимівни

Мета дипломної роботи полягає в виборі адекватних економіко-математичних методів моделювання, які б дозволили з високою точністю спрогнозувати показники фінансової стійкості та платоспроможності страхової компанії.

Теоретичне значення результатів роботи полягає у визначенні підходів до оцінки фінансової стійкості та існуючих методів прогнозування фінансової стійкості страхових компаній.

За результатами прогнозування показників фінансової стійкості та платоспроможності методами аналітичного вирівнювання рядів динаміки та методом Брауна, на основі даних АТ «СК «ІНГО», було визначено, що більш точним методом прогнозування показників є поліноміальна модель третього ступеня.

Пропозиції дипломної роботи щодо прогнозування показників фінансової стійкості та платоспроможності АТ «СК «ІНГО» розглянуті керівництвом компанії і прийняті до реалізації.

Кваліфікаційна робота рекомендується до захисту та присвоєння її автору ступеня «бакалавр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» з оцінкою «відмінно»

Директор Філії у м. Дніпро
АТ «СК «ІНГО»

Ю.О. Недашківська

ВІДЗИВ

на дипломну роботу бакалавра групи 072-16-1 зі спеціальності 6.072 «Фінанси, банківська справа та страхування» на тему: «Прогнозування фінансової стійкості та платоспроможності страхової компанії (на прикладі АТ «СК Інго») Пістунної Ю.М.

1. **Мета дипломної роботи** – вибір актуальних та адекватних методів моделювання для підвищення точності прогнозування фінансової стійкості та платоспроможності страхової компанії.

2. **Обрана тема актуальна** у зв'язку з тим, що ефективне планування фінансової стійкості та платоспроможності страхової компанії формування та розподілу прибутку підприємства є основою забезпечення її фінансової стабільності особливо в специфічних умовах слабо розвинутого фінансового ринку.

3. **Тема кваліфікаційної роботи** безпосередньо пов'язана з об'єктом діяльності бакалавра спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування».

4. **Задачі кваліфікаційної роботи** містять всі необхідні елементи відповідно до вимог НРК та освітньої програми бакалавра за спеціальністю 072 – фінанси, банківська справа та страхування.

5. **Автором використано** методичні підходи до планування фінансової стійкості та платоспроможності страхової компанії та розробка відповідних заходів, спрямованих на поліпшення фінансового стану компанії.

6. **Робота з керівником роботи та інновації запропонованих рішень.** Студентка Пістунна Ю.М. регулярно відвідувала консультації та виконувала рекомендації керівника. **Кваліфікаційна робота** містить всі необхідні елементи відповідно до вимог НРК та освітньої програми бакалавра за спеціальністю 072 – фінанси, банківська справа та страхування.

7. **Самостійність при виконанні та оформленні результатів досліджень.** Ступінь самостійності при виконанні кваліфікаційної роботи ст. Пістунної Ю.М. задовільна.

8. **Виконання презентації.** Презентація віддзеркалює основні положення кваліфікаційної роботи.

9. **Дотримання стандартів.** Оформлення пояснювальної записки виконано у відповідності зі стандартами ЕСКД.

Таким чином констатуємо, що кваліфікаційна робота Пістунної Ю.М. рекомендується до захисту з оцінкою 75 балів.

Науковий керівник
кваліфікаційної роботи магістра
д. е. н., професор

О.В. Ермошкіна